

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.







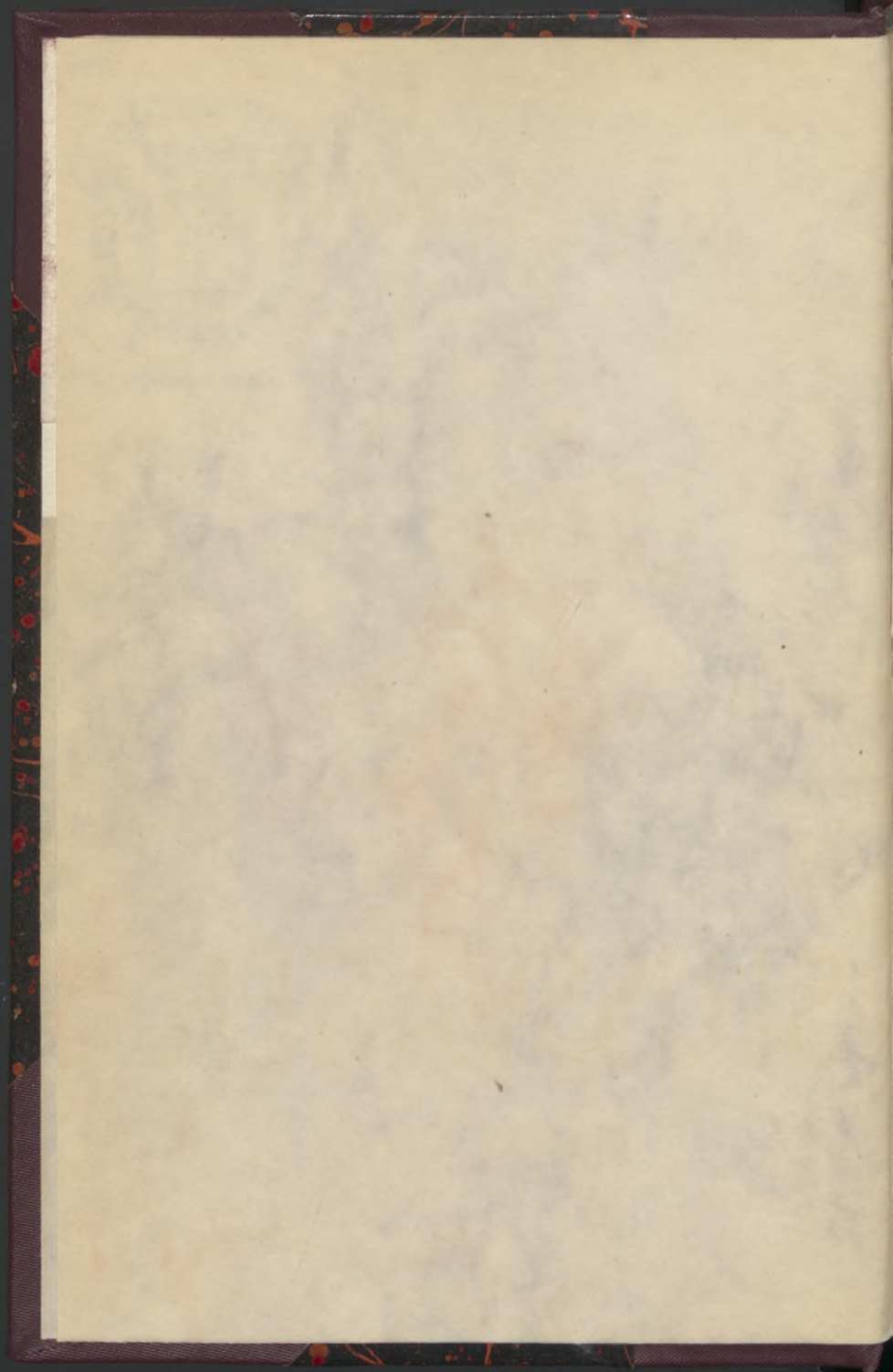
Allmänna Sektionen

Litt.

Sv.

G. MARTINS

FLUSSVAGEN



Lit.
50.

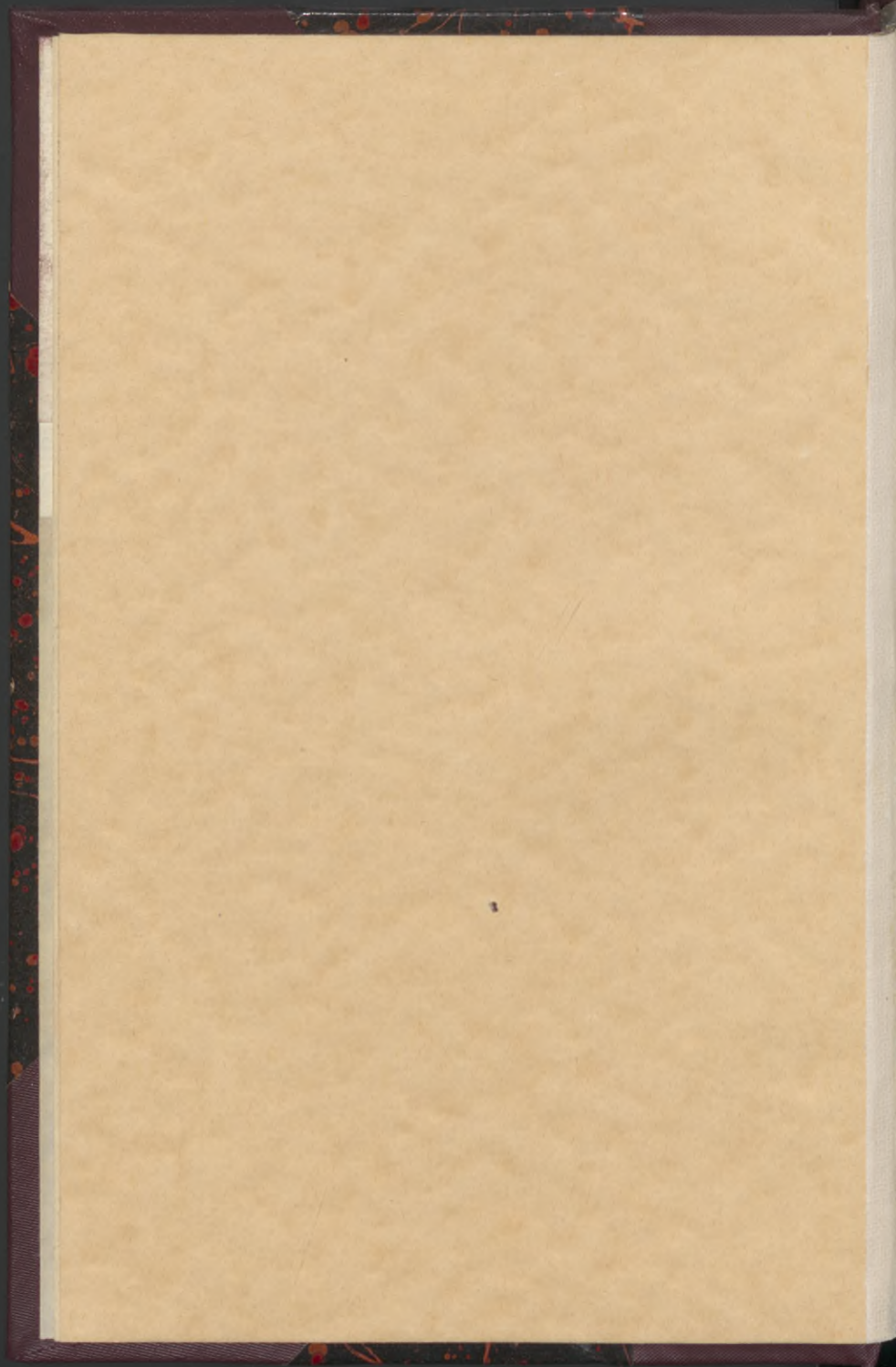
G. MARTINS



SLUSSVÄGEN

ROMAN





SLUSSVÄGEN

ROMAN
SLUSSVÄGEN

ST. LOUIS, MO.

SLUSSVÄGEN

ROMAN

AV

G. MARTINS

STOCKHOLM
A. & B. SEELIG & CO.



SLUSSVÄGEN

Filmatiserings- och översättningsrätten
tillhör författaren

G. MARTIN



GÖTEBORG
JOSEF BERGENDAHLS BOKTRYCKERI
1 9 3 6

I.

Motorseglaren Varna av Kållandsö, lastad med björkved från Dalsland, puttrar in i Rosenlundskanalen, lägger till. Hösten är inne, Varna gör sista nerresan denna säsong. Johan Trovik, Varnas skeppare och redare, lämnar vaggande styrhytten. Kantig, väderbiten, skäggig, i sydväst, oljekläder och storstövlar ser gubben Trovik ut som en fiskare. Och fiskare är han på lediga stunder där hemma.

Varna har två mans besättning, Andreas och Johannes Trovik, skepparns söner, 20, 25 år gamla, kopior av gubben. Nu hoppa de i land, förtöja. Strax efter dem kommer en ung flicka vid pass 18 år. Pojkarnas syster Karin. Hon liknar varken far eller bröder. Lång, hög och rank, med regelbundna, lite kärva drag, rosigt skära kinder, stora, blågrå ögon, djärvt bågsvängda ögonbryn, cendréfärgade som håret är Karin Trovik en frappant nordisk skönhet. Under armen tidningspaket, i handen svart resväska, nyfernissad. Karin är antagen till köksbiträde på lastångaren Esmeralda. Esmeralda går i kanaltrafik och ska lätta om en timma. Enligt anslag.

Utän synbar saknad säger Karin ett kort farväl, följer sen kajen ner mot Lilla Bommen,

Esmeraldas ankarplats. Där råder just nu ett brådskande rörligt liv. Massor av stycke-gods hopa sig i sista stund. Besättningsmän och hamnarbetare ha ett väldigt snärj, gnisslande svänger vinschen ideligen. Styrman Brate dirigerar, av gammal vana vet styrman hur och var minsta sak skall stuvvas. Skrymmande gods lämpas direkt ner i lastrummet.

Befälhavaren, kapten Rafael Rosig, står lite av-sides, skenbart likgiltig är han innerst inne starkt intresserad för varje kolly, som dinglar över relingen. Dåliga tider, bilarna ta förtjänsten, de förbannade stinkflaken kuska omkring utan minsta kontroll och utan någon som helst motsvarighet till kanalbåtarnas betungande sluss-avgifter, andra onera att förtiga. Seglationsåret är inte mer än nio månader och de stora befraktarna tilltvinga sig extra förmåner. Därför mottages minsta bidrag med tacksamhet. Kapten Rosig ha som andra skeppare lite procent på bruttot, av gammal vana kan han i huvet räkna ut förtjänsten. Hälften mot förr. Men utgifterna vill inte ner. Tvärtom. Varje gång Rosig redovisar till rederikontoret, knorrar chefen, mumlande att affärerna inte går ihop. Kanske måste man lägga upp, om inte utsikterna ljusna. Men denna ängslan märks aldrig ut-åt. Bred, myndig och trygg fruktar han varken Gud eller fan, en befälhavare i varje tum har Rafael Rosig seglat på alla hav, för ett halvtjog år sen gjorde emellertid Rosig haveri i Kinesiska sjön, rederiet tog då ifrån honom befälet, han blev degraderad till kanalskeppare.

Lastningsbrådskan ökar och ständigt kommer nytt gods, som måste med, sådant är ju bara

bra, men båten blir så helvetes försenad, en inspektor från rederiet dyker upp, försiktigt frågande om inte kapten kan sätta in mer folk.

— Här går ju lediga kajschattar överallt.

Kapten Rosig ser på klockan och säger:

— Vi klarar oss utan extrahjälp. Jag har förresten order att spara på utgifterna.

Inspektorn dryper av med en nick, kapten Rosig rynkar nästan åt hans bakdel, den hänger alltid långt ner och ser så försmädlig ut.

En lantligt klädd flicka kommer kajen fram, under armen tidningspaket, i handen svart resväska, nyfernissad, båt efter båt mönstrar hon, sist i raden ligger Esmeralda. Här råder just nu ett oväsen som kan slå lock för örat. Flickan läser på anslaget:

GÖTEBORG—STOCKHOLM direkt
medtagande gods till mellanliggande kanal-
stationer avgå ångf.

CONCORDIA & ESMERALDA
alternerande varje fredag

Ångf. *Esmeralda*
Kapt. Rafael Rosig

fredagen den 15 okt. kl. 5 e. m.

Vidare meddelar Ångfartygs A.-B. Göteborg—
Stockholm. Tel. namnanrop.

Högljutt utbrister hon:

— Nu ändå — och ämnar just stega över
landgången.

Kapten Rosig, som står alldeles intill, vänder
sig om, frågar:

— Stopp, vart skall lilla nåden hän?

— Ombord på båten, svarar hon självsäkert.

— Esmeralda tar inga passagerare.

— Pa-passagerare — mitt namn ä Karin Trovik, ja har fått plats som köksbiträde —

— Nå, de' förändrar saken.

Kapten Rosig snor galant mustaschen, mönstrande unga Karin med synbart välbehag, i en faderligt beskyddande ton önskar han henne välkommen, hojtar sen på restauratrisen:

— Fröken Brogård!

Inget svar.

Han vaggar före, ropar, ropar två gånger:

— Fröken Brogård — fröken Brogård!

En röst, en grov fruntimmersröst från pentriet:

— Jaa — va ä de —

— Hör hit lite.

Ut rulltar restauratrisen, fröken Sally Brogård, en manhaftig kvinna i 40-årsåldern, inom närhåll stannar hon, sätter hand till höft, frågar:

— Ville kapten nåt?

Han viker åt sidan, pekar på unga Karin, säger:

— Här har ni er nya hjälpreda. Hon heter Karin Trovik.

Fröken Brogård nickar, fixerar Karin från ovan till nedan, skakar sen hand och hoppas att hon ska trivas.

— Tack — Karin niger.

Fröken Brogård:

— Ni kom i grevens tid.

— I grevens tid?

— Ja, vi går när som helst. Men följ nu mej.

Karin lunkar efter.

Fröken Brogård visar henne in i en liten smutt, knappt så stor att en vuxen människa kan vända sig. Karin ser en smal brits, en pinnstol, en sprucken spegel, ingenting mer.

— Karins hytt, säger restauratrisen.

Karin ställer ifrån sig knytet och väskan.

Dörr om dörr ligger köket. På andra sidan gången en varm vägg, maskinrummet.

— Karin har naturligtvis arbetskläder?

— Javesst

Fröken Brogård, kort:

— Bäst att byta så fort som möjligt.

Hon går.

Karin öppnar knytet, byter.

Fröken Brogård kommer strax tillbaka.

— Redan gjort, då sätter vi igång, säger hon, tar Karin med till köket, där en trave disk väntar. Vid spisen mittemot puttrar en gryta. Fröken Brogård håller på att laga mat. Även köket är trångt, varje gång Karin rör armbågen får fröken en törn i sidan.

Dörren står som alltid om dagen öppen, bullret utifrån ackompanjerar Karins arbete. Per Lagge, båtens maskinist, en svartmuskig, medelålders mäster, något urlakad av hettan i pannrummet, ämnar förbi men stannar apropå och säger en smula raljant:

— Jaså, nu är frökens personal fulltalig igen, gratulerar.

Karin kisar över axeln. Lagge nickar gemytligt, önskar välkommen även han, tydligen överraskad av flickans fägring står Lagge kvar, ögat annoterar varje linje, varje kurva.

Fröken Brogård, spetsigt:

— Längesen mäster va här.

Då går Per Lagge.

Strax efteråt har Knut Mås, eldarn, även ärende hit. Mås är en ung man, av naturen förlänad ett gott humör, knollrigt, kastanjebrunt hår, blixtrande vita tänder och svarta skrattögon. En riktig tjusare. Fröken Brogård, den halvgamla fröken Brogård, gillar Knutte Mås på många sätt. Och han får rätt ofta i smyg en godbit extra.

Fröken Brogård:

— Va vill Mås?

— He — behöver fröken varmt vatten?

— Inte än —

Karin vänder sig om, ler.

Knutte Mås lyfter den sotiga mössan, ler tju-sigt tillbaka. Med både tänder och ögon.

Knutte:

— Fröken Brogård har fått trevligt sällskap, ser ja.

Restauratrisen, lite smått allvarlig:

— Inget prat i onödan. Gå nu ner till sitt lilla helsike, där hör han hemma, seså, marsch.

Mås:

— Hihi — Han tar åt pirkan, myser förstulet mot Karin och droppar av.

Men där ute på kajen blir brådskan alltmer intensiv, styrman forcerar, besättningskarlar, stuveriarbetare gno i sitt anletes svett, kapten gnuggar händer, ty nu börjar Esmeralda även invärtes se ut som en lastbåt igen.

Äntligen äro de sista varupackarna ombord och styrman Brate ämnar ge order om att dra in landgången. Just då rulla två flak från den stora firman Dickingson & Restless in till kajen. Flaken äro fullastade av gods f. v. b. med ånga-

ren Esmeralda, kapten Rafael Rosig. Ny brådska, det gnisslar, gnäller, brakar, knakar, vinschen svänger, svänger, dovt eka lastrummets innandömen vid varje nerduns. En högrest citygestalt kommer kajen fram, stannar, mösslyft till höger och vänster, Esmeraldas befäl gör artig honnör: direktör Edvard Restless i firma Dickingson & Restless. Med spelande vaken blick betraktar han brådskan och de annars hårda dragen mjukna.

Ett par kajschattar, som stötta det närliggande tullpackhusets vägg, viska sinsemellan:

— Tira, där ä Ressler.

— Ser ja la —

— En riker fan.

— Å stursker.

— Han har e stilig fru

— Söster te Osborn Dickingson. Kompanjon mä'n. Ja, harre javla, va di rike kan o'dna bif-fen.

— Men di får stå i —

— Stå i — tacka skråen för dä

Kalle Vira, spritlangarn, stryker tätt förbi, nickar mystiskt, slår samtidigt på fickan och kryssar vidare inåt Nordstan. De båda lodarna blinka åt varann, deras frimurarespråk, sen sno de efter.

Ännu en stund gnisslar Esmeraldas vinsch, plötsligt tystnar motorn: stopp, larmet, nyss intensivt och spelande i alla tonarter, mojnar av, en barhuvad clerk från rederiets närbelägna godsexpedition kommer rusande med konossement och andra för resan nödvändiga papper, kapten Rosig tar emot, säger adjö, synbarligen belåten kliver han ombord, fortsätter upp till

kommandobryggan, ringer i klockan, ringer. Styrman Brate, som står kvar där nere, dundrar:

— In me landgången!

Två besättningskarlar lyda genast order.

Styrman:

— *Loss!*

De lossa förtöjningarna, kappas sedan med honom över relingen, kapten signalerar avgång till maskinrummet, en ryckning far genom skrovet, propellern börjar slå, tungt skvalpar det smutsgula vattnet mot båtens sidor, Esmeralda backar, backar långsamt, poserar ett ögonblick på tvären, i nästa nu girar rorgångarna styrbord hän, Esmeralda av Göteborg gör en stilig manöver — kapten Rosigs stolthet — ångar ut i strömfåran redan svart som beck. Frans Jätte, äldste besättningskarlen, en godmodig vrese, tänder och hänger ut lanternorna, vrande viner nordanvinden, den rensar atmosfären, en blek månskära bryter fram på fästet, stjärnor blinka. Kapten Rosig kastar ett öga åt höger, hinsides Sankt Eriks Torg tar Östra Hamngatan vid, från Esmeraldas kommandobrygga liknar den nu en tunnel av ljus, perspektiviskt smalnande undan för undan, längst bort flyta ljusen ihop, slockna, kapten Rosig falkar åt vänster, han ser den bågsvängda Hisingsbron, över vilken bussar, bilar, lastflak, åkarkärror, fotgångare möta varann i tvenne aldrig sinande köer, så här på avstånd och svagt belysta te de sig som hopgytrade fantomer, men just då köerna passera brons höjdkurva blir plötsligt varje varelse, varje tingest konkret, mullrande ekar trafiken, bruset blan-

das med hamnens och varvens till en mäktig atonal symfoni. Men kapten Rosig njuter vida mer av Esmeraldas maskindunk, nu slipper han landbacken igen. Dock äro kanalresorna endast surrogat för ungdomens, för de tidiga mannaårens långväga färder till kontinenter, mättade med all Österns mystik. Vid minnet av dessa färder blir kapten Rosig vemodigt dystert, men han lever upp, när storm piskar Vänerns, Vätterns och Östersjöns vatten så högt, att Esmeralda får sjögång, en nordisk svärmare är han, då båten i ljusa försommarnätter glider fram under kanalbankarnas blommande valv av hägg och syren.

För halv maskin ångar nu Esmeralda förbi den långa, svagt upplysta Gullbergskajen, förbi gasverket, vars utdunstningar irritera kapten Rosig, varje gång han passerar. På kommandobryggan, en miniatyr av oceanbåtarnas, har kapten redan återtagit sin sedvanliga lunk: tre steg åt höger, tre steg åt vänster, stannar sen, plirar genom mörkret, slänger av gammal vana ett flyktigt öga på rorgängarn, lunkar igen. Tre steg åt höger, tre steg åt vänster. Rorgängare Vass, en lugn, tystlåten man, lite övernärd, står staty vid sin ratt. På utkik stå besättningsmännen. Tysta även de och orörliga. Från kommandobryggan likna de en grotesk skulpturgrupp, skuren i trä. Där är Frans Jätte, störst av dem alla, närmast honom Nicke Rapp, småväxt, kvisslig men med livliga nervösa drag. Smidig, kvick och pigg vid alla tider på dygnet hoppar Nicke alltid först i land, när båten ska göra an, fort lystrar han till kaptens eller styrmans »loss» och kommer själv efter som ett

skott, intellektuellt vaken är Nicke lagets gycelmakare, Ludde Lod, undersätsig, trög och lite bortkommen, är gångets driftkucku. Klas Ruff, lång och gänglig, är en pratsjuk resonör av världsförbättraretyp, Ruff tjänstgör även som andre eldare. Lite avsidet står Axel Skot, kanalförarn, slutna äro dragen städse, den fasta blicken spejar nu som alltid rakt ut. Skot turar om med rorgångare Vass. Därav titeln kanalförare, en fin titel, måtro.

Som kaptén och rorgångare stirra däckskarlarna föröver. Och med samma fråga på läpparna: är Tingstadsbron öppen eller måste vi invänta tåg. En väntan som kan bli ganska lång. Esmeralda saktar farten. Plötsligt syns ett rött sken och semaforn står vågrätt. Alltså stopp. Kaptén mumlar djävlaranamma, ut ur sin hytt kommer styrman, misslynt kisar han genom mörkret, båten närmar sig den i älven förankrade förtöjningsbryggan, kaptén ger stoppsignal till maskinisten och samtidigt skuttar en liten figur med trossända i näven över relingen, slår blixtnabbt om förste bäste pållare: Nicke Rapp, efter honom en tung, massiv gestalt, även denne med en trossända i näven, långsamt förtöjer han: Frans Jätte. Esmeralda ligger mol stilla. Karin gluttar försiktigt frågande i kökskyffets dörr.

Restauratriken, innanför:

— Ut och titta, om ni vill —

Karin tövar inte, uppför pannrummets trappa kommer samtidigt mästern, vänligt nickar han åt henne, båda ställa sig vid relingen.

På mäktiga järnkonstruktioner vilar Ting-

stadsbron, mörker döljer dem nu, för Karins öga svävar bron, skvalt belyst, i luften, allra överst ser hon dock brovaktens lilla kur, uppmonterad på en från båten osynlig ställning och med dess ideligen blinkande signallampor tycker Karin, att vaktkuren liknar en fyrbåk därhemma. Plötsligt knakar hela brokomplexet, knakar och kvider, med rasande fart slingrar en oändligt lång och jättestor orm, inifrån upplyst, över bron, varandra blixtnabbt jagande filmbilder skymta förbi och de kasta fantastiskt framilande skuggor på älvens vatten, transparent av ljusreflexerna ovanifrån, en ovanlig syn för Karin. I nästa nu är synen försvunnen, tåget rusar vidare, lämnande efter sig ett sakta bortdöende eko av rasslande läten. Men alltjämt visar semaforen och det röda ljuset på stopp. Esmeralda måste ligga kvar. Karin undrar hur länge. Just då pingla signalklockorna däruppe, pingla, pingla som klockspel, viadukten råmar, rälsen sjunger, dånande, frustande, väsande ringlar åter en sån där gigantisk ljusorm fram men från motsatt håll. Mittöver älven saktar den farten något och kupéernas fosforfärgade silhuetter reproduceras i svart på vattnet, skenbart skälvan- de av otaliga ljusreflexer, på andra sidan bron ökar tågsättet farten och kör i vid kurva mot Olskroken. Karin följer det med blicken, så långt hon kan se. Åter ligger den stora bron tyst och övergiven, kurens signallampor blinka, alltjämt i rött blinka de, i mörker ligga älv och strand. Men nu öppnar äntligen vakten däruppe, spannen svänga på sina montage, tungt och motsträvt gnislande svänga de,

förreglas, rött ljus blir grönt, semafor visar klart.

Kapten, kort och distinkt till karlarna på bryggan:

— Loss —

Fort, fort lossa de förtöjningarna, slänga trossarna ombord och hoppa själva efter, åter arbetar maskin, arbetar monotont staccato, med sugande ljud passerar Esmeralda mitt emellan de båda brohalvorna, högt ovan dem svävar båtens topplanterna förbi, lugnt och stilla som om den seglades i den svarta rymden av någon osynlig. Alltjämt står Karin kvar vid relingen, snart ser hon endast skrämmande, groteska vassruggar, flodvattnet gungar dem sakta upp och ner. Med av vinden lånade röster tissla de till varann, med långa mellanrum stryker en motorseglare, en galeas, en lastbåt spöklikt förbi, och så nära att Karin hissnar. Minsta felmanövrering och olyckan är framme. Men rorgångarna i insjöfart, dessa navigatörer genom älvar, kanaler, slussar äro yrkeskonstnärer, varje sekund, ja, varje bråkdel av en sekund är laddad med spänning för dem. Först ute på de stora sjöarna får en rorgångare släppa efter lite, bara lite. Och det känns skönt. Karin kastar ett öga ditupp men ser bara en skugga röra sig fram och tillbaka på kommandobryggan, ögat återvänder till vassruggarnas gungande spökparad, närmare, fjärmare syns ibland en ensligt belägen stuga eller långa, sparsamt upplyst. Desto rikare stråla himlaljusen, aldrig förut har unga Karin lagt märke till denna kontrast mellan himmel och jord, en känsla av ensamhet griper henne, hon längtar efter föräld-

rar och bröder, efter det lilla hemmet där ute på ön i Vänern, kanske även efter Gunnar, slussvaktsbiträdet vid Sjötorp. Esmeralda ska ju den vägen och då får hon väl träffa honom i förbifarten.

— Karin — Fröken Brogård ropar.

Karin rycker till, vänder sig om, går till köket.

Fröken Brogård:

— Nu ska folket ha kvällsmat. Servisen har jag redan satt fram. För den här gången. Kom nu bara —

De gå till manskapsmässen, ett litet trångt rum med omålat bord, utan duk, i mitten, och stolar, likaledes omålade, runtomkring. Servisen består av blecktallrikar, bleckknivar, dito gafflar, bleckmuggar för drickat, bleckassietter för kallskuret. Kallskuret till varje mål. Samt smör och bröd. Kosten är noga bestämd i förväg, portionerna ävenså. Fröken Brogård är sin egen restauratris. Av rederiet har hon Kr. 2:14 per dag och man, för detta pris serveras frukost, middag, kväll, en rätt till varje måltid samt kaffe med dopp två gånger om dagen. Maten är lika för alla ombord. Men befälet äter i sina hytter och naturligtvis på riktigt porslin. Kapten Rosig disponerar för egen del både sovhytt och salong. Salongen är samtidigt hans matsal. Inte ens styrman eller mästare sätter in näsan där utan tvingande tjänsteskäl och kapten stör inte dem i onödan, ej heller besvära de varann, varje befäl har sin egen lilla fredade värld, ostörd får man vila ut där, tills nästa vakt tar vid. Avlösning sker med ett urverks precision, helst undviks personlig kontakt även då och

man byter blott ord, om tjänsten så fordrar. År ut, år in praktiseras detta främlingskap på samma båt av samma personer, som skuggor glida de förbi varann, antingen det är natt eller dag. I denna lilla hopträngda värld finns bara en gemenskap: båten, dess ve och väl angår alla. Besättningsmännen ha sin beskärda del av ansvaret. Skansen är deras hem. När de inte lossa, lasta eller slussa hålla de vanligen till där. Esmeraldas skans är — som andra kanalångares — en liten, trång, osund smutt längst fram under fördäck, lodrätt trappa stupar direkt ner, utmed väggarna britsar, sex stycken, två i höjd, en över-, en underbrits, utan lakan och örngott. Mannarna ligga som de gå och stå, städse redo att törna ut, när plikten kallar. Men de ha god tid att ta igen sig. Vid resa över Väneren t. ex., ljuvlig är schlafen då, i den dusa de bort timmarna till nästa utfodring. Ej ens läsning intresserar. Och förresten finns varken böcker eller tidningar ombord, finns inget som ger tankarna stimulans och sinnet lyftning, ibland händer förstås att man råkar i dispyt. Den ende som piggar upp stämningen en smula är Nicke Rapp. Men nu, strax före matdags, pladdra de alla i mun på varann och lite var är angelägen om att snygga upp sig framför glasbiten. Fast det där måste gå i tur och ordning, ty skansdurken är så liten, att den bara rymmer en karl. På slaget sju äntra de trappan, fortsätta i gåsmarsch till manskapsmässen, där det nya köksbiträdet just sätter fram maten. Karin, upptagen med sitt, måste skaka tass med sex valkiga arbetsnävar, ur sex par ögon, nästan onaturligt klotrunda, lyser oför-

ställd beundran och sex senigt kantiga grabbar tävla om ett behagligt sätt, utan krumbukter tar vackra Karin emot deras tysta hyllning. Hon känner sig dessutom som deras gelike, även om de äro av annat kön, Karin talar, ger svar, snabba svar, skrattar åt Nicke Rapps improviserade kvickheter på kamraternas bekostnad, i ett huj är hon tummis med allihop, blick, åthävor, ord vittna om det. I vila, i arbete har dessa föga gemensamt men nu tina de även upp inbördes, samtidigt som den ene hoppas eller av yttre, maskulin anledning tror, att han är mer gynnad än den andre. Men inga tvetydigheter, som snälla gossar hålla de tand för tunga, när Karin är tillstädes. Och maten har sällan smakat så bra, högt är till tak och livat att leva, bara Karin syns är allt så rasande roligt, ja, hennes blotta närhet utlöser riktiga lustkänslor, svåra att beskriva med enkla ord.

Plötsligt tar Nicke Rapp hennes hand, kamraterna stirra på den djärve: sådan frihet.

Nicke:

— Nu ska vi hålla ihop, vi här.

Kamraterna stirra inte nu, de gilla honom. Skarpt.

Karin:

— Ja-ja —

Nicke:

— Å bli goda vänner —

Frans Jätte sticker emellan:

— Äsch, den rackarn tänker bara på maten, fröken —

Karin:

— Fröken, — ni får säja Karin allihop.

Nicke:

— Bravo. Vänd till de andra: grabbar å skansrättor, ett fyrfaldigt leve för våran Karin, leve hon.

»Sex grabbar och skansrättor» hurra taktfast. Deras osökta hyllning utlöser en motsvarande känsla av samhörighet hos henne, nyss när hon stod vid relingen kändes ensamheten tryckande. Nu är den bortblåst.

Restauratrisen kommer sättande, mosig och varm:

— Vem hurrar ni för här?

Nicke:

— För vackra Karin.

Genast går fröken Brogård, denna kväll serverar hon befälet, kapten, styrman, maskinist och så rorgängarn, deras like i ansvar. Från var sin hytt fråga de om orsaken till hurraropen och restauratrisen måste som sanning är säga, att folket hurrade för hennes nya köksbiträde.

Kapten, halvhögt:

— Ä de' redan så väl där — Han hostar och snor mustaschen.

Fröken Brogård nickar.

Kapten Rosig:

— Flickan är ju fager —

Restauratrisen, kort:

— Åja vars.

Kapten:

— Håll ett öga på henne bara.

Fröken Brogård, med eftertryck:

— Kapten kan vara lugn —

När fröken kommer ut i köket, där biträdet står just då, säger hon:

— Låt inte kararna bli närgångna —

Karin, rodnande:

— Närgångna —

— Ja. Unga, oerfarna flickor —

Karin tiger.

Från mässen hörs ett skrapande med stolar.

Fröken Brogård:

— Nu är dom visst färdiga —

Karin:

— Ska ja duka ut?

Fröken nickar.

Karin går till mässen.

— Tack för mat, säga mannarna samfällt och sedan vill de nödvändigt skaka hand igen.

Lite stukad nyss tycker Karin nu att hon är centrum i universum. Och hon dukar ut. Sen mat i köket, stående vid spisen äter Karin sin första kvällsmat ombord, ställningen, något obekvämt, är hon van vid.

Men besättningskarlarna återvända i gåsmarsch till skansen, en efter en klättra de stillatigande trappan ner, en efter en hasa de stillatigande upp till sina britsar, glida stillatigande ner på rygg, över den torftiga döddansareinteriören, inpyrd av många slags varudofter, av svett och utdunstningar och begär, sprider en ensam liten lampa, hängande från taket, ett matt, fosforfärgat skimmer, förlänande varje föremål diffusa konturer, de unga människans anletsdrag äro töcknigt vaga, som ett svagt och sövande eko hörs flodvattnets monotona plask mot fören.

Plötsligt bryter Nicke Rapp tystnaden. Han säger:

— Käck jänta, eller hur, grabbar?

De andra grymta bifall i korus.

Nicke:

— Den har nog inte pulat (cyniskt slangord).
Lucke Lod, sävligt:
— Pulat, sånt vet en aldrig. Och han lägger sig på armbågen.

De andra följa exemplet.

Jätte:

— Du kan ju undersöka —

Skratt.

Och Nicke:

— Lucke skulle inte hinna mä dä —

Skratt igen.

Lucke till Nicke:

— Men du, fast då får du vara kveckare än vanligt, din snorgässling.

Nicke flinar. De andra också.

Paus.

Axel Skot, kanalförarn, bryter den, han säger:

— Nu ska I hålla käften mä sånt. Huvudsaken ä, att jäntan inte hånglar mä nån, inte ens mä kapten eller styrman —

Ruffs solidaritetskänsla vaknar plötsligt, han grymtar:

— Undrar om ho ä organiserad? Den saken ä vida vektigare —

Nicke:

— Bäst att du frågar'na.

Ruff:

— Dä ska jag också göra.

Jätte:

— Men skräm'na inte.

Ruff:

— Nä, för faen, men vi ska bara hålla på vårt å vara solidariska.

Så småningom tyna replikerna bort — vidare

stävar Esmeralda, stävar förbi flacka älvstränder och dystert susande vassruggar, närmare eller fjärmare blinka ljus från stugor och bondgårdar, rakt förut syns plötsligt en topplanterna, skenbart fri svävar den fram i mörkret, mäktig vålnad följer med. Kapten Rosig tvärstannar på kommandobryggan, rorgångare Vass spänner blicken, med fast hand håller han kursen, den mötande vålnaden har en motorseglares konturer, sugande nära passera de båda fartygen varann, ständigt ligger kollision på lur, när mörkret härskar över floden. Men inget får hända. Och åter sluter sig höstnattens ödsliga tristess kring Esmeralda av Göteborg, ånyo vankar kapten Rosig tre steg fram, tre steg tillbaka i sidled, samma eviga lunk igen. Och timmarna gå. Klockan 11 är Esmeralda vid Agnesberg, första anhalt på vägen upp. I omedelbar närhet av bryggan ligger Stokkebyes stora kvarnkomplex med oljeslageri. Esmeralda ska lasta havregryn och risflingor här. Hur mycke, vet inte kapten ännu. Han lyder bara order från rederiet.

Esmeralda lägger alltså till, Nicke Rapp hoppar i land med en trossända, efter kommer Frans Jätte, även han med en trossända, maskin stoppar, båten förtöjes vid bryggan, direkt ansluten till etablissementets lagerlokaler.

Två unga herrar, livliga, rörliga, komma springande från det närbelägna expeditionskontoret. Båda äro volontärer, som här utbildas till resp. kvarnmästare och kvarningenjör. Omväxlande med praktiskt arbete bedriva de teoretiska studier i laboratoriet, en rent vetenskaplig institution. Nu äro de båda volontärer-

na beordrade att som kontrollörer närvara vid den sentima lastningen.

— Huru mycke ska Esmeralda ta in, frågar Rosig, hälsande först på herr Wickert, en intellektuell typ med inåtvända drag, sedan på herr More, mera grovskuren och utåtriktad än kamraten.

Herr Wickert:

— Allt eller intet, herr kommandör.

Besättningskarlarna, som alla stå strax bredvid i klunga, muttra, styrman Brate beräknar approximativt tiden, beräknar den tyst.

Kapten Rosig säger högt:

— Kors för tusan, då får vi väl ligga här halva natten. Och han ganar mot himla, mångubben kryper just nu bakom ett regndigert moln, vinden friskar åter i, kapten erinrar sig den gamla sjömansversen:

Regn föder vind
tar bramsegel in.
Men vind föder regn
sätter segel igen

— Ni kunde väl gjort er besvär med att underrätta vår godsexpedition om, hur pass stor lasten var, innan jag gick, säger Rosig.

Herr Wickert:

— Nya telegramorder kom i sista stund.

Kapten Rosig, spydigt:

— Nya —

Herr More:

— Efter den här resan kan kapten i alla fall redovisa ett fint netto.

Rosig blir plötsligt en annan, affärsmässigt replikerar han:

— Bugar mej tacksamt å rederiets vägnar.

Maskinisten Lagge, nyss uppstigen från sin heta region, lyssnar godmodigt grinande till ordbytet.

Styrman, i kommandoton:

— Nu börjar vi — full fräs, pojkar. Rösten ekar mot magasiniväggarna.

Genast sätter Nicke fart på vinschen, ettrigt gnisslar den, av båtens slagsida åker lastbommen nästan självmant ut, Ruff och Lucke Lod surra ihop fem havregrynsäckar, Lucke fångar bomhaken, Ruff krokas, hojtar åt Nicke, vinschen gnisslar igen och första notvarpet stiger lekande lätt till väders, gör en bågsväng över däck, dråsar sen huvudstupa ner i lastrummet med ett tungt dunsande läte. Där nere tar Jätte emot, snabbt lossar han, åter gnisslar vinschen, självmant nästan åker lastbommen ut. Nästa. Under tiden stuvar Jätte, han lyfter, flyttar, omplacerar säckarna som om de vore leksaker. Arbetet forceras, befälet tittar på, tar en lov, gluttar uppåt: moln hopa sig, tätare faller mörkret, i den blinkande sparsamma belysningen från båtens lanternor och omramad av den ödsliga höstnatten blir själva tavlan spöklikt överklig. När säcklasten äntligen är klar kommer turen till kartongerna. För dem behövs varken vinschspel eller lastbom. Besättningen bär kartongerna ombord. Även de båda kontrollörerna från kvarnen hjälpa till. Desto fortare slippa de undan. Befälet tittar alltjämt på eller tar en lov.

Slutligen blir den långa liggetiden odräglig även för restauratrisen och hennes biträde. Så snart Esmeralda lämnat Agnesbergs brygga ha

de lov att koja. Gäslande, sömniga gå de ut på däck. Herr Wickert råkar samtidigt passera med en Axa-kartong i famnen. Frapperad av köksbitrådets fagra ungdom sätter han genast ner kartongen, hälsar, först på fröken Brogård, de ha sett varann förut, sedan på hennes passopp. Restauratrisen avlägsnar sig omedelbart. Karin ämnar följa efter. Men herr Wickert hejdar henne. Lite tafatt och blyg stannar hon kvar.

— Fröken är ny på Esmeralda?

— Började i da.

— Ni är inte göteborgska?

— Från Kållandsö.

— I Vänern?

— Jae —

— Så romantiskt. Ni heter bestämt Rosa?

— Karin heter jag.

— Men ni är vacker som en ros.

Karin sänker blicken.

Han tar hennes hand, tar den trevande.

Strax efter honom herr More, även han bärande en havregrynskartong. Och som kamraten slagen av den unga flickans skönhet sätter även More ner kartongen, raljerande utbrister han:

— O, ljuva blomster. Och sedan: reser ni me för ro skull?

— Ja ä biträde åt fröken Brogård, svarar Karin okonstlat.

— Ä, då har ni börjat nyss?

— I da —

— Kom upp å promenera ett tag —

— Törs inte —

— Ä, båten går inte än på en halvtimme —

- Törs inte ändå —
- För vem?
- För kapten —
- Va heter ni?
- Karin —

Herr More ropar:

— Nu tar vi fröken Karin me i land en stund, kapten.

— Gärna för mej, svarar kapten Rosig.

Herr More, vänd till Karin:

- Permission beviljad —
- För rosen från Kållandsö, inflikar den mer timide herr Wickert.

Herr More:

— Är fröken verkligen från Kållandsö?

— Javesst —

— Å heter Rosa?

Hon skrattar.

— Varför skrattar ni?

— Ja heter Karin —

More till kamraten:

— Karin är den unga damens namn.

Wickert, nickar:

— Men jag kallar henne för Rosa.

Herr More:

— Akta er för honom där, fröken. Han är en farlig kvinnotjusare. Men nu går vi upp.

De gå.

Jätte till Nicke:

— Tira-tira — dom där jävla grynsnobbarna tror bestämt, att Karin ä te för deras skull.

Just då kommer en lustig figur, något dragen, fram ur mörkret, han är klädd i brokig långschal, tillplattad cylinderhatt, pösande

kortbyxor, eldröda strumpor. Under armen handklaver.

More:

— Tokiga Klut-Johan, nu ska du jaggu mej spela en bit för oss.

— Jam-jam —

Herr Wickert till Karin:

— Ni hör, att han jamar som en katt, som katten går Klut-Johan helst ute om natten å alltid med sitt klaver under armen. Spela kan Kluten.

Klut-Johan sätter sig på en oljetunna, stämmer klaveret, drar sen till med en sprittande yster gammalpolkett. Besättningskarlarnas arbete avstannar bums, i klunga ställa de sig framför spelmannen, Wickert, More och Karin sälla sig till dem, fröken Brogård kommer upp, maskinisten Lagge, den evigt flinande Knutte Mås, rorgångare Vass. Esmeralda har inte en levande själ ombord.

Kapten Rosig:

— Va fan i helvete vill de här säja?

Följd av styrman Brate närmar han sig gravitetiskt. Ingen ser honom. Men ett tu tre svängar More omkring med Karin, Wickert med den massiva fröken Brogård, hon flämtar högt, några jäntungar från grannskapet, lockade av Klut-Johans musik, ila till, pilsnabbt hugger Nicke en, Frans Jätte en annan, blankt struntande i sin befälsställning tar styrman Brate en tredje. Sen finns inga fler kjoltyg. Kvittar. Man kan väl dansa med varann. Ruff med Lucke Lod, Axel Skot med Knutte Mås, maskinisten med rorgångarn. Hela iscensättningen av denna nattliga balluns på en öde brygga och

till musik av den tokige Klut-Johans klaver har sannerligen inte tagit många sekunder. Högst ropar kapten Rosig:

— Jag tror själve fader djävulen har flugit i er allihop. Stopp och belägg, säger jag, stopp och belägg!

Förgäves ropar han, förgäves — som groteska fantomer virvla paren runt, runt, den gamla, skrangliga bryggan knakar och kvider, men över andra ljud hörs Klut-Johans dragharmonika, snart har den även dövat kapten Rosigs självkontroll, utan vidare kniper han unga Karin från hennes partner, för här ska ni få se en som kan. Alla fjättrar och band ha lossnat, disciplinen är upplöst, plikten bortglömd, en hel besättning virvlar omkring som dårar till en dåres musik. Plötsligt upphör musiken, tyst och obemärkt försvinner Klut-Johan i nattens mörker, kvar på bryggan stå de dansande, stå tablå där.

— Till arbete, dundrar kapten.

Borta är tablån, för hi och hej och hå går jobbet nu, det har aldrig gått med sådan rasan-de fart. En kvart senare är den sista grynkar-tongen ombord. Klart. Maskin börjar dunka. Kapten från kommandobryggan:

— Loss!

Wickert och More lossa tjänstvilligt förtöjningarna, sedan vinka de farväl och resan fortsätter. Samtidigt sker vaktombyte. Styrman Brate övertar kommandot, Axel Skot, kanal-förarn, avlöser rorgångare Vass och Knut Mås, förste eldarn, byter med maskinisten Lagge, som skuggor passera de varann, passera utan att yttra ett ord sinsemellan. De avlösta stega

direkt ner till sina hytter, snart snusa alla tre. Men för Brate, Skot och Mås börja långa vakten, hundvakten, intensivt är mörkret nu, intensivt och ruvande kusligt, regn faller, dropparnas envisa smattrande mot däck, mot pressningar, vindens tjut i tågvirket, plasket kring fören ökar kusligheten, outhärdlig skulle den vara, om inte de lugna, regelbundna pulsslagen från maskin ingåve de vakande en känsla av trygghet, en trygghet som förresten meddelar sig till alla ombord, till de slumrande i hytter och skans, till restauratrisen och hennes biträde. Även de ha gått till vila. Karin för första gången på Esmeralda. Frånvarande lyssnar hon till maskinens dunk-dunk, medan tankarna äro på annat håll, ömsom hemma, ömsom hos Gunnar, slussvaktsbiträdet. Men tröttheten tar ut sin rätt, snart sover även hon.

Plötsligt skymta ljus, diffusa ljus, de bli allt starkare, ur nattens mörker stiger en hel värld av ljus, mäktiga tegelröda fasader, fantastiskt skimrande som sagoslott, dyka upp: Elektrokemiska bolagets fabriker i Bohus, tillverkande kalium- och natriumhydrat, saltsyra (för galvanisering), natriumhyperklorit (för vattenrening och blekning). Elektrokemiska arbetar dygnet runt och nu pågår nattskiftet som bäst.

Bohus är Esmeraldas nästa anhalt. Här skall båten lasta saltsyra. Skeppningsbryggan ligger i fabrikskomplexets närhet, stickspåret ner glimmar matt från lanternornas ljus. Inte heller nu har Esmeraldas befäl en svag aning om lastens storlek, förrän man närmare skärskådat den. Mångdubbla rader av stora gröna glaskärl i videkorgar stå väntande på bryggan.

Styrman Brate räknar dem: trettio stycken. Genast börjar lastningen. Här kan inte bom och vinschspel underlätta arbetet. Kärlden eller krusen, vardera vägande minst femtio kilo, måste försiktigt bäras ombord, två man till varje krus, ett påfrestande jobb, dubbelt påfrestande i mörkret, därtill är den halvruvtna bryggan slipprig av regnet, värst är att lyfta krusen från bryggan över relingen, som ligger högre än denna. Sådant frestar inte bara krafterna, risken att slinta, att tappa kärlden och slå sönder glasen är stor. Sådant kan inträffa. Och om det inträffar får rederiet betala ersättning till avsändaren. Men Esmeraldas mannar ha handlag och vana, hårt pressar dock arbetet, svetten flyter i strömmar, av regnet bli de blöta in på bara kroppen. Styrman Brate tar under tiden en lov upp till fabriksgårdarna, ingen levande själ syns till där. Alla har sina maskiner att passa, han gluttar in lite varstans, tjocka moln av kalkstoff tar nästan från honom andan, arbetarna likna mjölnare, mjölnare som ideligen torrhosta, själv känner styrman Brate kittlingar i halsen och utan saknad återvänder han. På långt håll hör Brate, att något hänt. Gripen av onda aningar hastar styrman till bryggan.

— Ä de nå't, frågar han.

Ruff:

— Jätte slant å damp i spat.

— Var?

— Alldeles här breve.

— Mätte väl inte ha drunknat —

Just då syns ett tovigat sälhuve mellan båten och bryggan.

— Där ä'n, ropar Lucke.
 Nicke:
 — Ä de du, Frasse?
 En skrovlig röst underifrån:
 — Jae —
 Skynda dej upp, annars blir du våt.
 — Våter ä jag förut, lite mer eller mindre
 kvettar la fan lika.
 Skratt.
 Men snart är han uppe. Vattnet skvalar om
 honom.
 Styrman:
 — Byt genast, eljest blir Jätte förkyld.
 — Förkyld — hä. Och Jätte skakar sin väl-
 diga lekamen. Men lommar ändå ner.
 Styrman Brate till de andra:
 — Är ni färdiga nu?
 Ruff, torkande sig i ansiktet med ärmen:
 — Ja — men vi gör inte sånt här skitjobb
 en gång te.
 — Inte? —
 — Nej, eller hur grabbar?
 Mummel.
 Styrman:
 — Rår jag för, att vi kom hit så sent eller
 att de' regnar?
 Ruff:
 — Då vet vi, styrman.
 — Nå då så. Förresten finns inga undan-
 tagsbestämmelser i avtalet —
 Ruff:
 — Men vi opponerar oss i alle fall.
 (Svagt mummel av sympatisörer)
 Styrman Brate, som känner sina gossar, tar
 oppositionen med ro.

— Lägg å nu, säger han, stegar upp till kommandobryggan och signalerar avgång.

Alla utom Nicke skynda ombord. Nicke kastar loss, äntrar sedan efter, åter glider Esmeralda ut i natten, som ett onaturligt stort och konturlöst vidunder höjer sig Bohus fäste rakt föröver. Nu finns inte någon mer anhalt på denna sidan Lidköping. Men man har slussarna vid Lilla Edet, Trollhättan och Brinkebergskulle att passa.

Till Trollhättan, de brusande, de skummande vilda fallens stad en gång, kommer Esmeralda i tidig gryningsdager, ruggigt grå ligger staden nu, men kanalstränderna bli med ens vårlikt ljusgröna, när båtens strålkastare sökande svepa fram över dem, mot denna ljusa grönska och tallarnas mörka kontrastera lövträdens hektiskt flammande pastellfärger, en höstsymfoni, den sista, kanske den allra sista före för-gängelsen.

Medan Esmeralda slussar, går styrman till kanalkontoret, öppet dygnet om, för att betala avgiften. Han ska betala pr rus, vilket betyder att i betalning ingår avgift för såväl båt som last. Snart är han där, ringer på klockan, den vakthavande, en sömnig herre, klädd i nattrock, öppnar, som flertalet kanaltjänstemän är han reservofficer.

— Gomorron, löjtnant Sidner, hälsar Brate.

— Morrn — kvävande en gäspning muttrar han: ni är sent ute.

— Sink vid Agnesberg som vanligt.

— Havregryn — äää — löjtnanten gäspar högt, faller ner en lucka i kontorsdisken, Brate räknar upp slusspengarna — 225 kronor — får

kvitto, säger gomorron igen, löjtnanten grymtar ett släpigt farväl och styrman skyndar tillbaka, just som Esmeralda går ur sista slussen här äntrar han ombord men skall åter av vid Brinkebergskulle, medan båten slussar kilar Brate in på Seglationsförbundets expedition och betalar 15 kronor, stipulerad avgift för resan över Väneren.

På andra sidan Brinkeberg byter landskapet karaktär. De trots höst och rusk pittoreska kanalstränderna äro nu flacka, sankta, den smuts-gula älvfåran sväller, vidgar sig till en bred flodarm, Esmeralda ångar ut i Dalbosjön, alla ombord drar en lättnadens suck, samtidigt är hundvakten slut. Kapten Rosig, rorgångare Vass, maskinisten Lagge ta åter vid, frukost ha de ätit före vaktombytet. De andra vädra otåligt, karlarna från skansen inte minst, de ha jobbat hela natten nästan, hungriga som vargar, ruggiga och blöta stryka de omkring sin mäss i väntan på mat. Karin ha de inte sett skymten av sen nattdansen på Stokkebyes brygga. Är hon lika käck och vacker nu? Stor är denna undran, ingen vill ut med den.

Plötsligt ringer klockan, in storma de, bänka sig kring bordet, på skaft stå allas ögon.

I nästa sekund slänger Karin upp dörren, på en bricka bär hon karotter med ångande varm skinnpotatis och doftande nystekt fläsk. Mums. Glömmande sin hunger bara bältitta de, varje öga speglar en liten daggigt fuktig bild av Karin Trovik, jaggu är hon vackrare än i går.

— *Gomorron*, kvittrar Karin munter, mellan amorsvängda läppar, saftigt friska, blixtrar tändernas elfbensgarde.

— *Gomorron*, hälsa mannarna taktfast tillbaka.

Nu se de, att hon även har skrattgropar. Ja, jösses för den tösen.

Nicke, alltid redo:

— Nåe, har Karin sövet gött?

— Som en sten —

— Å inte drömt om pappa eller mamma?

— Äsch — om er har jag drömt, om er allihop, skämtar hon.

— Jätte, lite tjock i halsen av det ofrivilliga doppet vid Agnesberg:

— Hö, vem va fö'st —

Nicke:

— Naturligtvis du, din flodhäst.

Skratt.

Karin:

— Ät nu pojkar, annars kallnar maten och den eldiga blicken sveper laget runt, ingen blir lottlös.

Som snälla barn lyda de genast, med frisk aptit länsa de karotterna, allt stryker ner. Sen säga de tack för mat, rapande och belåtna lunka de i gåsmarsch till skansen, rapande och belåtna kliva de upp i sina britsar, uttröttade av nattvak somna de genast.

Nu slutar regnandet, en frisk nordan jagar undan moln och dimma, himlen blånar, solen tittar fram, med ens klarnar sikten. Till höger syns Vänersborgs hopgyttrade stadssiluett, till vänster de smutsgrå Dalbobergen, längst bort i fjärran krympa de ihop till en smal liten töckenstrimma, det värmländska landet. Men rakt förut ligger Vänerens för ögat omätliga vidder,

vid horisontlinjen mötas himmel och vatten, ett storvulet perspektiv.

Timmarna skrida, det blir kaffe klockan elva, middag klockan ett och alltjämt är Esmeralda ute på öppen sjö. Plötsligt slår vinden om, skutan börjar kränga. Kapten Rosig, som inte vill väcka folket i skansen, går själv ner på däck och surrar godset, Vätern har som Vättern sina nycker, oväntat fort kan allt hända.

Fröken Brogård, till hjälpredan:

— Snart är vi i Ekenäs skärgård.

Karin:

— Där har jag vart många gånger. Ekenäs ligger inte långt från Kållandsö, som fröken vet. En kväll härom året låg jag å mina bröder på feske efter nors utanför Ekenäs. Rätt som då va kom riktiga kastbyar, båten kantra, tre Trovikar åkte huvestupa i vattnet, närmast syntes Navens fyr, rädda om livhanken förståss sam vi dit, på fyrklippan måste vi sen stanna hela natten.

Fröken Brogård, rister axlarna:

— Hu, så hemskt.

Karin nickar kavat.

Från stora segelleden girar rorgängarn dikt styrbord just då, de första prickarna passeras.

Kapten, i telegrafens:

— Halv maskin.

Låglänt, granklädd strandremsa kryper fram ur diset. En plötsligt sugande längtan hem drar Karin över till styrbord reling, av ingen hörd utropar hon:

— Där borta ligger Kållandsö å Läckö.

Klippor torna upp sig åt alla håll. De äro nakna, blankpolerade, ödsliga. Men så småningom byta de utseende, de förvandlas till ett otal holmar, bevuxna med stormpiskade tallar, med lövträd, blandade om varann, sällsamt starka äro färgkontrasterna.

Smalare bli sund och vikar, tätare stå prickarna. Nu kryssar Esmeralda härs och tvärs genom Ekenäs skärgård, ett väldigt snärj har rovgångare Vass. Karin känner varje holme här, känner minsta prick och fyr, hon nickar åt Sohuvet, det gamla stångmärket, skrattar bekant, när Esmeralda ytterst försiktigt stryker förbi Pirungahålet, ett trångt gatt. Lite längre in i denna annars obebodda lilla övärld skymtar röd stuga med vita knutar, bakom den ladugård och fårkoja. Härute residerar Alle Strid, Karins kusin. Han har ett gott öga till henne. Alle är prickhållare, anställd hos Vänerens Seglationsförbund planterar han ut sina märken, när sjöfarten ska öppnas, övervakar och justerar dem, så länge säsongen varar, tar in dem, när den slutar. Alle har det ganska bra: fri bostad, många rum, ett par kor, får, höns. Och så kontant lön samt i sinom tid pension. Därtill äger Alle nästan suveräna rättigheter över ön: obehöriga äro vid laga vite förbjudna att lägga till eller landstiga där. Om sommaren är Ekö en tjugande idyll, men under vintermånaderna ligger den mestadels infrusen och Alle lever isolerat. Dystert då, hu.

Karin spanar intensivt efter Alle, spanar länge och förgäves. Men just som Esmeralda passerar Ekö brygga kommer Alle ner till den. Karin fäktar med armarna, hojtar. Alle vänder

sig om, vinkar likgiltigt tillbaka. Han har tydligen inte känt igen kusinen. Lite besviken tittar Karin åt annat håll. Just då kommer Nicke, i förbifarten stannar denne och frågar:

— Å Karin bekant mä preckhållarn på Ekö?

— Ja, svarar hon kort och går.

Nicke ser förvånad efter henne.

Snart är Esmeralda ute på den breda, glittrande Kinneviken, rakt förut ligger Lidköping, ännu osynlig för blotta ögat. Men avståndet minskar, ur diset stiger stadsbilden fram med allt klarare konturer, av gammal vana nickar Karin åt denna bild, Lidköping är hennes stad, som liten tulta hade hon lokaliserat sig där, först med farfar, far och bröder, senare strövade Karin gärna omkring ensam. För hela Kållands befolkning är Lidköping »stan», fiskarna sälja sina fångster, bönderna sina produkter på torget, i stånd och butiker handla de. Så har det varit sen seklers sekler.

Förbi den långsträckta hamnpiren med fyrtornet längst ute glider Esmeralda makligt in, stoppar vid sockerfabriken för att intaga last, hur mycke vet ingen ombord nu heller. Men mot kajen backar just då ett halvtjog godsvagnar från fabriken stickspår, kapten och styrman gå i land, träffar en förman, Brate ironiskt:

— Många tomlådor?

— Den här gången ä dä socker i varenda låda, säger förman Rask och grinar upp sig.

Kapten Rosig:

— Å fan — hur många vagnar för oss då?

Förman Rask:

— Hela baket, kapten.

Rosig, hånfullt förvånad:

— Har stinkflaken råkat i tillfällig onåd — som andra kanalskeppare är kapten Rosig är-
ligt förbannad på den ruinerande bilkonkur-
rensen.

Förman Rask:

— Hehe —

Rosig, Brate och Rask gå från vagn till vagn,
en bluskarl skjuter upp dörrarna, Esmeraldas
befäl tittar in: avlånga sockerlådor från golv
till tak.

— Minst två timmars jobb, kapten, säger
Brate.

Kapten Rosig nickar. Styrman ger däck-
folket order att sätta igång. Åter svänger Esme-
raldas lyftbom, vinschspelet gnisslar.

Fröken Brogård ropar:

— Vill kapten ha kaffe?

— Yes — han stegar ner i sin hytt.

Karin serverar honom.

Tydligen på gott humör säger kapten Rosig:

— Ni är ju hemmahörande i den här trakten?

— Ja — från Kållandsö, kapten.

— Vi ligger här två timmar. Gå i land, om
ni har lust.

— O, tack —.

II.

Fort byter Karin kläder, skyndar ner på kajen och vidare över bron till torget förbi Magnus Gabriel de la Gardies jaktstlott, av honom ditflyttat från Läckö, under två århundraden stadens rådhus inrymmer den nu polisstation, hantverksmuseum.

Månadsmarknad i stan, tidigt börjar den, när Karin kommer fram har flertalet bönder och fiskare rest hem. Men bakom jaktstlotten pågår alltjämt en annan kommers, stånds-kommersens, här stå ostgummor, karamell- och marmeladkokare, hemslöjdare, kortvarukrämare, mellan ståndens tältgata flanerar bygdens senfärdiga ungdom, ideligen tillropad av ambulande tygjudar, bärande sitt lager över armen eller i säck på ryggen, andra geschäfte med klockor.

Genast ser Karin Rosengrens kortvarustånd, i detta stånd har hon en gång köpt visan om Elvira Madigan och Sixten Sparre, Älvsborgsvisan och Gula Paviljongen. Av gammal vana brukar folk från ön stämma möte eller visa sig hos Rosengrens, om någon frågar efter bekanta, kan Rosengren ge besked.

Karin går nu direkt dit. Vid ståndet hänger ett par unga bondpojkar, lite dragna pröva de olika munharmonikor, de flina, fnittra och spela, innanför disken står Rosengren själv, en gammal fårad, gråskäggig västgötaknalle, den

smutsgula fårskinnspälsen glappar framtill över svällande klotrund mage, västen, fläckig och halvvägs uppknäppt, exponerar två breda guld-kedjor, korsande varann, på varje finger sitter en ring med infattad sten, i de köttigt uppsvällda örsnibbarna dingla ett par tjocka guld-ringar, satans rik gubbe, jaja. I ett halvt sekel har Rosengren och hans hustru, Svarta Malin kallad, kuskat omkring efter häst. Nu nyttja de bil.

När Rosengren får sikte på Karin, lyfter han artigt sin flottiga skärmössa och frågar förvånad:

— Karin här?

— Jojomen.

— Sune Samuelsson sa i jåns, att Karin har plats på en kanalbåt.

— Stämmer, Rosengren.

— Men var ä båten?

— Där nere, skrattar Karin och pekar ut den tvärs över Lidan.

— Lastar socker, aha.

Hon nickar.

Rosengren:

— Å nu ska vi handla förstås — till de fnissande munspelsspekulanterna: tocka' er lite.

Karin:

— Ingenting handla, Rosengren. Undrar bara om han sett te någon hemifrån.

Gubben tar sig en funderare, sedan:

— Tidigt i morse gick farmor Stava förbi.

— Om farmor kommer senare kan la Rosengren hälsa å säja, att ja mår bra.

— Mer än gärna, Karin lella. Va hetter båten Karin ä på?

— Esmeralda.

— För många herrans år sen frågte vartenda fruntemmer efter en roman mä samma namn, hehe. Puh. Och ingenting passar fröken Karin? Ett par yllekalsonger? Tjocka strumpor? Vantar?

— Nej tack.

Bondpojckarna smita.

Rosengren:

— Hallå, hallå — vart ska I ta vägen?

Fnittrande fortsätta de.

Och nu går även Karin.

— Välkommen hit härnäst.

— Tack.

Karin gör en lov över torget, litet varstans träffar hon bekanta. Sune Samuelsson, den rikaste hemmansägaresonen på hela Kållandsö, just resfärdig, blir så hjärtinnerligt glad, när de plötsligt råkas, att han bjuder Karin till Gårdströms konditori. Mums för henne som är sugen. Sune är intresserad av Esmeraldas besättning. Han frågar och frågar. Karin berättar det lilla hon vet.

— Sjölivet är fullt å frestelser måtro, säger Sune.

Karin mumsar.

Om vi två skulle brevväxla eller vya —

Hon moltiger.

— Bara som ti'sfördriv — och han tar kärvänligt hennes hand.

Van att få sin vilja fram tål Sune sällan eller aldrig några motsägelser. Och mer än en gång har han satt skräck i ortens befolkning. Alla äro rädda för honom utom Karin.

Innerst inne en sävlig natur och beskedligare

än vanligt nu är han tydligen angelägen om att verka så sympatisk som möjligt. Ja, nog har Sune sina goda sidor. Av både den ena och den andra anledningen vill inte Karin vid närmare eftertanke stöta sig med honom.

— Bara ja kommer ihåg att skriva, säger hon.

Sune, skiftar färg:

— Har du bara lust så — han sänker rösten till en förtrolig viskning — bleve vi rektit överens, skulle du snart inte känna igen Sune Samuelsson.

Ett par serveringsflickor betrakta denna något fumliga tête-à-tête, synbarligen roade blinka de åt varann.

Karin, som råkar se deras miner i en spegel:

— Ska vi gå?

— Hur dags måste du vara tebakers då?

— Om en stund.

Sune betalar, Karin tackar och de lämna lokalen, utkomna säger han:

— Kanske vi hinner ta en liten promenad bortåt vägen?

Helst ville Karin skiljas från honom så fort som möjligt men finner inte i hastigheten rätta ordet, och fågnaden fordrar gengäld.

Karin:

— Vi kan la gå en bit teminstingen.

De promenera gatan rakt ut till stora landsvägen, vika sen in på en gångstig för att slippa undan trafiken.

Hittills ha de varit sams.

Plötsligt byter Sune humör, spetsigt säger han:

— Hur mår Gunnar i Sjötorp nu för tiden?

Frågan överraskar, Karin, som ångrar att hon följt med, letar ett ögonblick efter svaret, sedan:

— Varför frågar du dä?

— Därför att din kusin preckvakten sa ett å annat häromsistens.

Karin, brusar upp:

— Va sa Alle?

Sune, skenbart lugn:

— Att du å Gunnar ä överens nu.

— Om vilket,

— Behöver ja säja't?

— Säj'et.

Sune, hostar:

— I ska förlova er te vårn.

— Alle vet mer än vi.

— Han har hört'et å di mamma, sa'n.

— Att vi skulle förlova oss te vårn?

Sune nickar.

Karin, irriterad:

— Men om —

— Så händer nå't.

Karin, utmanande:

— Vad då?

— Du kommer inte ombord —

— Vem kan hindra mej?

— Jag —

— Du —

— Just jag —

— Ha — mej skrämmer du inte.

Stigen går genom en skogsdunge. Sune stannar. Karin, orolig:

— Ska vi vända?

Sune, darrande av vrede?

— Svär först på, att du aldrig mer vell ha
mä Gunnar å göra —

— Svär — nej.

Karin ger honom en rungande örfil och springer. I nästa nu hinner han kapp henne, tar fram rep ur fickan, som björnen stark släpar han Karin till ett träd, surrar fast henne vid det, stoppar näsduk i hennes mun, återvänder sen skyndsamt, spänner för samt far med rasande fart åt motsatt håll.

Fjättrad till händer och fötter står Karin. Bra har Sune gjort sin sak, minsta rörelse framkallar smärta, bilar, åk passera därborta, men hon kan inte ens ropa på hjälp, det börjar skymma och snart går båten. Hur länge måste hon stå här? Ja, hur länge? Ju mer det skymmer desto mer försvinner hoppet om att bli räddad, förtvivlan griper henne, om ödet så vill måste hon stå här hela natten, nästa dag, utmattad av hunger och umbäranden blir döden för henne den slutlige befriaren. Döden — unga Karin har aldrig ett ögonblick tänkt på döden — men nu, plötsligt grinar den mot henne, förfärande tydligt minns Karin bilden av förgängelsens herre, den hemskt förvridne benrängelsmannen, bärande en lie. Bilden var reproducerad i hennes bibliska historia och den gamle byskollärarn sa, att döden alltid är beväpnad med detta redskap, när han kommer för att hämta en människa. Och många gånger har Karin hört sin farmor sjunga »Jag går mot döden vart jag går». Karin funderade aldrig en enda gång över ordens dystra innebörd. Nu ringa de i hennes öra som domedagsklockor, redan närmar sig liemannen, visionen är hemsk,

skräcken sammansnör strupen, o marter, o kval, av ångest skälver Karin, evighetslång är varje sekund. Ej kan hon heller ropa åt vägens trafikanter, som skuggor skymta gående och åkande förbi. De hårt åtdragna repen plåga fysiskt, lemmarna värka, den onaturligt straka ställningen förlamar, en isande kyla, domningens, stiger hotfullt sakta från benen, stiger högre och högre. Hur länge kan hon hålla ut, innan medvetandet slocknar, hur länge? Blytungta äro ögonlocken, snart triumferar självuppgivelsens demon, men viljan uppåtdar friska reserver, kanske de sista, och går till motattack, mod bara, ännu är inte allt slut, nej, inte än, redan likblå läppar mumlar Fader Vår. Just då stoppar bil därnere, en man hoppar ur, fortsätter över dikeskanten in i dungen, stannar för naturliga behov, den fjättrade följer honom och hans intima manöver med blodsprängda ögon, som en dånande fors brusar den röda vätskan genom hennes ådror, i detta nu har Karin inte en avlägsen tanke på döden, dess motståndare livet spänner hela hennes varelse, spänner den till bristning.

Medan mannen, likgiltig för omgivningen, står där, varsnar han något, som fångar intresset, han tycker sig urskilja konturerna av en människa, en kvinna. Går försiktigt närmare och ser till sin fasa att hon är fjättrad vid ett träd. I nästa ögonblick är bilisten, en högrest, yngre herre, framme, upprörd spørjer han:

— Vem är ni?

Inget svar.

Då upptäcker han orsaken, rycker fort bort näsduken och frågar upprörd vad som hänt.

Karin kan inte få fram ett enda ljud, ty orden stocka sig av glädje över den underbara räddningen.

Han upprepar sin fråga.

Då äntligen lossnar tungans band:

— Lös mej först —

— Å — jag glömmer ju att ni även är bunden —

Med sin fickkniv kapar han genast repen, Karin, stel i alla lemmar, faller framstupa och skulle som en vaxdocka ha störtat till mark, om inte främlingen tagit emot henne i sina armar, varsamt reser han Karin upp, normalt börjar blodet cirkulera, det vackra ansiktets naturliga färg återvänder, blickens fackla, nästan slocknad nyss, tindrar med underbar glans. En ung fager flicka.

— Berätta, säger han vänligt —

Karin sväljer, sväljer — om sanningen komme fram, kanske Sune blir fast och nu, efteråt, vill hon honom inget ont. Karin hittar på en historia:

— Ble lockad hit av en okänd man —

— Övade han nesligt våld?

— Nesligt våld — otäck, menar herrn?

— Ja —

— Nej, vi möttes just här å utan vidare band han fast mej ve trät där —

— Utan vidare?

— Ja —

— Och försvann sen?

— —Ja —

— En dåre, naturligtvis —

Hon nickar.

— Bor ni på trakten, manne?

— Nästan — ä från Kållandsö.

— Kållandsö, åh — där ligger Läckö, jag har nyss studerat konstsamlingarna i slottet.

Karin spärrar upp ögonen, men blir plötsligt orolig.

— Måste skynda mej te båten, halvviskar hon.

— Åker ni båt hem?

— Näe, ja har plats på en båt, som ligger i hamnen å lastar socker.

— Såå — han granskar henne närmare — jag ska gärna bila er ner.

— Tack, tusen tack, herrn.

De gå till bilen.

— Tänk, om ja kommer försent, säger hon.

— Ängslas inte, om tio minuter är ni ombord. Var så god ta plats.

Karin måste sitta vid främlingens sida och bilen susar genast iväg med 90 kilometers hastighet, en fart så svindlande, att Karin hissar till en början, träd och hus, människor och fordon skymta fortare förbi än ögat hinner uppfånga dem. Men den hissande känslan omvandlas snart till en sällsam tjusning, något hittills oanat vibrerar djupast inne, tid och rum existera inte för henne nu. Tyvärr är bilen redan i stan, blixtnabbt rusar den över torget mot bron över Lidan, passerar den. Just då bölar Esmeralda, Karin, bokstavligen väckt ur en lyckodröm:

— Stanna, stanna, herrn —

— Stanna här — ni får ju åka ända ner till båten —

— Törs inte —

Han förstår och bromsar genast in.

Åter tjuiter Esmeraldas ångvissla —

Karin:

— Måste skynda mej.

Förläget stammande tackar hon sin räddare, blick vilar i blick —

— Låt mej få veta ert namn, innan vi skiljas, säger han.

— Karin Trovik.

— Mitt namn är Ernst von Tile, attaché i utrikesdepartementet. På återseende, fröken. Än en gång trycker han hennes hand, smått förvirrat knixar unga Karin och springer sen till båten, färdig att avgå ligger den med ångan uppe.

Kapten hade skickat ut däckskarlarna att leta efter fröken Brogårds biträde men de återvända alla med oförrättat ärende. Nicke Rapp kunde dock berätta, att hon varit synlig i ett kortvarustånd men sedan spårlöst försvunnit. Kanske rymt eller rest hem. Kapten Rosig funderade på att göra polisanmälan men åtrade sig. Det skulle bara orsaka onödigt dröjsmål och även sådant kostar pengar.

I sista minuten hinner Karin fram. Frans Jätte, som ser henne först, ropar, ropar med sina lungors fulla kraft:

— Nu kommer ho —

Generad och skamsen skyndar Karin ombord — men lite var andas genast lättare, belåtet visslande klättrar maskinist och eldare sekunden efter ner till sitt pannrum, styrman Brate kommenderar:

— Kast loss!

Nicke och Jätte lägga av, skutta sen över relingen, Esmeralda fortsätter resan, tungt lastad nu och med tända lanternor vänder båten åter

stäven mot Vänerns vida vidder, redan beslöjade av tunga skymningsdok.

Men kapten Rosig anställer förhör med köksbiträdet.

Barskt säger han:

— Var har ni varit?

— Hos bekanta.

— Äh. Gör inte om'tet.

Kapten Rosig avfärdar henne och vaggar upp till kommandobryggan.

Mannarna, som avlyssnat replikväxlingen, vinka glatt åt Karin. Kapten Rosig är inte att leka med, de hade därför väntat sig, att han skulle ge henne en grundlig skopa ovett. Och så fick hon bara en faderlig förmaning.

Nicke:

— Gubben har i allefall hjättat på rätta stället.

De andra:

— Jäs —

Men Karin skyndar förbi maskinrummet ner till sin region, till köket, Knutte Mås, eldarn, sticker upp huvet ur luckan, halvviskar:

— Va gubben förbannad?

— Lite, svarar Karin.

— Jaså bara lite — och Knutte flinar som en solvarg.

I dörren till köket står fröken Brogård.

— Skällde kapten?

— Näe —

— Hm — dä skulle vatt nå'n ann', mumlar hon samt sätter Karin genast i arbete vid spisen.

Esmeralda stävar vidare uppför Kinneviken, maskin dunkar, dunkar, vinden friskar i, båten börjar åter yla och vrenskas, nosen plöjer upp

yrande skum, skummet stänker mot bogen, dunstar bort i det sugande kölvattnet. På styrbords sida syns en töcknig jättekägla, Kinnekulle, men ur töcknet stiger röken från Hellekis' kalkugnar. Om dagen vit skimrar den nu som pärlemor. Snart är Kinnekulle ur sikte, inom kort slukas den korta höstskymningen av mörkret, ett kompakt insjömörker, genom detta mörker blixtrar nu och då, nu och då en fyr, blixtrar till som ett stjärnskott i natten. Vinden ökar, ökar, tågvirket kvider, kapten Rosig ger order om att surra fast däckslasten och beslå den med presenningar. En sån här höstkväll kan allt hända inom några få minuter och kapten tar vakten, som en gångande vålnad avtecknar han sig mot styrhyttens fönster, bakom vilket rorgångare Vass, sakta vridande ratten fram och tillbaka, spejar ut över de svarta vidderna. Regelbundet slår Esmeraldas hjärta, monoton och sövande är rytmen, gnisslande råa läten skär igenom varje gång Knut Mås matar pannorna. Men på de hårda britsarna i skansen ligga orörliga väsen, apatiskt slöande vänta de att matklockan ska pingla.

Plötsligt ringer den och då få de liv, en efter en hasa de sig ner, en efter en gå de trappan upp och vidare i gåsmarsch över däck till man-skapsmässen, sparsamt belyst, en efter en sätta de sig till bords, Karin, vackra Karin, serverar, glad och munter serverar hon, pratar, glappar, ger svar på tal, sen Karin Trovik kom hit är käket bra, bättre än nånsin. Matstunden är nu ett festligt avbrott i dagens enahanda. Och man sitter kvar, tills fröken Brogård med rynkade ögonbryn gluttar i dörren, buttert frå-

gande om de vuxit fast. Då resa de sig upp, tacka för mat, återvända sen småflinande till sin skans. De ha frivakt ända till tre, halva natten dit.

Timmarna gå. Vindstyrkan ökar till storm. Esmeralda slingrar, skansens mätta mannar ha redan dåsat till, omedvetet och av gammal vana hålla de, fastän utsträckta, balansen, deras trötta kroppar slingra även de, även de följa båtens rytm.

Men de tunga skyarna ha stormen fejat undan, fästet glittrar av stjärnor och nu kommer månen, en stor kopparröd fullmåne, i den breda, skarpt konturerade mångatan ångar Esmeralda fram över upprörda vatten, mångatan skimrar av myriader ljusreflexer, de ligga så tätt intill varann, att de bilda en bro, en gungande bro, belagd med guld och silver och pärlmor och brokad och långt bort i fjärran stiger den sakta mot evighetens underfulla land, åter står kapten Rosig fångslad av denna syn, mer tjusande än tropikernas tröttnar Rosig aldrig att se den om och om igen, han glömmer tid och rum, glömmer sitt ansvar, glömmer att han hindrar sikten för rorgängarn. Denne måste knacka på rutan. Drömmaren vaknar, åter vankar Rosig fram och tillbaka, fram och tillbaka i sidled. Rorgängarn ler. Men resan över Vänern är snart slut för den här gången. Kapten Rosigs distansvakt är också slut, styrman Brate avlöser honom och Axel Skot, kanalförarn, avlöser rorgängare Vass. Styrman låter strålkastarn spela, rakt förut ligger Sjötorp. Redan, mumlar Brate, kommenderar halv maskin och signalerar väckning i skansen. En klocka ring-

er därnere, ringer som en sprucken kobjällra, slut med frivakten, mannarna tumla upp på däck, ljuset från strålkastarn bländar dem, gnuggande ögonen med avigan ta de tros-sarna och bereda sig att hoppa i land. Långsamt, långsamt går Esmeralda mot den första av västgötalinjens nitton slussar.

Men i sin trånga skuff ligger Karin. Hon sover, ett barnsligt leende leker på de körsbärsröda läpparna. Karin drömmer att hon åker bil med en fin och stilig herre, nu och då kastar han ett öga på henne, varje gång hon möter hans blick går en våg av lycksalighet genom ådrorna —

Slussningen börjar, portarna öppnas, vattnet brusar, brusar, plötsligt törnar båten mot ena kajkanten, inte lätt minsann att styra på millimetern rätt i den trånga slussgraven, stöten väcker Karin, väcker henne hårt och brutalt ur drömmarnas land, yrvaken slänger hon ett öga i ventilfönstret: Sjötorp. Jesses. Brådskande tar Karin på sig kläderna, skyndar ut. Kanalbanken framför henne badar i den skarpa belysningen från båtens strålkastare. Stugornas och husens röda färg brinner, brinner som i tidig soluppgång vid midsommartid, de små rutorna blixtra. Men lövträden på ömse sidor kanalen äro inte klädda i midsommarskrud, deras blad, kyssta av frosten, bära höstens och förgängelsens genomskinliga färger, bronsgula, kopparröda. Och nu när strålkastarn belyser dem samt med den becksvarta natten till ram flamma de plötsligt i otaliga skiftningar, förlä-nande åt denna hastigt uppblossande tavla en sällsamt gripande stämning, en stämning av

nordisk saga och mystik, kanalens speglande vatten förtätar tavlan med sin dunkla kontrastverkan. I nästa nu riktas strålkastarn åt annat håll, en ny tavla, lika tjusande, lika trolsk, dyker upp, tavlorna växla, ideligen skifta de, skifta på befallning av strålkastarn, som tjänar de sjöfarande i deras kamp för tillvaron.

Karin från Kållandsö har väl sett denna färgsymfoni förut, sett den många gånger men aldrig upplevt den så personligt och intimt som nu. Kanske är denna upplevelse en omedveten följd av de drömmar hon nyss drömt... Så slocknar strålkastarn. Husen, träden, stranden, hela det färgflammande panoramat glider in i höstnattens kyliga famn, Esmeralda fortsätter. Då vaknar Karin liksom upp ur en trance.

— Gunnar — ropar hon — Gunnar —

En ung slussvakt kommer springande kanalbanken fram, han vinkar i mörkret, vinkar och ropar tillbaka:

— Karin — Karin —

Från däck kan hon inte se vem han är men känner igen rösten.

Gunnar Säll är vakt vid första slussen, han sköter spelet, öppnar och stänger slussportarna med spaken. Vid varje sluss en vakt, alltid redo natt och dag. Slussvakten har eget boställe med tillhörande täppa alldeles som brovakterna. Platsen försörjer sin man något så när och på gamla dar en liten pension.

Gunnar är bara biträde än så länge men blir nog snart ordinarie och då ska han gifta sig med Karin. Tillsvidare äro de bara hemligt förlovade.

Karin har underrättat honom om, att hon ta-

git plats på Esmeralda samt även ungefär angivit tiden när båten passerade Sjötorp, hon hoppades, att de åtminstone skulle få en liten pratstund.

Och så kommer Esmeralda, men Gunnar spanar förgäves efter Karin. Av Nicke Rapp, som hjälper honom med spelet, hör dock Gunnar, att Karin verkligen är ombord. Men var? Och Gunnar känner sig besviken. Först när Esmeralda går vidare upptäcker han henne, i galopp travar Gunnar till nästa sluss, antrar blixtsnabbt Esmeralda, längst bort på akterdäck står Karin, osedd av besättningen skyndar han dit, slår armarna om sin flicka, kysser henne, som två groteska, varandra omslingrande skuggor avteckna de sig mot ljusdunklet bakom dem.

Han, flämtande:

— Varför dröjde du?

Hon:

— Försov mej —

— Trivs du?

— Ja.

— Vill någon dalta?

— Nej —

— Skulle bara våga — O, va jag älskar dej.

Fumligt stryker han Karin över kinden, kysser henne igen.

Slussgravens vatten brusar, ökar, Esmeralda stiger, slussningen går raskare nu, Gunnar måste i land, med ett vigt skutt hoppar han ner på kanalbanken. Just då glida portarna isär och Esmeralda ångar sakta ut.

En ropandes röst i mörkret:

— Skriv ofta, Karin, skriv ofta, annars kan jag varken arbeta eller sova.

Karin lovar att skriva ofta.

Med mössan saluterar han ett sista farväl, skyndar sen till sin sluss, utanför bölar nästa båt, rädd för efterräkningar lägger Gunnar benen på ryggen. Karin ser honom som en jumpande skugga, skuggan blir allt mindre, snart är den uppslukad av natten.

Karin återvänder till sitt sovbås, i trappan möter hon Nicke Rapp.

— Gunnar ä en käck grabb, säger Nicke ironiskt och snor förbi så fort att Karin inte hinner ge svar på tal.

Sömnig kojor hon genast, somnar och åter ser Karin i drömmen honom, som räddade henne från Sunes lömska tilltag, först är han ensam, plötsligt syns även Gunnar, rasande av ilska — Va vill ni? frågar främlingen förvånad. — Slå er på käft, svarar Gunnar brutalt. De ryka ihop — Karin håller andan — slutligen måste Gunnar retirera, fort försvinner han. — Karin räcker främlingen handen, tillsammans vandra de två mot ett solbelyst fjärran. Sen är drömmen slut.

Men Esmeralda stampar vidare i mörkret, sluss efter sluss uppför ända till Hajstorp, västgötalinjens sista, tröttkörda, utpumpade dra däckskarlarna en lättnadens suck. Slut är även höstnattens långa pina, en metallglänsande frostdager silar sakta ner över den milsvida, bördiga slättlandsbygden, över dess fåtaliga gods och storgårdar, över nyplöjda, svartgrå åkrar och stubbgula fält, i naken ödslighet avteckna sig enstaka träd mot synrandens silverdis. Genom denna väldiga bygd går kanalen

fram som en snörrät allé, en vattenallé, och stränderna spegla sin ruggiga höstskrud i den.

Broarna, de flesta av gammal kugghjulstyp, ligga tätt som vägarna, med korta mellantider måste styrman signalera till nästa, ålderstigna original lufsa ut och veva, handveva, i ett går armen, tills hela bron är över på fast mark, majestätisk passerar Esmeralda, vakter och befäl utbyta högaktningfulla hälsningar, sen veva bron tillbaka igen.

Om en stund är Esmeralda i Töreboda köping, här skär järnvägen kanalen, tåg är på ingående och Esmeralda får vackert vänta vid kajen, där ligger förut en skrabbig galeas, lastad med saltsill, vilket utminuteras direkt till hushållen. Besättningen, tre man stark, väger upp sillen i lämpliga småportioner. När kommersen börjar om några timmar är allt klart för denna primitiva varudistribution. Karlarna, klädda som äkta bohusfiskare: overalls, sydväst, långa gummistövlar, ur vilken den svarta färgen gått ur, röra sig sävligt och stereotyp, de nicka, de teckna åt varann som dövstumma, i gryningsljuset likna de kantigt skurna träskulpturer och deras skuggor gunga groteskt, lustigt groteskt på det grumsiga kanalvattnet.

En av dem ropar över till Esmeralda:

— Salt sell frå Götteborg, få vi sälja en kutting?

Styrman Brate skakar på huvet. Men Nicke Rapp replikerar:

— Här vankas bara ostron å schampanj, gubbe lelle.

Men nu rasslar södergående snälltåg över

bron, kupéerna spegla sig i vattnet, enstaka passagerare skymta bakom rutorna, skymta som filmsiluetter, skenskarvarna gnissla, moln av damm virvla upp efter sista vagnen, virvlar upp och faller ner på Esmeralda.

— Fy fan, muttrar styrman Brate. Han avskyr tågen, alltid ska de ha förkörsrätt och väntetiden kostar pengar.

— Loss, kommenderar han.

Kvickt utför Nicke befallningen, hyvar trossarna ombord, jumpar efter.

I detsamma står en halvgammal typ med två stora knyten hängande över axeln på kajen och ber få följa med till Rödesund.

Styrman Brate känner honom: en pajsare (arbetslös besättningskarl), tidigare anställd på Esmeralda men vrakad för en yngre, som har lättare att hoppa i land vid bryggorna. Styrman, av naturen hjälpsam:

— Fort då —

Jätte räcker ut handen, drar pajsarn över till båten.

— Ska du te Karlsborg, Johan, frågar Frans.

Johan nickar, han har slagit sig på gårdfarihandel och ska nu som sagt till Karlsborg, till militären där för att sälja varma underkläder.

Johan Lag är en undersätsig man, de små ögonen plira och han snyter sig ideligen med tumstöd. Johan lider av kronisk snuva, så här års ä den besvärlig. Med en tjock yleschal lindad om halsen, med kajsermössan nerdragen över öronen och ansiktet täckt av lång, tjock skäggstubb, pikskodd påk i handen och snörkängor till knät ser han lite underlig ut.

Alltid glad kan Johan dra paschasor som ingen an'.

Nu är vaktombyte på kommandobryggan. Kapten Rosig, utvilad, nyter och med pipa i mun, övertar befälet.

Styrman:

— En gammal pajsare ba få följa me till Rödesund —

— Johan Lag?

— Ja.

— Allright.

Kapten befattar sig inte personligen med gratisresande pajsare.

Under tiden sitter Johan i skansen, berättande en färsk historia för de andra:

— Här om dan hade ja traskat omkring bland kolare å skogskörare i Finneröja. Di börjar få säsong nu. Så di köpte lite. Sent på kvällen kom ja te en bonne, en rekti storbonne förresten, när ja kommersat mä både piger å dränga ba ja om nattlogi.

»Logi ska du få, knalle», sa bonnen å visa mej in i en kammare.

»Tack», sa ja, tog mina knyten å följde mä.

Då bonnen skulle gå sa'n:

»Nu vell ja bara säja dej, att här spökar om nätter.»

»Johan Lag har sejlat på alla hav å ä inte rädder för själve pelle», sa ja. —

Johan gör en konstpaus.

Ögonen börjar tindra i skallen på de skrockfulla besättningskarlarna.

Nicke, otålig av spänning:

— Vidare, vidare.

Johan plirar finurligt och fortsätter:

— Bonnen geck, ja satte ner mina knyten, hängde fast pottmonnän i e kedja om halsen, la mej å sômna änna mä samma. Mett i natta väcktes ja av ett underlit ljud å fast dä va becksvart i kammern kunde ja se, att något rörde sej utanför fönsterruta. Justament då kom ja också ihåg, va bonnen hade sagt, kalla uschlinga geck över min fattie krôpp å ja våga inte andas — hör nu noga på, pôjka — fönstert öppnas utifrå å hornper — likna'n åtminstone — klättrar in mä blinnlökta i näven å tassar direkt bört te mi säng. Ja låtsades söva förstås men andedräkta kände ja: ööö (och Johan kniper ihop näsan, de andra följa omedvetet exemplet). Gamlefar luta' sej ner å frågte: »Söver du, knalle?» När han inte feck nåt svar börja'n kråva å kråva under kudden min. Aha, faen liten letar etter penga, leta du, tänkte ja. Sen geck'en te knytena å undersökte dom. Ja lura mä ena ögat, han rota å tjåva änna te bötten, förstår I. Inga pengar hetta'n. Rätt som dä ä hör ja ett knäpp, dörra öppna sej å en anskrämlig varelse mä eldsprutande gap kommer in. Då skrek ja te, kunne inte hålla mej, förstår I. Men hornper mä si blinnlökta skumpa genast bört te fönstert, hōppar ut å försvinner, samme väg skalar den andre strax etter å allt blir töst, förstår I. Om en stund kliver ja upp, stänger fönstert, å lägger mej igen men ä inte go te å sômna förän dä börja dagas. —

Paus.

Nicke:

— Vidare —

Johan:

— Vidare? — När piga kom in mä kaffe på morron plira ho mä ena ögat å frågte:

»Har han sôvet gött?»

»Rasande gött»

»Rolit dä», sa ho å snodde ut.

Då ja skulle te å gå kom bonnen emot mej —

»Va kôstar logit» frågte ja —

»Ingenting — nåe, spöka dä?»

»Har sôvet som en stock» —

Bonnen bliga lite, sen stack han iväg.

Klas Ruff, alltid kritisk:

— En sån jävla lögnhistoria.

Johan:

— Dagsens sanning, ta mej attan bövlar.

Nicke:

— Hur hängde dä ihop då?

Johan:

— Hur dä hängde ihop? Jo, etteråt hörde ja uttå en statare på gårn, att bonnen å hans pöjk brukar ha såna hyss för sej mot fôlk, som ber om logi.

Men nu ringer Karin till frukost. Mannarna skynda trappan upp. Johan Lag följer med. I förbifarten skelar han åt kommandobryggan, hälsar vördsamt. Kaptten sätter två fingrar till mössan och glimten i ögat lyser.

Karin har inte reda på, att folket från skansen har följe och gör stora ögon.

Nicke:

— Tillåt mej presentera pajsaren å knallen

Johan Lag.

Johan, bugar djupt:

— Aldrig har mett öga skådat en skönare syn —

Gänget, i korus:

— Bravo, Johan.

Karin ler.

Styrman Brate kommer händelsevis förbi, ser Johan och säger skämtsamt:

— Ett kuvert extra, Karin lilla.

Karin in till fröken Brogård:

— Vi har en gäst i mässen.

Restauratrisen muttrar.

— Har kapten lovat, frågar hon ettrigt.

— Styrman sa, att jag skulle sätta fram ett extrakuvert, skrattar Karin.

— Sa styrman de' — då får han väl också bestå kalaset.

Sugande lugnt glider Esmeralda fram mellan bankarna. En närbelägen kyrkklocka slår just sju, i den lyhörda morgonväkten tona slagen som klangen av silverklockor, sakta förvandlas gryningsljudet till en spröd och skir höstdager, molnen, de tunga, stinna höstmolnen lätta, segla undan, stjärnorna ha slocknat en efter en, himlen blånar, perspektivet vidgas, växer och långt bortom åsarna stiger morgonrodnaden fram, över landskapet vilar stilla frid.

Men i manskapsmässen brinner ljus, nästan spökligt bryter det mot dagern utanför. Karin kommer och går, alla bli sprittande glada bara hon visar sig. Hon bjuder på fläsk och potatis, fläsket är lite härsket, men ingen har lust att klaga. Assisterad av Nicke håller Johan målron vid makt. Efter maten tar han fram en flöjt ur fickan och börjar spela. Tack vare sin färdighet på flöjt har Johan Lag gjort annars otänkbara affärer. Nu spelar han uteslutande för nöjes skull, spelar lustiga låtar och visor från Sjuhäradsbygden. Johan är i sin gamla

miljö, en miljö till vilken han ständigt längtar åter, om han bara kunde få jobb igen skulle Johan gladeligen överge gårdfarihandeln. Men ingen kanalskeppare vill ha honom, han är ju överårig.

Till flöjtens toner vickar Karin sina smidiga höfter, mannarna vagga av och an, medan deras ögon hänga fast vid henne, själva fröken Brogård måste ut och lyssna och i gluggen till maskinrummet står Knutte Mås, kupande den svarta näven kring örat lyssnar även Knutte, lyssnar med ett saligt leende på de livshungriga läpparna.

Mäster, underifrån:

— Sköt maskin, du —

Då äntrar Knutte ner, sedan får han mat av Karin genom en lucka i taket. Knutte klättrar dit upp på en stege, han ser blott hennes ben, ser dem en bit ovan knät och Knutte snappar efter luft.

Esmeralda har under tiden hunnit fram till Bergkanalen, sprängd i klippan och så trång, att båten bokstavligen skrapar mot de skrovliga stenväggarna (mötande båtar måste invänta varann i särskilt angivna tilläggsplatser). Unge Axel Skot står vid rodret, han är idel öga, öga och hand samverka intimt, manövreringen är ett precisionsarbete. Lanthöjden, kanalbankens högsta punkt, passeras, en obelisk, huggen ur berget och omgiven av monumental natur, hugfäster här svensk ingenjörskonst.

Snart är båten vid Tåtorps sluss, sista stopp före Viken. Viken, holmarnas, de otaliga holmarnas fagra sjö, kransas av Tiveden, denna skogarnas skog, i vars milsvida dunkel de nor-

diska gudarnas ljusgestalter dröja kvar, dröja sen seklers sekler, som danande symboler för ett livskraftigare släkte bida de sin tid. Den kommer. Men Knalle-Johan, alltid utrustad med stark fantasi, börjar genast berätta om Tivedens ljusskygga stigmän, stråtrövare, tjuvskyt-tar, lönnbrännare. Alla lyssna med spänd upp-märksamhet. Karin inte minst. Själv har hon läst många underliga historier från Tiveden. Och nu ser Karin det väldiga skogslandet i perspektiv, ser dess blånande höjder och åsar, ser hur de förlora sig långt, långt borta —.

Sjön Viken liknar en båge, i sicksack sling-rar Esmeralda mellan holmarna, en trots alla prickar och märken riskabel kryssning, ty Vi-ken är även grund och vattenståndet dessutom mer än vanligt lågt. Av plikten fastnaglad på sin post står kapten, kursen släpper han inte ur sikte för bråkdelen av en sekund, ja, nu är Rafael Rosig navigatör till liv och själ.

Från Viken går resan genom en kanalstump, sprängd över Spetsnäset, till Bilströmmen.

Vid Bilströmmens nedre del ligger Forsviks bruk, förbi detta stävar Esmeralda in i slussen, Göta Kanals äldsta, med sin parkliknande om-givning, lika ålderstigen den, bildar slusspartiet en romantiskt fångslande kontrast mot de när-belägna brukslängornas vardagsprosa.

Forsviksslussen öppnar vägen till den blå-nande Bottensjön, åt höger syns Karlsborgs fästning. Luftvärnsartilleriet har just strids-övning med några flygmaskiner, djärvt kretsa de över krigsskådeplatsen, batteriservisen rik-tar in kanonrören snett upp mot himla, fyrar av, får svar på tal, krevaderna hörs vida om-

kring. Esmeraldas besättning följer den rasande kampen med synbart intresse.

Hinsides Bottensjön Rödesunds kanalstation, kapten signalerar stopp, ty här ska Johan Lag debarkera, men först kilar han upp till kommandobryggan, tackar kapten Rosig för resan, tackar, tackar, Rosig nickar gemytligt. Sen säger Johan farväl åt alla och envar ombord, tar sina knyten och kutar ner på bryggan.

— Loss! kommenderar kapten.

Ännu en kanal men kort och Esmeralda av Göteborg ångar ut i Vättern.

III.

Vättern, den trolska, sagoomspunna Vättern öppnar sin famn, skyarna ha tågat bort till andra nejder, hög och dunkelblå välver sig himlen över sjöarnas sjö, i den glasklara etern tumla höstdagrarna, skira och spröda, solen kommer äntligen fram, kaskader av ljus strömma ned, inkrusterande de mörka vattnen med glittrande glada stänk, väder och vind tiga, lugnt andas Vättern, på gott humör tar den emot Esmeralda av Göteborg. Vi har inte sett mer än början, mumlar kapten Rosig och spannar med kikarn över till den i pärlemortöcken svepta östgötasidan.

Alla ombord, utom kapten, rorgångare, eldre, ha nu ett par timmars frivakt. Däckskarlarerna, trötta av den långa arbetsnatten, snusa på sina britsar. Ensam står Karin vid styrbordsreling, drömmande blickar hon ut över vattnen, Vänern är hennes sjö, holmarna i Ekenäs skärgård äro gamla bekanta, Vättern ser Karin för första gången, den har varken holmar eller skär, men blotta åsynen trollbinder. Karin har hört så många sägner om Vättern, nu reproducerar minnet den ena efter den andra. Rakt för över ligger Jungfrun, en liten öde ö, kring-svept av florstunna töckenslöjor, plötslig brista

de, ur deras hölje stiger ön, mångfaldigt förstorad, mot rymden. Karin tror inte sina ögon, hon gnuggar dem, gnuggar dem flera gånger om. Måste vara en synvilla. Nej. Högt ovan den mystiska ön ser hon i nästa sekund ett konturlöst myller av hus, kupoler, torn, fantastiskt skimrande mot himlakupans mörkblå oändlighet. Karin minns sången om en gyllene stad med pärlportar, dit jordens sorger aldrig når, Karin glömmet var hon är, glömmet tid och rum, instinktivt knäpper hon händerna. Men den sublimes tavlan dunstar snart bort. Och ön, som nyss räckte nästan till himlen, är åter en liten klippö. Gripnen, betagen väntar Karin, att undret ska visa sig igen, i dess ställe ser hon en manligt skön gestalt, gestalten liknar honom som nyligen räddade hennes liv. Ånyo knäpper Karin sina händer, våldsamt klappar hjärtat, hypnotiskt tjusad sluter Karin ögat, när hon sen riktigt blicker ditupp är även denna syn försvunnen, paralyserad står Karin kvar. Men nu far ett vinande sus över vattnet, solen går i moln, den glittrande spegeln mörknar, drar ihop sig, blir en gungande, fosforfärgad ränna. Vresiga läten stiga ur djupet, Esmeralda börjar plötsligt vagga och Karin spritter till av ett kommandorop:

— Surra däckslasten.

... Vättern är i uppror, det dånar, brusar, gnisslar, visslar, lössläppta demoner rasa kring Esmeralda, skrovet darrar, kvider, vändas, vågorna, högre och högre, slå tjutande över däck, retirerar för ett kort litet ögonblick, förnyar anfallet, ursinnigt och ideligen, från alla sidor attackeras båten, en gastkramning så våldsam,

att hela skrovet knakar. Men orkanen ökar, ökar, vildsintare blir vågornas raseri, skyhögt yr skummet, silverglittrande faller det ner, kastas åter upp ur den sjudande häxkitteln, förgäves matar Knutte pannorna, matar dem utan avbrott, förgäves arbetar maskin: Esmeralda stampar på samma fläck ändå. Och dagen becknar.

Men på kommandobryggan står kapten Rosig, lugn och trygg. Plötsligt blir kapten varse, att båten faller ur kurs, han ser sig om, ryter genom stormen:

— Håll upp skutan i vind, annars driver vi åt helvete —

Rorgängarn, drypande av svett, gör en sista kraftansträngning.

Just då tittar solen fram, den liknar en månskära, några ljusglimtar blixtra till över vatten, och se: genast tiger orkanen, djupens vrålande demoner tystna och böljegången sjunker, sjunker, bruset, nyss ylande hemskt, låter som ett fjärran sorl, smekande örat, svaga vindilar krusa ytan, den stora vreden har lagt sig, åter är Vättern på gott humör, åter ångar Esmeralda fram över solstänkta vatten. Kapten Rosig tänder sin pipa och gnolar, sorglöst gnolar han. Rakt för ut syns en smäcker tornspira vid horisonten, bilden av en liten stad kryper fram ur diset, den blir allt tydligare och tydligare, snart ankrar Esmeralda i Vadstenas hamn. Knappt ett stenkast från hamnen ligger den av sekler gråpatinerade Vasaborgen, kastande mäktig skugga över vallgravens grönslemmiga vatten. Längre bort skymta Sancta Birgittas kloster och klostergård, flankerade av ödmjukt

låga borgarhus, den moderna tidens larm har ännu ej hittat hit, här är helgdagstyst och stilla.

Esmeraldas visit i Vadstena blir kort, båten skall endast lossa några grynsäckar från Stokkebyes kvarn. Nyfiken på Birgittas klosterkyrka får Karin bara se den från däck. Mellan hamnkontoret och båten står en flock lediga labanssöner, kutiga, orörliga, stelt bligande, allvarstygda, kanske de grubbla över livets gåta, de likna panoptikongubbar, ditställda av någon förevisare, en råkar vara ivägen, när Nicke ska lösgöra trossen kring pällarn, karlen flyttar sig inte självmant, Nicke måste maka undan honom.

Knappa femton minuter tog lossningen. Och nu är besättningen redan ombord igen.

Kapten Rosig, skarpt, distinkt:

— Klart? (Gubbarna på kajen rakna lite.)

Styrman Brate:

— Klart, kapten.

Och Esmeraldas sekond gör krum honnör.

Kapten kommenderar back i telegrafan, maskin börjar arbeta, propellern smaskar. Sysslolös hänger Karin vid relingen, föga imponerad betraktar hon den lilla hamnbilden. Lidköpings hamn är mycke, mycke större, tänker Karin stolt å den stadens vägnar.

Just då kommer en privatbil från klosterhället, bilen stoppar nära hamnkontoret, en elegant yngre herre hoppar ur, med portfölj under armen tränger han sig fram genom Vadstena ledighetskommitté, stannar, fixerar den backande båten, lyfter apropå hatten, Karin blir blossande röd och skyndar undan, kvar

på kajen står han som löste hennes fjättrar i går och om vilken hon drömde i natt.

Nyss hitkommen ska attachén studera medeltida kyrkokonst. Driven av en oemotståndlig makt bilade von Tile neråt hamnen, såg den backande båten, på däck skymtade en ung kvinna, skymtade och försvann. Men blotta skymten sade honom vem hon var.

Karin springer till köket, smått förvirrad stänger hon dörren, barmen böljar oroligt och bultar, bultar högre än maskin, tycker Karin.

Snart är Esmeralda ute på öppen sjö, genom ett ventilfönster ser Karin, hur den gamla klosterstaden mister konturerna, blir ett pittoreskt perspektiv av små sammangyttrade kvarter, ovan dem höja sig torn och tinnar, luftigt vaga, hela tavlan glider sakta in i ett silverskimrande dis, frånvarande blickar Karin ut över vattnen, ådrornas blod sjunger en sällsam melodi, tjusande och spröd. Yttervärlden existerar inte för Karin nu, hon lever i en fantasivärld, i ett drömland, två brinnande ögon vädja bevekande till henne, Karin ryser lycksaligt. Brutalt säger restauratrisen plötsligt:

— Gör nån nytta, människa —

Karin rycker till, vänder sig om.

— Ja, gör nån nytta, muttrar restauratrisen, visande på en balja smutskläder, som Karin tidigare lagt i blöt.

Stillatigande nickar Karin, kavlar upp ärmarna, börjar genast jobbet, hon gnuggar, vrider, streckar på mellandäck, hänger upp till tork, annars flyhänt arbetar Karin långsamt, ibland tar hon en liten paus, simmigt inåtvänd är blicken.

Nästa anhalt är Motala, redan siktas radiostaden, utsändarestationens master likna skyhöga spiralkrokiser, elegant tecknade bryta de diskret mot lufthavets färgspel.

En halvtimme senare lägger Esmeralda till vid kajen för att lasta, lasten består av en massa pappkartonger, innehållande radioapparater från a.-b. Luxor. Lastningen tar en dryg timma. Fröken Brogård, som har ärende till det närbelägna postkontoret, frågar, om Karin har lust att slå följe men hon törs inte.

Fröken Brogård:

— Vem för?

— För kapten.

— Isch, släng på sej kappa å hatt bara — fröken Brogård står just färdig att gå.

Karin blir nu åter flyhänt, när hon kommer ut på däck är emellertid fröken redan över landgången. Karin skyndar efter. Kapten råkar få syn på henne och ropar, ropar med ett stänk av humor i rösten:

— Vart ämnar ni ta vägen?

Karin stannar, rodnar.

Fröken Brogård vänder sig om och ropar kavat tillbaka:

— Hon ska göra mej sällskap.

Kapten Rosig:

— Jaså.

Fröken nickar åt sitt köksbiträde, Karin tvekar ett ögonblick.

Kapten Rosig, i skämtsamt kommandoton:

— Fortsätt —

Då lägger vackra Karin benen på ryggen, tills hon hinner upp fröken Brogård.

Postkontoret ligger några stenkast från kajen. Karin väntar utanför, medan fröken går in.

Motala har höstmärknad, men nu, framåt eftermiddan, är den värsta kommersbrådskan över och de små smala gatorna vimla av lantbor, i flockar ströva de unga omkring, mer eller mindre upprymda ha de roligt åt ingenting och det låter som om högtalare på bygdemål vore utplanterade lite varstans. En livad flock slår plötsligt ring kring Karin, alla vill ha sällskap, alla vill bjuda på polkagrisar, som de ha i strutar, de vill bjuda på kaffe, de äro generösa och godgivna. Men deras språk låter främmande för Karin, hon begriper knappt vad de säga.

Fröken Brogård, snart ute igen, spejar fåfängt efter henne. Vart har jäntan tagit vägen? undrar fröken, fruktande att historien från Lidköping skall upprepas. Fröken Brogård får onda aningar. I detsamma hör hon ett klockrent skratt. Fröken Brogård känner igen det. Men skrattet kommer från en klunga bondpojkar vid hörnet, häpen kastar fröken blicken dit. Just då delar sig klungan och Karin skyn dar fröken Brogård till mötes. En av Karins kavaljerer hojtar:

— Vacker tös I har, mor —

Fröken Brogård slänger en föga vänlig blick över axeln. Karin skrattar.

Fröken, irriterad:

— Skratta inte. Förresten borde Karin ha förstånd på att schasa undan såna där bondlurkar.

— Mens ja vänta, kom dom omkring mej, fröken —

- Varför gick inte Karin?
- Fröken sa ju, att ja skulle stanna kvar.
- Hm —

De stega gatan upp till torget, »bondlurkarna» följa släpigt efter, en av dem blåser lergök. Fröken Brogård drar på mun.

Ännu är inte torgkommersen slut, fästmän köpa presenter åt sina fästmör, snidade och glödritade slöjdalster äro synnligen begärliga. Lustiga turar probra olika musikinstrument, dragharmonika, munspel, ockarina, från stånd till stånd gå de, de vill bara ha skoj, även fröken Brogård och hennes biträde gå från stånd till stånd, begäpad blir vackra Karin av rustika beundrare, bekikad och kringsvärmad. På en utbredd matta mellan stånden visa några ambulera akrobater i sjaskig trikå sina konster mot frivillig betalning. Glada, lätt berusade bassar ta här och var en sväng med varann, högljutt sorl ekar över torget. Ingen polis syns till. Solen dalar, från sjön kommer en sakta framsmygande skymning, svepande hela marknadstavlan i ett lilafärgat skimmer, så aningslätt, så trolskt som den tidiga gryningens, alla osköna detaljer mildras, dämpas, människorna och tingen sammansmälta, en suggestiv förvandling, sällsam att skåda.

Men nu måste fröken Brogård och Karin återvända, halvspringande skynda de ner till kajen, de komma i sista stund. Och kapten Rosig hötter med pekfingeret men vågar ingenting säga, fröken Brogård är självständig restauratris, utan henne ingen mat.

Och resan går vidare, den börjar omedelbart med slussning. Stora skaror marknadsbesökande

de ha samlats på kanalbanken, slussningen är för dem ett gratisnöje, som de gärna vill se. Många äro upprymda, de glamma, de gyckla, plötsligt knuffar en av dem sin granne i sidan, pekar ut Karin och ropar till honom:

— Där ä den granna tösa, som vi träffa' utanför posten.

Han hejar, vinkar, Karin slänger ett öga ditåt, vinkar tillbaka, naturligtvis menar hon honom, smickrad kliver den unge mannen, en massiv bjässe, fram för att prata men ovig och lite på stövlarna tappar han balansen samt dråsar huvudstupa ner mellan slussväggen och båten. Ett fasans illvrål hörs från de andra, när som helst kan han bli krossad. Bestört skyndar Karin till kommandobryggan:

— Kapten, en karl har fallit i grava —

— Å fan —

Kapten Rosig stoppar genast maskin.

Men Nicke Rapp, som även bevittnat olyckan, kränger blixtnabbt över sig ett livbälte och dyker efter, får stadigt grepp om den förolyckades breda axel samt släpar honom mot relingen. Lucke kastar ut en tross, karlen griper den girigt och med förenade ansträngningar halas han ombord. Där faller han bums ihop till ett livlöst bylte. Sedan hjälpa kamraterna upp Nicke.

— Ge honom lite av kaptens whisky, säger Nicke, som aldrig tappar fattningen.

Kapten, skickar ner Karin:

— I skåpet över kommoden står flaskan, håll upp ett halvt glas. Men fort.

På röda rappet är Karin tillbaka.

Nicke:

— Gapa, din attanbening —

Automatiskt öppnas ett brett snusgap. Karin tömmer innehållet i gapet, genast gluttar bondpojken, ser Karin, blicken, nyss slocknad, glänser av liv, han räcker ut handen mot henne, läpparna mumla, mumla ett knappt hörbart tack.

Under tiden har en sjukbil kört fram, bondpojken transporteras över till bilen, chaufförn kör, ideligen vänder sig den räddade om, ögat falkar efter vackra Karin, varje gång vinkar Karin uppmuntrande. Och då är han synbarligen nöjd.

Men Esmeralda har inte tid att ligga kvar längre. När båten går utbringar den på kanalbanken församlade mängden ett fyrfaldigt hurra för Esmeraldas kapten och besättning. Besättningen mannar reling, kapten Rosig tackar med honnör. Sen är det äventyret ett minne. Vid järnvägsbron måste Esmeralda stoppa för tåg, kapten förbannar och svär. Efter en dryg väntekvart rusar tåget över bron, när sista vagn rasslat förbi, glida brohalvorna isär och Esmeralda kan äntligen gå.

Tätare faller skymningen, alla lanternor äro tända, ett flyktigt flimrande glitter kasta de på kanalstränderna, ömsom brinna träden i hektiska pastellfärger, ömsom stå de kala och nakna, en makaber kontrast, ytterligare markerad av tystnaden.

Plötsligt ge skärande ångvisslor hals, det bolmar och gnistregnar från höga skorstenskransar, belysta av tusentals ljus stiga roströda tegelfasader fram ur dunklet. Esmeralda närmar sig Motala verkstad, den väldiga an-

läggningen för maskiner, ångpannor, järnkonstruktioner, alltså en storindustri mitt i den stilla idyllen. Kapten Rosig lägger till vid kajen för att ta ombord ett par brospann, ett verkstadslokomotiv ångar ned till kajen med tvenne godsvagnar på släp, vagnarna transportera de båda brospannen, tunga pjäser, svåra att handskas med. Båtens folk och verkstadens börja genast jobbet, armtjocka kättingar surras fast kring spannen, Esmeraldas eget vinschspel duger inte nu, verkstadens — mångdubbelt kraftigare — anlitas. Och snart dinglar ena spannet i luften, höstskymningen förlänar det fritt dinglande kollit fantastiska proportioner, när det dunsar ner på däck, sjunker Esmeralda en bit och kvider samtidigt av tyngden.

Just då passerar den eleganta Miranda, en nybyggd turistångare, rikt eklärerad från för till akter liknar Miranda ett flytande sagoslott, de båda kaptenerna gör artigt honnör för varann. Kapten Rosig, som en gång fört stolta skepp på fjärran farvatten, känner ett smärtsamt stygn i sin själ, han, en av den svenska handelsflottans skickligaste navigatörer, måste gå på kanalen med en skrabbig lastbåt, upp och ner, ner och upp i ständigt samma enahanda lunk. Minsta lilla brygga måste han lägga till vid för att tjäna in några hackor åt rederiet. Kapten Rosig ser alla dessa bryggor för sitt inre öga just nu, ack, hur småfuttigt har inte livet blivit för honom. Kapten Rosig fräser mellan läpparna ett ärligt menat fy fan — och tänder sin pipa.

Men fröken Brogård och hennes köksbiträde har gått upp på båtdäck för att bättre kunna

iakttaga den majestätiskt förbiglidande Miranda. För Karin, som andäktigt lyssnar, berättar fröken, vilket himmelrike restauratris och servitriser ha ombord där. Miranda är inredd med underbar komfort och fröken Brogård räknar upp alla bekvämligheter, målande beskriver hon den fina inredningen i matsal och salonger.

— Spegelglas överallt. Och så skulle Karin se passagerarehytterna, riktiga lyxhytter. Även betjäningen ha egna hytter.

— Egna?

— Javisst. Å tänk, sån mat, kalasmat som på det finaste hotell.

Karin, som tycker om god mat, smacker och sväljer, med trånande längtansfull blick följer hon Miranda i kölvattnet.

Fröken Brogård berättar vidare, att kapten Rosig var påtänkt som befälhavare men så tog rederiet en annan i stället.

— Varför då?

Fröken Brogård, sänker rösten:

— Vår kapten gjorde en gång haveri i stora oceanen.

— Olycka kan väl hända vilken kapten som helst, fröken —

— Naturligtvis, fast dom dumma redarna tror blint på tur och otur. Dom ville också ha mej me. Men kapten Rosig ba, att ja skulle stanna kvar — tonen låter förtrolig — å så är man sin egen restauratris här. Servitriserna ha som sagt bra. Å dom tjänar kolossala pengar.

Karins ögon tindra, ekonomisk anlagd har hon dessutom fått lära sig att spara.

Fröken Brogård fortsätter:

— En servitris på turistbåtarna ska först och

främst ha tio procent i dricks. Men de utländska turisterna, särskilt dom där rika amerikanerna, tar in så mycke extra, förstår Karin, vin å champagne i långa banor, förstår Karin, på sådant blir extra dricks, å så mycke sen, när säsongen står i sitt flor å båtarna å belagda till sista plats. Jag känner uppapperskor, som håvat in ända till femti kronor om dan.

Summan övergår Karins förstånd.

— Javisst. Under högsäsongen. Sen tjänar dom mindre å mindre. Men vem som helst kan inte bli uppapperska på en turistbåt, må Karin tro. Rederiet tar helst dom, som tjänat i riktigt fina familjer, så ska dom naturligtvis ha anlag å se bra ut. Karin rodnar utan hon riktigt vet varför.

Men nu kommenderar kapten Rosig ett dundrande:

— Kast loss!

Fröken Brogård tittar på sitt armbandsur.

— Jesses, vi glömmer ju bort kvällsmaten, säger hon och skyndar ner.

Karin efter, vid nergången söker Karin över axeln fånga en sista skymt av Miranda, men Miranda är redan ur sikte.

Nu har verksamhetslusten återvänt igen. Karin dukar och sätter fram i sju sjungande hast, först åt befälet, sen åt manskapet. Klockan går på sju och skymningen har slukats av ett kompakt mörker, ångarens strålkastare måste ideligen spela. Snart börjar nästa slussning, fyra slussar tätt efter varann, innan Esmeralda ångar ut på Boren. Redan syns den första.

Styrman, i mässdörren:

— Ät fort, pojkar.

Samfällt nicka de.

Esmeralda måste här gå fram med stor försiktighet. På denna kanalsträcka är vattnet grunt och den regnfattiga sommaren har ytterligare sänkt medelnivån. Esmeralda bokstavligen kryper från sluss till sluss, den tunga järnlasten, som förts ombord vid Motala verkstad, har ansenligt ökat risken, kapten är därför lite orolig, och plötsligt fastnar båten några meter från näst sista slussen, maskin arbetar av alla krafter, men Esmeralda kommer ändå inte ur fläcken.

— Se så för tusan, mumlar kapten Rosig. Han har tidigare varit ute för liknande malör, erfarenheten säger honom, att här finns bara ett sätt att komma undan: lätta skutan. En pråm ligger förtöjd i närheten. Kapten ger genast befallning att flytta över två ton av Esmeraldas last till pråmen, ett riktigt hundgöra i mörkret, visserligen spelar strålkastarn, men den har ju en begränsad aktionsradie. Alla hjälpa till och vinschen gnisslar.

Åter pinas kapten Rosig, den forne oceanfararn, av sin degradering till kanalskeppare. Och han tycker dessutom, att hela detta transportsystem är ohjälpligt demoderat. Staten borde lösa in såväl västgöta- som östgötalinjen och sedan bygga om Göta Kanal från början till slut, bygga om den efter rationella principer. Kapten Rosig känner mer än väl till svårigheterna, de tekniska problemen äro hårdknäckta och visserligen skulle kostnaderna enligt ungefärliga beräkningar komma upp i ett belopp av minst femtio miljoner kronor, en för

våra begränsade resurser betydande summa. Men Sverige vill ju bli ett första rangens turistland, har också alla förutsättningar till det, en av de finaste är kanalleden Västerhavet—Östersjön, Sveriges Blåa Band, utan motsvarighet ute i världen. Och Göta Kanal kan en gång få större betydelse än man tror för vårt inre försvar. Ja, sådant är tänkbart. Vi bygga otaliga nya vägar, många till föga eller ingen nytta för landets ekonomiska liv. Låt vara att de till stor del utföras som nödhjälpsarbete, men någon mening ska det väl ändå vara i galenskapen. Med vida större utbyte kunde pengarna användas för kanalsystemets tidsenliga modernisering. Det är bara ett aber: vattnet i sjöar och kanaler är beroende av nederbörden. Men Östersjön är en reservoar, vilken aldrig tryter, släpp in dess vattenmassor genom ett pumpverk vid Mem och problemet är löst för östgötalinjens del, de stora insjöarnas vatten kan efter djupsprängningar på liknande sätt utnyttjas för de andra av nederbörden beroende kanallederna —

Omlastningen klar. Esmeralda börjar röra sig, pråmen tas på släp genom de återstående tvenne slussarna till Borenhult, där stuvas pråmlasten ombord, pråmen lämnas kvar och Esmeralda ångar ut i den becksvarta Boren, blott en blek månskära tittar fram, som en smal fosforescerande ljusstrimma ligger den på vattnet i Esmeraldas kursriktning, en smal liten strimma, ramad av ruvande höstmörker, åter spelar strålkastarn, spelar för fullt när båten passerar Ulvåsa gamla slott, där enligt legenden riddaren Bengt Magnusson mot sin fa-

ders, Birger Jarl, vilja firade bröllop med Sigrid den fagra, likt en konturlös vålnad skymtar det legendospunna slottet förbi, skymtar ett kort litet ögonblick och sjunker tillbaka i det stora mörkret.

Har kapten Rosig vakten, när Esmeralda kör förbi slottet, brukar han gnola Södermans Ulvåsamarsch, antingen det är natt eller dag, skymning eller gryning. Egentligen skulle styrman Brate avlöst honom vid Borenhult, men styrman har blivit fördröjd nere på mellandäck, han måste se till att lasten blir ordentligt stuvad igen och mannarna törs han inte riktigt lita på, de ha sina nycker ibland, därtill vet styrman, att kapten Rosig gärna står kvar, tills båten rundat Ulvåsa udde. Kapten är ju sådan. Men plötsligt brummar Rosig:

— Är ni inte färdiga än där nere?

— Genast, kapten, svarar styrman.

Styrman Brate skyndar upp, han tar vägen förbi köksavdelningen, dörren till biträdets lilla skrubb står halvöppen, i ljuset från en lanternan ser han skymten av något ljushyllt, styrman stannar, gluttar. Karin har kastat av sig filten till hälften, hon ligger på rygg, linnet har glidit ner, blottande barmen, i skenet från lanternan har den alabasterns färg, rytmiskt böljar den och på dess runda kröngunga ett par skära knoppar, styrman står nära nog hypnotiserad av synen. Men nu vråker eldarn in en ny laddning i maskinrummet, det irriterande, skrovliga lätet väcker styrman ur hypnosen, på tå smyger han in i prånget, drar upp filten, ett leende glider över den sovandes

drag och hon famnar med armarna, styrman Brate skulle gärna offrat vad som helst för att slutas av dem, men plikten kallar och han skyndar ut, medan förståndet finns i behåll, skyndar ut, stänger dörren och fortsätter till kommandobryggan, som kapten Rosig genast lämnar för att koja.

Brate börjar sin vakt, temperaturen under noll, det krasar lätt, när fören klyver vattnet, styrman tar en åkarbrasa, kryper sen i fårskinnspälsen.

Manskapet har gått till skansen, lojt likgiltiga dråsa karlarna ner på sina britsar, knäppa händerna över magen, trötta och slöa av förnattens slit domna de. I dvalans land kommer sömnen och hämtar dem, hos honom få de stanna tills slussarna vid Berg, då ljuder signalen: upp, alle man.

Esmeralda glider in i kanalen vid Borensberg, av och an på kommandobryggan vandrar styrman Brate, titt och tätt spelar strålkastarn, titt och tätt tjuter ångvisslan för att varsko mötande skutor. Vidare slingrar kanalen i natten, allt är tyst ombord, endast maskin arbetar, eldarn skyfflar in, mäter lägger patiens med svarta kort på ett svart bord, båda männen äro mol stumma, klockan tickar, nu och då se de på den, de likna clownen, när ugnsluckan går upp och det starka eldskenet strimmar deras drag i rött.

Men timmarna svinna, svinna långsamt en efter en, på sidnatten styr Esmeralda ner mot Ljungas domäner. Över de ödsliga slätterna ruvar tungt mörker, kusligt kompakt, makabert samverkar det med vindens prasslande i vass-

ruggarna, en råkall spökpust slår emot styrman Brate, invärtas fryser han. Styrman är förresten alltid lite skrockfull, när båten passerar Ljung om natten. Och rätt som det är får han en känsla av, att Esmeralda i kiv knappt rör sig ur fläcken, rorgängare Vass tycker sammalunda. Båda ha nyligen läst Demonen, en skräckroman, skildrande livet på Ljung under Helene von Mecklenburgs hårda regemente för en dryg mansålder sen. Bäst minns de bokens ruskigaste detaljer nu. Och därtill är allt så deprimerande ödemarkstyst. Plötsligt skär genom denna tystnad ett fasansfullt vrål. Blodet isar i styrmans Brates ådror, skräckslagen frågar han:

— Hörde du?

Rorgängarn har inget hört. Men så stark är suggestionen, att Vass bekräftar frågan med ett dovt ja.

Styrman Brate stirrar åter ut i natten och ser då en syn, som han aldrig glömmar, han ser trots mörkret ett vilt framstormande ekipage, förspänt med eldsprutande vita hingstar, upprätt på den höga kuskbocken står en övernaturligt stor och anskrämlig kvinnogestalt, ett monstrum av kvinna, en kvinnodrake, den kopparröda hårbusken fladdrar, hänsynslöst hårt tyglar hon spannet, ideligen hagla piskrappen, djuren frusta, i vända gnägga de och den hemska galoppaden ekar vida omkring. Styrman Brate måste ta stöd mot kommandobryggan. Ett kort litet ögonblick — och den fantastiska synen är borta, åter ruvar höstnattens mörker över slätterna vid Ljung —

För rorgångarn berättar sedan styrman, att Demonen var ute och åkte.

— Demonen — å, fy för satan, säger Vass och spottar, tvi, tvi, tvi.

Kring fören krasar det, styrman avläser termometern: fyra grader kallt, månskärnan har krympt ihop till en blek liten strimma, knappt synlig, men i dess ställe stiga två ensamma stjärnor, blygt undrande fram på fästet, mörkret lättar, gryningen nalkas.

Landskapet byter karaktär, blir skogigt, inom kort är båten vid Heda, den första av Bergs femton slussar ligger där.

Styrman Brate purrar mannarna, yrvakna tumla de uppför den branta trappan, gnuggande ögonen orientera de sig i det sakta vikande dunklet, först en åkarbrasa, sen ta de trosarna —

Styrman:

— Klart, pojkar?

Mummel:

— Klart.

Åter börjar det enformiga jobbet, färden bär ständigt utför nu, vattnet brusar där nere i slussgravarna, portar öppnas, stängas. Esmeralda fortsätter till nästa och nästa, strålkastarn spelar, spelar på stränderna, på kanalen, tavlorna skifta som bilderna på en färgfilm, vakter och besättningskarlar hjälpas åt med oket, knogande runt, runt likna de arbetsök, förspända en tröskvandring, från kommandobryggan följer styrman Brate varje detalj, ger stopp, ger back och gå till maskin, med alla sinnen på spänn sköter rorgångarna manövreringen, blixtnabbt verkställer maskinist eller

eldare Brates befallning, om samarbetet bara klickar för bråkdelen av en sekund, kan båten spränga slussportarna och katastrofen är genast framme.

Äntligen sista sluss, på styrbords sida skymtar i gryningstöcknet konturerna av Vreta klosterkyrka, men ingen har öga för den gamla helgedomen, mannarna hoppa ombord, hungriga och sugna längta de efter frukost, under tiden ångar Esmeralda ut på Roxen, lugn är denne Vätterns temperamentsfulle lillebror nu.

I köket rumsterar fröken Brogård, assisterad av sitt biträde, folket ska ha stekt sill och potatis. Karin kommer ut med en hink i långt snöre, hon svänger den över relingen, dunkande slår hinken hål på den tunna isskorpan, fyller sig själv. Nicke Rapp kilar fram, hälsar gomorrn, grinar kärvtänligt och ber att få hjälpa till.

— Inga onödiga besvär, Nicke, skämtar Karin, drar blixtnabbt upp hinken och försvinner som ett skott.

Besviken stannar Nicke kvar, tydligen ville han prata lite.

Klas Ruff och Frans Jätte, som stå i närheten, blinka åt varann, försmädligt ropar Frans:

— Pik feck du den gången, din lelle illmaring.

— Du får tji jamt jamt, replikerar Nicke och tänder elegant en cigarrett.

Men på köksspisens puttrar potatisen och fröken Brogård steker just sillen, en fuktig sky av osande ljuvlighet sveper ut genom den öppna dörren, mannarna vädra, slicka sig om munnen. Snart sitta de bänkade vid mässbordet,

slut är den långa natten, gryningen flyter över i en höstgyllene dager, himlen blånar, Roxens vatten, ännu öppet, blånar och matfriska man-
nar har världens vackraste flicka till uppsas-
serska. De prata i mun på varann, skala po-
tatis med rödfnasiga, av arbetet svullna och
lortiga fingrar, smacka. En saknas: Axel
Skot, kanalförarn. Han sköter rodret. Men
nu kommer även Axel sättande, fort äter han,
under tiden vikarierar Vass för honom, går se-
dan ner till sitt. Styrman Brate, som har kom-
mandot, äter i navigationshytten, kaptan serve-
ras på säng, mästern maskinist likaså och till
Knutte Mås, eldarn, kommer maten genom en
lucka. Alla ska Karin passa, hon snor med
servis och glas så de blonda lockarna fladdra
av draget från sjön. Taktfast dunkar maskin.
Och solen stiger upp över den tandade stran-
den i öster.

Ett par timmars stilla gång och Esmeralda
styr åter in i kanalen, nu vid Norsholm, plöjer
försiktigt sin väg genom Asplångens långsträck-
ta vatten, fortsätter vidare fram till Karlsborg,
där börjar första slussen av åtta, efter 1½ tim-
me är båten i Söderköping, medeltidsstaden,
Birger Jarls och Braskens, nu slumrar den på
minnen från fornstora dar, slumrar sen seklers
sekler. Till vänster ligger Ramunderhäll, ett
brant stupande berg, om sommarn livligt frek-
venterad stadspark med slingrande vackra pro-
menader och kärleksstigar och med vidsträckt
utsikt över östgötaslätten är Ramunderhäll öds-
ligt, övergivet nu, djup skugga kastar berget
tvärs över kanalen. Esmeralda har ingen last
till Söderköping, stolt ångar båten förbi, i vär-

dig pose står styrman Brate på kommando-
bryggan, ett par morgontidiga borgare, metan-
de vid kajen, hälsar med mösslyft, de likna
döderhultare. Styrman Brate gör krum honnör.

En timma senare är Esmeralda i Mems sluss,
den sista av Göta kanals på vägen till Stock-
holm.

Och rakt för ut blånar Slätbaken —

IV.

Slätbaken glittrar och glänser, äntligen fri från kanalernas tvång drar den gamla lastbåten ett djupt andetag, utan nödtvungna hinder får den äntligen sträcka ut. Esmeralda har sin egen osynliga kör, nu sjunger den i dur, friska durtoner brusa från för till akter, besättningen stäms i samklang med dem, blir genast så ljusst och lätt ombord. Mannarna ha visserligen jobbat halva natten, ja mer, men ändå känna de ingen åtrå efter den trånga och kvava skansen, de ha ej lust att domna bort nu, när Esmeralda sjungande dansar fram mot havets vida vidder. Inte heller ha de plikter att fylla eller befallningar att blixtnabbt hörsamma, förrän Esmeralda kommer till Oxelösund. Som turister ströva de omkring, på turisternas sätt hänga de utmed relingen, sorgglöst betraktande himmel och vatten och stränder och strändernas växlande perspektiv, de nicka bekant åt holmar och skär, åt gamla borgar och herresäten, åt slott och kyrkor, än skymtande, än dykande upp närmare eller fjärmare för att i nästa nu försvinna, de ha sett denna film förut, sett den otaliga gånger men ändå har den på något mystiskt sätt hela nyhetens behag igen; en gäckande illusion, illusionen av frihet och oberoende tonar just nu i deras inre, fast

olika till sätt och läggning tonar den lika inom dem alla, en liten osminkad symbol för hela släktets lyckodrom är den. Men den vore inte heller fullständig utan kvinnan och som efterskickad kommer Karin, även hon är fri från alla bestyr och så sviktande lätt är gången, att pojkarnas drag stråla av en plötsligt förklarad glans, när de se henne. Karin vill bara prata bort en liten stund och under tiden titta på utsikten. Alla äro sakkunniga, minsta holme känna de till namnet, av iver falla de varandra städse i talet, Karin skrattar, klockrent klingar hennes skratt, på tu man hand skulle det locka till knäfall. De pärlande kaskaderna nå kommandobryggan, styrman Brate får en hart när obetvinglig lust att lämna sin post och skynda ner, i luckan till maskinrummet står Knutte Mås, även Knutte har lust att tillhöra gänget just nu. Romantik. På samma romantiska tema sjunger båtens osynliga kör. Rakt för ut syns konturerna av en borgruin. Karin frågar vad den heter.

— Stegeborg svarar Nicke.

Klas Ruff, världsförbättraren, får ett länge efterlängtat tillfälle att lysa med sina historiska kunskaper. Forntid och nutid känner Ruff bättre än kamraterna samt berättar för Karin om den gamla medeltidsborgen, där kung Birger ofta bodde, hans son hertig Magnus tillfångatogs där och fördes sedan till Stegeholm för att halshuggas. Ruff berättar Stegeborgs växlande öden ända framåt kung Fredriks tid och sjuttonhundratalet, då slottet, ett av Sveriges minnesrikaste, på ständernas befallning raserades.

Klas är sina kamraters överman nu. Men ändå äro de synbarligen stolta å dennes vägnar och Karin följer hans berättelse med spänd uppmärksamhet. Hon har aldrig förr hört talas om Stegeborg. När Klas slutat frågar Karin i sin oskuld, om ständer är det samma som rövare.

Klas, docerande:

— Visst inte. Den tidens riksdagsmän kallades för ständer.

Karin:

— När dom bär sej åt så, tycker jag att di ä rövare. Pappa har förresten sagt, att rövare å riksdagsmän gott kan ta varann i hand.

Men då blir Klas Ruff liksom lite smått förbannad, på stående fot ger han Karin en lekton i lagstiftarens höga kall —

Sånt där intresserar inte Karin, hon avbryter honom, säger:

— Berättelsen om Stegeborg var mycke, mycke roligare och Karin pekar ut tornet, som ligger inom tydligt synhåll på en klippa.

Snart är Esmeralda så nära, att man från däck kan urskilja detaljerna: bara ruiner och och grushögar alltsammans utom tornet, de avlödade träden blotta skoningslöst förfallet, om sommaren och för långväga turister kanske detta förfall verkar pittoreskt. Utan naturens skyddande förklädnad är dessa ruiner en skamfläck för landets kulturvårdande myndigheter.

— Tacka vet ja vårt Läckö, säger Karin med berättigad stolthet.

Men nu har Esmeralda redan kört förbi Stegeborg, passerar Ettersundet och är strax ute i Östergötlands skärgård, kryssande mellan hol-

mar och öar stävar båten upp mot Arkö, rundar udden på babords sida, rakt för ut ligger äntligen Östersjön.

— Du blånande hav som mångtusende år, mot Skandiens klippor har slagit och brutit din boja var gryende vår

och frigjord mot fjärran har dragit. — Den sången känner varje skolbarn i Sveriges land och alltjämt är den lika ny, lika stämningsmättad. Till vänster skjuter Bråviken långt in i land. Men på styrbords sida mötas himmel och hav, Östersjön var en gång det svenska väldets innahav, nu är den en gräns mellan väst och öst...

För full fart styr Esmeralda ut på öppen sjö, långt bort vid synranden blinka fyrarna, starkast är Häfringe.

Vinden friskar i, sydvästen ligger på: den blanka spegeln blir orolig, den häver och sänker sig, Esmeralda börjar gunga, styrman Brate ger order om att stänga alla ventiler och fönsterluckor.

Karin nojsar ej längre med gänget, hennes fritid är slut, ty middagen stundar, besättningen har lommat ner i väntan på den.

Endast styrman och rorgångare syns till ovan däck, i tackel, i tåg, i alla vinklar och vrår, från för till akter tissla, tassla, havets och vindens mystiska röster, av ett annat, ett väldigare och ödsligare slag än romantiken nu.

Efter vaktombytet stegade kapten Rosig ner till sin hytt, slumrade genast in och drömde att han var på resa i tropikerna. Drömmen är så levande konkret, att kapten Rosig vaknar, fjäderlätt gungar Esmeralda. Kapten kastar ett

öga genom hyttens ventilfönster, längst ut blinkar Häfringe. Redan, mumlar Rosig, tar kikarn och går upp till båtdäck.

Liksom Ulfåsa gamla slott alltid lockar honom med sin sagoomspunna mystik har Östersjön en tjuskraft som den forne oceanfararen inte kan motstå: Östersjön påminner om flydda storhetstider på de riktigt stora haven och har inte Rosig befälet brukar han ändå ej försumma att hålla till på kommandobryggan här, han känner sig då befriad från allt futtigt, åter en gång är kapten Rafael Rosig på väg mot exotiska länder, fri och obunden blickar han ut över oceanens omätliga yta. Han varken hör eller ser sin omgivning och drömmen, som väckte honom, fortsätter, fast kapten är spritter vaken. Fiskebåtar, lastskutor, stora och små ångare dyka upp, försvinna vid horisonten, andra äro på ingående till Oxelösund eller de komma därifrån, motorhacket ekar i den lyhörda rymden, rök bolmar, stiger, sjunker, dunstar bort och rätt som det är ligger havet åter öde, idel öga följer kapten Rosig minsta skiftning inom synhåll och njuter.

Plötsligt händer nå't: en stor holländsk racer på utgående klyver Esmeraldas kurs, klyver den så nära, att kapten Rosig genom kikarn kan se besättningen ombord. Racern bokstavligen flyger fram, kring bogen yr skummet. Kapten Rosig taxerar farten till minst trettio knop, en hissande fart och hans läppar krusas av ett vällustigt leende. Ack, den som finge vara med, tänker kapten. Knappt är den tanken tänkt, förrän han åter blir varse en sån där havets vinthund, denna gång en svensk

men av annan typ än racern, en hypermodern kryssare, manskapet är beväpnat, i fören står en kanon och på den blågula flaggan syns ett T, alltså en tullkryssare, som racern kör den för fullt och har samma kurs. I nästa ögonblick hörs häftig krevad, en fräsande projektil skjuter ilsket ut över vidderna och slår ner omedelbart nära holländarn. Men denna rusar vidare, efter kommer kryssaren i samma rasande tempo. Kapten Rosig förstår: tullbåten jagar spritsmugglare på öppna havet, ett spännande skådespel. Nu äro styrman och rorgångare likaledes engagerade. Brate glömmer faktiskt bort, att han har befälet och Vass styr mekaniskt, från skansen kommer besättningen sättande, fröken Brogård och hennes köksbiträde släppa handlöst sina bestyr. Återigen brakar det loss — sss — kulan slår även denna gång ner alldeles intill racern, en vattenpelare stiger blixtnabbt upp i höjden. Bestört hör kapten Rosig att racern besvarar elden, en kanonkula från den sveper hemskt vinande genom luften, en till och ytterligare en, den sista splittrar kryssarns tackling och slår ner i kölvattnet, högt sprutar det. Om kulan bara slagit ner några meter längre fram skulle den träffat maskineriet med ty åtföljande katastrof för tullarn.

— Ett sådant satans pack! ropar Rosig, stampar av ilska. Styrman och rorgångare står fullständigt hypnotiserade.

Men inom kort är både racer och kryssare ur sikte, stämningen ombord på Esmeralda blir åter någorlunda normal, åter orienterar sig kapten Rosig men känner inte igen den gamla

sedvanliga traden, blixtnabbt rycker han ner kikarn, ryter:

— Va fan, vi är ju ur kursen —

Riktigt. För det nyss timade skådespelet glömde såväl styrman som rorgångare sitt ansvar. Dyligt har aldrig tidigare hänt under kapten Rosigs befäl. Han svär och förbannar. Oavbrutet måste Esmeralda gira babord hän, tills den kommer rätt men är nära att gå på Klasgrunden, ett farligt skär. Nu är dock även denna resa över Östersjön ett minne, ett levande minne för lite var, sent glömma styrman och rorgångare den.

Middagen är färdig, den felaktiga manövreringen har emellertid sinkat gången och snart är båten i Oxelösund, där man ska lossa några ton transitogods till järnverket, glupande äta mannarna, trots brådskan diskutera de mellan tuggorna den nyss timade händelsen på havet, inte heller de ha bevittnat ett liknande skådespel.

— Möcke mer spännande än nån äventyrsroman, eller hur, Karin? säger Nicke och Karin instämmer.

Lucke:

— Um Esmeralda hade varit lite närmare så kanske vi legat på sjöbotten nu.

Ruff, överläggset:

— Um — men nu ble dä inget um, lell.

Lucke:

— Ja sa ju bara um —

Nicke:

— Mä ett d före —

Alla skratta. Nicke är ju lagets driftkucku. Styrman, gluttar i mäsddörren:

— Oxelösund strax —

Frans Jätte:

— Ålrajt — och han rapar styrman på baken.
Fnitter av de andra.

Karin, just inne då, rör ej en min.

Nå, så törnar gänget ut på däck igen.

Nicke, pekar:

— Jäss, där framme ha vi't, grabbar.

Frans:

— Redan — ja, djävlar anamma.

Rakt för ut ligger det stora industrisamhället, svept i moln av rök från skorstenar och rykan-
de koksugnar. Esmeralda lägger till vid kajen,
Sveriges längsta, ehuru seglationsåret lider mot
sitt slut är den så upptagen, att båten knappt
får plats, oceanjättar trängas med ångare, sku-
tor, ålderstigna, skamfilade, moderna från Fin-
land, från Ryssland, från Balticum och
Tyskland, inkilad mellan tvenne mönjeröda
malmfraktare ligger fullriggaren Eleonor av
Mariehamn, skönt kontrasterar stolts Eleonor
mot omgivningens vardagsprosa.

Det avsidet liggande Oxelösund har sin egen
profil, sin egen suggestiva rytm, eggande, sti-
mulerande, av det produktiva arbetets orkester
vibrerar själva luften. Styrman Brate behöver
inte skynda på, lossningen går med kläm ändå.

Ansenligt lättad och med friskt humör stic-
ker båten upp över Örsbaken förbi Ledskärs
fyr och är inne i Sörmlands skärgård, rik på
tjusande behag även nu, höstdagen, genomskin-
ligt glasklar, bokstavligen lyfter den, ja, det är
som om tingen, frigjorda från tyngdagens
fjättrar, ville stiga till väders. Kapten Rosig
står med kikarn för ögat, född i Nyköping och

således tvättäktad sörmlänning är han sen barn-
domen lokaliserad här, här har han upplevt
sin ungdoms stormande kärlek och nattsvarta
tragik. Rafael Rosig var blott 25 år då, nyexa-
minerad kapten på västkusten gifte han sig vid
pingsttiden med hemstadens vackraste flicka,
Sigrid hette hon, Sigrid den fagra kallad, Sig-
rid fyllde 20 samma år. Omedelbart efter
bröllopet flyttade de ut till en sommarstuga i
skärgården. Två veckor, bräddade av lycka,
sedan måste de skiljas för en tid, ty kapten Ro-
sig hade fått plats på en ångare, som gick i
trampfart mellan Stockholm och Helsingfors.
Vid framkomsten till den finska huvudstaden
nåddes han telegrafiskt av underrättelsen, att
Sigrid drunknat. Längre otröstlig kunde Rafael
Rosig aldrig glömma sin ungdoms brud, han
dyrkade hennes minne, höll det heligt, med
ingen annan ville han dela lust och nöd. Åren
gingo, smärtan värkte väl så småningom bort.
Men minnet lever alltjämt. Och än en gång
nynnade Rosig den vackraste strof han vet, den
andra av Södermanlänningens sång:

Där var vårt hem i de doftande lundar,
där var vårt hem i den glimmande vik.
Icke oss brydde den dagen, som stundar,
dagen, som njöts, var lycksalig och rik.
Världen var rymlig, och lugn var vår hydda,
friskt var vårt liv vid de skummande skär,
tusende fröjder — nu äro de flydda —
sjöngo sin dikt genom lunderna där —

Alltmer krävande blir navigeringen, som en
orm slingrar sig Esmeralda genom de trånga

passen, smalast och krokigast är Stendörren. För rorgångare Vass är varje ögonblick laddat av spänning. Men denna spänning syns inte på utanskriften och med en svans mjuka, lugna glid kryssar den gamla tungmanövrerade lastbåten förbi. Uppmuntrande nickar kapten Rosig. Han är aldrig långsint. Och nu ångar Esmeralda över Tvären, snarlik en drömmande insjö, sticker in i det hektiskt färggranna Säv-sundet, är inom kort ute på Guppafjärden, öppen mot havet. Sydosten pressar, Esmeralda börjar verkligen guppa. Men den resan tar inte lång tid, åter är Esmeralda bland holmar och skär, åter måste rorgångarn noga passa varje sekund, åter stå nerverna på helspänn, flytande skuggspel, sällsamt formade, fresta ögat, han hör, hör som i drömmen melodiskt sugande läten, ingenting mer, plikt och ansvar absorbera honom.

Karin, färdig med middagsdisken, går in i sin lilla skrubbe för att äntligen skriva till Gunnar, hon skulle skrivit förr men det har inte blivit av. Otåligt väntar han naturligtvis. Hitills timade händelser från hennes första kanalresa får Gunnar veta, men för sin inre syn ser hon samtidigt en annan. Karin tycker rent av, att hon skriver till denne. Brevet slutar med många kära hälsningar och en kyss, »fler när vi råkas härnäst». Sedan skriver Karin hem, berättar hur hon trivs, hon trivs bra, resan har också gått bra. Karin berättar vidare om befälet, om mäster maskinist, om Knutte, om pojkarna i skansen, om fröken Brogård, »snälla människor alla, kanske restauratrisen är lite

egen bara, när båten kommer fram ska jag posta detta brev».

I angränsande hytt sitter fröken Brogård. Utslagen på bordet ligger kaffesump. Fröken spår, spår sig själv, hennes käraste sysselsättning, när hon är ledig. Och dörren står alltid reglad. Så snart fröken Brogård gjort en utgång anförtror hon resultatet åt dagboken och kommenterar det, således omedvetet biktande sitt hjärtas lust och längtan.

Kaffesumpens ande går dock inte alltid frökens önskingar till mötes. Men nu är den värre än nånsin, bara trassel och motigheter, den tjusige fästmannen, en ung, rik Don Juan, är totalt borta, i stället syns rivaler, otäcka rivaler, ideligen håller hon ut ny sump, samma elände. Slutligen ser fröken Brogård, att den farligaste rivalen traktar efter hennes liv, hysteriskt ursinnig slungar hon hela den fina porslinsserverisen mot dörren. Krasch! Karin, på väg till däck, stannar bestört, lyssnar. Just då regler fröken Brogård upp, anletsdragen äro så hemskt förvridna, att Karin ryggar.

— Spionerar ni, eländiga varelse, fräser restauratrisen och ögonen sprutar etter av ilska.

Gråtfärdig bedyrar Karin sin oskuld.

— Men jag tar ju er på bar gärning —

— Skulle bara förbi —

Kapten Rosigs tunga steg knarra i trappan.

Fröken Brogård slår hastigt om, halvhögt säger hon:

— Råkade slå ner serverisen, min fina kaffeservis. Man kan väl mista humöret för mindre. Eller hur?

Jo, det förstår Karin.

Närmare hörs de tunga stegen. Fort smiter fröken in till sitt. Karin fortsätter ut, stannar vid styrbords reling, hennes öga speglar de sista filmbilderna av Sörmlands skärgård: holmar och åter holmar, från somliga stiga dunkelt gröna jättefuror mot höjden, bjärt prunka andra, frostbiten lövskrud kontrasterar skarpt mot nakna björkars vita stammar och rostbruna grenverk, åter andra äro endast be- vuxna med små stormpiskade granruskor eller martallar, inkilade bland bergskrevorna, Karin ser blankpolerade hållar, skrovliga skär, skiftande i rosa, turkos, lila, här och var skymta fallfärdiga fiskarstugor, rangliga bryggor, nät hänga till tork vid bryggorna — precis som där hemma, hemlängtan griper henne igen, snart går den över...

Men nu sticker Esmeralda in mellan Mörkö och Södertörn, passerar Stenskär, sista östersjöfyren, och ångar upp i Himmerfjärden, marmorn lik skimrar Oaxens kalkstensklippa och röken från ugnarna stiga i luftiga spiraler mot den blånande skyn. På babords sida får Esmeralda sällskap av Mörkölandet ända upp till Hörningsholms nyrestaurerade medeltidsslott, sen tar Järnafjärden vid, genom Brandals- sund kommer båten in i den smala Hallsfjärden, speglande skönt kuperade stränder, åldriga herresäten, moderna funkisvillor, närmare eller fjärmare, skymta. På styrbords sida ligger uppfostringsanstalten Hall. En tropp pensionärer, stora, kraftiga ynglingar i blårandiga overalls, arbeta ute på fälten, en uppsyningsman och en dogg övervaka dem. Men Esmeralda stampar vidare, glider sugande

stillsamt fram under järnvägsbron till Södertälje samtidigt som ett expresståg söder ut rasslar över den, slussar, sakta dalar solen, höljande kringlornas stad och fabrikernas med ett mildt rosafärgat skimmer, i detta skimmer färdas Esmeralda mellan höga kanalbankar, passerar den gamla, raserade slussen och lägger till vid kajen för att lossa några konjaksfat. Södertälje är sista anhalten. Lucke Lod och Ruff äntra genast ner i lastrummet, Vass ställer sig vid vinschspelet, sätter i gång, spelet gnisslar hemvant staccato, redan svävar kättingen över lastrummet, Ruff drar ner den, gemensamt slå de båda mannarna kättingen kring det första. Melodiskt kluckar innehållet och den ljuvliga doften retar deras törst.

— Klart, ropar Lucke.

En signalklocka ljuder, dinglande stiger fatet mot höjden, svävar för ett ögonblick i luften, på kajen stå Frans Jätte och lille Nicke, när fatet närmar sig mark ta de yrkesvant emot, lösgöra kättingen och vinschen spelar över den till lastrummet, samma manöver igen, samma gnisslande staccato, samma stopp, samma glissando, åter stopp, rappa nävar lossa, klart. Ånyo spelar vinschen över kättingen till lastrummet, flinka, svarta fingrar fiska efter kroken, dra ner den lika fort som sist, ett ögonblick tyst därnere, så återigen klart, vinschen rasslar, i nästa nu stiger det tunga fatet till väders, rytmisk skön är den svävande balansgången. Men kajen är folktom undantagandes ett par kroniskt lediga täljetokar, makligt lutade mot hamnskjulet betrakta de jobbet med sömnigt halvslutna ögon, då båten går byta de

vägg. Skrattande vinkar Nicke åt dem från aktern, men de röra inte en fena till svar, svagt belysta av den döende dagern likna de galjonsbilder, fastnitade vid väggen.

I Linasundet tar kapten Rosig befälet, gärna vill han stå på kommandobryggan, när båten kommer fram.

Redan skymtar Björkö. Av fröken Brogård får Karin veta, att på den ön ligger Birka och där predikade helige Ansgar första gången kristendom i Sverige.

— Jaså, svarar Karin tonlöst.

— Svenskarna va hedningar då —

Men nu rundar Esmeralda Långhälls udde, kryssar genom Bockholmssundet, längs Södertörn går färden vidare, Stockholm känns redan i luften. Bara en snart vore där, intensivt längtar Karin dit, Stockholm absorberar alla hennes tankar. Hon gör sig fantastiska föreställningar om kungens stad och fröken Brogård underblåser den med allehanda lockande beskrivningar.

Mälarens arkipelag, inramad av strändernas skiftande konturer, glider bitvis förbi, snabbt dalar solen, i ett fyrverkeri av flammande färger törnar den emot furornas höga kammar, färgerna återkastas över fjärdar och sund, otroligt fort yngla de komplementfärger, en ensam holme ligger i vägen, holmens lövträd ha ännu ej mist sin höstskrud, den eruptivt starka färgglöden från ovan genomströmmar grenverk och kronor, ett feeri, fortsätter till motsatta stranden, illuminerande även den. Jordiskt konkret är detta färgspel. Men moln och skyar simma i andra valörer, simma i an-

ingar av ljusblått, kobolt, orange, opal, brons, luftiga aningar, färger utan namn, himmelska —

Fortare än tanken är solen borta, alla färger slockna, holmar och skär flyta för ögat som ruvande vålnader på vattnen. Tätare faller mörkret, tätare, genom detta mörker blinka några svaga ljus, allt fler och starkare bli de.

— Vi är strax i Stockholm, säger fröken Brogård.

Karin stirrar, bara stirrar.

Mälarhöjden och Midsommarkransen syns till höger, till vänster Ålsten och Äppelviken och längst bort i det svarta lufthavet upptäcker Karin ett enda bågnande glitter, Tranebergsbro. Innan hon hinner sansa sig ångar Esmeralda under Västerbron, stålspannen dåna, mäktigt brusar trafiken däruppe, en jätteridå drages plötsligt åt sidan, väldiga ljusramper stiga amfiteatraliskt mot höjden, fasettera i vattnet, en tjusande syn och sorlande vibrerar etern. Unga Karin står bokstavligen hypnotiserad. En stöt, en till och en, Esmeralda lägger till vid Rid-darholmen.

Fröken Brogård:

— Nu är vi äntligen framme.

Karin gapar, överraskad säger hon:

— Riktigt framme?

— Ja visst — och restauratriken ler.

Karin ser en närbild av angränsande hamn-kvarter, under hitfärden sagolikt lockande ligga de nu i ett frånstötande halvdunkel, ur detta halvdunkel komma ruggiga gestalter, de gå på smygande fjät, kutande framskjutna äro deras axlar, vegamössan sitter över näsan, byxlom-

men döljer lodrätt nerkörda kardor, stramande byxbaken så hårt att aktern böjer sej uppåt. Två påkbeväpnade halvherrar, storvuxna och vasst falkande under plommonstopet, dyka upp från höger, fortsätta förbi båten åt vänster. Kajens suspekta typer plira lurigt efter dem, hosta sen samförstånd med varann, konstskickligt strilande brun saliv mellan gula tandbetar. Karin tycker, att hela denna tavla gör ett kusligt intryck. Men nu komma ett par lastbilschaufförer ner till Esmeralda, lossningen börjar, vinschen gnisslar, blir genast lite fläkt över tavlan. För Karin, van vid detta liv, skingras den första kontaktens tristess, hon riktar blicken åt andra håll, den går från Söders höjder till malmarna i öster, till yttersta Östermalm, hennes öga speglar otaliga ljuseffekter, längst ut absorbera disiga perspektivtöcken somliga, mjukt förtona de, andra likna stjärnor, stjärnskott, blinkfyrar, åter andra fosforescera på strömmens vatten, de beledsagas av ett symfoniskt tonande, som dyningarnas stiger det och sjunker, stiger och sjunker, allt prosaiskt inom närhåll glömmet Karin. En rörlig skugga skymtar borta på akterdäck och hon hör kapten säga:

— Här är någon som söker er.

Karin, ryckt ur synernas värld, vänder sig abrupt om. Strax bakom kapten Rosig och nästan dold av honom står en liten proper kvinna i 50-åren, kvinnan har stålblå ögon, pigga, iakttagande utstråla de samtidigt en naturlig godhet, de tunna och ganska slitna dragen äro livliga även de.

Kapten går, den främmande skyndar Karin

till mötes med utsträckt hand. Tvekande, undrande tar Karin den.

— Känner du inte igen moster Nelly?

— Nej — Karin känner verkligen ej igen denna sin moster, som reste hemifrån, när Karin bara var en liten tulta, sen ha de inte sett varandra. Men vid närmare granskning finner Karin, att hon har en viss likhet med mor, fast mor är större till växten.

Karin har ytterligare tre mostrar i Stockholm, moster Beda, gift med en litograf, moster Gerda, som driver kaférestoräng och lär vara förmögen samt moster Frida, gift med tullmästare Stam. Med vem moster Nelly är gift minns inte Karin och deras män har hon aldrig sett.

Moster Nelly mönstrar sin systerdotter, hela ansiktet lyser av berättigad släktkärlek. Hon säger:

— Gerda fick brev från din mamma, att du skulle komma till Stockholm me Esmeralda men hann inte möta utan skicka' mej i stället. Fasligt så stor du blitt. Ja, herre gud, va tiden går. Nu har jag hälsning från Gerda, att du ska följa me till hennes å dricka kaffe.

— Men hur visste I, när båten kom?

— Ringde rederiet.

— Bara en kan bli ledi.

— De ordnar sej nog.

— Vänta lite, ska jag fråga kapten.

Karin kilar, sakta följer moster Nelly efter.

Kapten Rosig:

— Gärna för mej, men de är nog bäst att fråga fröken Brogård också.

Karin ner till restauratrisen.

— Får jag gå i land me min moster?

- Har Karin en moster här?
- Har fyra, fröken.
- Inte dåligt, de. Var så god.
- Tack.
- Glöm inte bort serveringstiden bara.
- Nä då —

Karin byter, moster Nelly väntar, tillsammans gå de över landgången.

På kajen hejdar moster Nelly en bil.

— Vi åker, säger hon och ger chaufförn adressen.

- Var bor moster Gerda, undrar Karin.
- På Söder — som jag.

Chaufförn kör, trafiken ökar, vid Slussen brusar den för full orkester, husmassiv, gigantiska husmassiv stiga mot skyn, somligas fasader äro rikt eklärerade, högt ovan andra blixtrar neonreklamer, röda, blå, gula. På Södermalmstorg är bilen nära att kollidera med en buss, strax efter med en till och ytterligare en, som radvis hopkletade skuggbilder skymta tätt packade människor förbi, nyss ha affärerna stängt, myllrande massor bölja upp och ner, ner och upp, av darrande ljusflöden vagt belysta likna individerna mekaniskt framilande vaxmannekänger, bilen måste bokstavligen krypa för att inte stöta omkull dem, knappt törs Karin andas, frånvarande besvarar hon moster Nellys frågor. Den enorma trängseln pressar en La Salle mot hyrkärran, Karin ser en ung elegant herre, bekvämt bakåtlutad, plötsligt trycker han näsan mot rutan, bälttitar, bugar sedan artigt, en blodvåg skjuter upp i hennes ansikte, nu vinkar han, instinktivt vinkar hon

tillbaka, just då flyta de båda bilarna åt var sitt håll —

Moster Nelly:

— Kors så den bar sej åt. Men de fina stockholmsherrarna blir faktis' tokia, när dom ser en vacker flicka. För ni kände väl inte varann?

— Nej — och Karin riktar blicken åt motsatta sidan. Äntligen är den värsta trängseln över, bilen svänger upp till Hornsgatan, stannar vid ett hus, nära Mariakyrkan.

Moster Nelly:

— Nu är vi hos Roslunds.

Hon hoppar ut, fort efter henne Karin. Moster Nelly betalar, utan kontroll stryker chauffören, en tjusartyp à la Knutte Mås, ner pengarna och tackar med honnör för Karin samt vänder.

Moster Nelly:

— Du får akta dej för karlar, du och hon hötter skämtsamt varnande fingret.

Roslunds bor i tredje våningen. Uppkomna dit ringer moster Nelly på tamburklockan, ett grovt hundskall hörs innanför, en högvuxen, mogen och ganska välklädd dam öppnar: moster Gerda.

— Godda, välkommen, säger hon.

Rösten låter som en något sprucken sopran. Strax bakom henne står hunden Guppe, en tysk boxer, den stubbade svansen roterar, vid sidan herr Roslund, storvuxen även han men gräsprängd och synbarligen godmodig till lynnet.

Moster Gerda presenterar boxern, sedan maken, båda hälsa med vacker tass. Roslunds har inga barn. Hunden ersätter dem, han är makarnas och särskilt moster Gerdas allt.

Fru Roslund:

— Stig nu in å se hur vi har'et.

Själv marscherar hon manhaftigt före genom den långa tamburen, närmast efter henne kommer Guppe, sedan Karin, moster Nelly, sist går herr Roslund. Rummen ligga i fil till höger om tamburen, till vänster är slåta väggen, kalkad och dekorerad. Längst bort salong, en riktigt gentil ändå. Golvet har tjock persisk matta, varsamt trampar Karin. Här finns även radio, piano, många vackra oljefärgstavor från Stockholms skärgård, möbler i chippendalestil och en sekretär, vilken tjänstgör som moster Gerdas kassaskåp.

Av oförställd beundran lyser Karins ögon och hon utropar:

— O, så fint moster har.

— Tycker du, säger fru Roslund, synbarligen belåten. Guppe snor ständigt fram och tillbaka, kärvänligt roterar svansstumpen ideligen, även hunden är tydligen belåten.

Närmast salongen matsal, där står kaffebord, dukat, av många läckra slag äro kakorna. Karin tittar och sväljer.

Efter matsalen sängkammarn. Karin, som bara ser en liggplats, undrar var herr Roslund sover. Mellan sängkammarn och köket badrum, tiptop. Köket är likaledes ultramodernt. Moster Gerda måste vara väldigt rik, tänker Karin.

Fru Roslund:

— Ä kaffet färdi't, Johan?

— Ja, svarar herr Roslund underdånigt.

Man återvänder till matsalen, fru Roslund ber sitta, herr Roslund serverar, bjuder omkring kakfaten och slår sig ner.

Först får Guppe en kaka, Guppe slukar den, får två, hoppar sen upp på en mindre stol, särskilt gjord åt honom, med spelande hundögon följer han varje detalj vid bordet.

Moster Gerda, smekande Guppe:

— Håll till godo, lilla Karin.

Moster Nelly:

— Nå, hur mår I hemma nu för tiden?

— Farmor har varit lite krasslig, annars mår vi bra.

— Andreas å Johannes hjälper väl far som vanligt?

— Ja vesst, hade inte far pojkarna, ble de nog svårt för'n. Di fraktar ve te Göteborg som I vet.

Moster Gerda:

— Me gamla Varna?

Karin nickar, sedan:

— Far satte ny motor i'na, sen dess kan di göra dubbelt så många resor. Jag följde må på den sista, skulle ju ändå ner till min plats å då slapp en betala respengar.

Nu måste även Karin berätta lite om, hur hon trivs på Esmeralda, om livet ombord, om befäl och manskap, om resan.

Plötsligt ringer tamburklockan.

Fru Roslund:

— Öppna, Johan.

Han stiger snällt upp, i förbifarten slukar herr Roslund en kaka. Guppe säger vov. Lilla moster Nelly ler.

Men Roslund skyndar till tamburen, öppnar, en något spetsig kvinnoröst på utpräglad stockholmska:

— Har jentan komme?

Och herr Roslund svarar:

— Ja, vi dricker just kaffe —

— Vi — ne, va sejer Johan — a, hjälp mej åv me fodralet e du hyggli.

I nästa nu promenerar moster Frida bort till matsalen. Yngst av systrarne reste hon sist hemifrån. Självsäker och kavat kan moster Frida se väldigt försmädlig ut, när den andan faller över henne.

— Godda', slekten, hälsar hon men tar bara Karin i hand.

Karin niger djupt.

Moster Frida, mönstrande sin systerdotter:

— Känner du igen moster Stygg? Och hon blinkar åt Johan Roslund.

— Jodå, säger Karin.

Denna sin moster minns Karin bäst, fast nog har även hon förändrats.

— Hur mår I der hemma nu för tiden?

Karin måste ta omigen, medan herr Roslund serverar svägerskan. Guppe är fortfarande livligt intresserad av allt som händer och sker.

Moster Frida plockar obedd till sig en stor hög från kakfatet.

— Man ska aldrig vara snål me andras, skratrar hon och slänger ett öga åt äldsta systemen, som i sin tur sneglar på Roslund.

— Genera dej inte, säger fru Roslund.

Men Guppe börjar morra.

— Protesterar du, hunn — men hönnu, lilla jycken, stäng av bakventilen i stedet sellskap (moster Frida kniper ihop näsan med tummen och pekfingeret).

Skakande huvet pekar matte diskret mot dörren. Guppe sitter envist kvar.

Då kör moster Frida ut honom och det går jaggu mej fort. Förtretad rodnar matte, hon är inte god på syster sin just nu men sväljer förtreten.

Moster Frida låtsas som det regnar.

— Nå fortsett, fortsett, säger hon till Karin.

Karin fortsätter sin berättelse om hemmet och resan, sista avsnittet är nytt för de andra också.

Moster Frida gör ideligen sina infall, lustiga, lite smått elaka och spetsiga, ibland även lite cyniska. Hon är sådan.

Men tiden lider, snart måste Karin återvända.

— När ska skutan gå, frågar moster Frida.

— I övermorrön.

— Natta hos mej, får de se hur vi bor.

— Måste servera kvällsmaten, säger Karin.

Moster Frida blir plötsligt allvarsam och hon replikerar:

— Måste — så ska de låta, ner en har en plats, plikten först, Karin lilla. Men du kommer velan fler gånger hit å då hoppas jag att du helsar på moster Frida —

— Och moster Nelly, inflikar äldsta systemen. Även hon vill gärna ha Karin hem.

Klockan är halv sju. Karin reser sig upp, tackar, säger adjö till moster Gerda och morbror Johan, Guppe, som förstår vad det är frågan om, räcker åter fram vacker tass, herr Roslund klämmer sina båda nävar kring Karins handlov, moster Nelly och moster Frida gör sällskap till båten, moster Gerda har inte heller nu tid. Hon måste inspektera sina kaféer.

Fru Roslund, vänligt nickande:

— Du får mer än gärna plats hos mej, när båten lägger upp.

Knappt nerkomna på gatan hejda de båda mostrarna samtidigt en kärra.

— Vi kan la gå, tycker Karin.

— Då hinner du inte ombord i tid, säger moster Nelly och ger chauffören adressen.

Trafiken har tunnats av, fri är utsikten till vänster och höger, åt Mälaren och Saltsjön, överröstande varann berätta de båda mostrarna allt sevärt på vägen. Men Karin är inte vidare intresserad för yttervärlden just nu, nu lever hon i en annan, i drömmarnas, under hela nerfärden från Södermalmstorg, över Slussen och Skeppsbron tycker Karin, att en stor elegant bil kör vid sidan om hennes och i den bilen sitter han, vilken ger hennes drömmar näring, liksom för ett par timmar sen vinkar han åt henne, hon vinkar tillbaka, med ögonen byta de tankar.

— Nu är vi framme, utropa mostrarna samfällt.

Genom bilrutan ser Karin Esmeraldas svarta skrov, hör lastvinschen gnissla och drömmen, den ljuva drömmen, flyr snabbt sin kos.

Denna gång betalar moster Frida bilen, efter ett hastigt farväl skyndar Karin över landgången.

Fröken Brogård, strävt:

— Ni kommer sent —

Utan att ge svar på tal börjar Karin genast ordna med serveringen i manskapsmässen. Hej, va det går undan. Och precis sju ringer hon till mat.

V.

När arbetet är slut för kvällen skriver Karin hem, nu har hon åtskilligt att berätta, utförligt berättar Karin om mostrarna på Söder, slänger sen ner några rader till Gunnar igen, köper frimärken av styrman och postar brevet på närmaste låda. Bara några meter dit från kajen. Just då Karin släpper ner brevet i lådan blir hon tilltalad av en mansperson, som artigt hälsar och ber få göra sällskap, ovan vid dylikt ryggar Karin åt sidan. Men så faller lusten att driva gäck över henne, blygt halvviskande säger hon:

— Gärna för mej, om herrn vill —

— Om — han önskar inget hellre samt börjar genast en trevlig konversation.

Men när Karin utan vidare spatserar ombord på Esmeralda, dryper han slokörad in i en gränd.

Frans Jätte, som från däck observerat det lilla intermezzot, frågar Karin, va den där bofinken ville.

— Göra sällskap, skrattar Karin.

— Han ska djävlar i min själ få för sällskap, fräser Frans och ämnar skynda efter. Karin hejdar honom.

Klockan går redan på tio. Karin är både sömnig och trött. Hon kojtar, somnar och dröm-

mer, den vakna drömmen nyss fortsätter omedelbart i sömnen, men nu sitter Ernst von Tile och Karin Trovik i samma bil, sida vid sida sitta de, förtroligt lutade mot varann, det är sol och sommar och vägen går genom en lumvig park, Läckö's liknar den, en kyrkklocka klämtar till aftonsång. Plötsligt är han borta, förgäves ropar Karin efter honom, med detta rop på läpparna vaknar hon, men somnar snart åter och sover sen utan drömmar.

Nästa dag är Karin upptagen med tvätt, framåt kvällssidan bjuder besättningskarlarna på bio. En timme, ja mer ha de använt till puts av kläder och skor. Karin behöver minsju inte skämmas för dem, själv har hon bästa stassen och naturligtvis bilar man. Nicke köper biljetter, fina platser. Med Karin i teten tågar Esmeraldas mannar in, lika lång som Frans Jätte, ung, fräsch och strålande vacker är hon livligt utsatt för beundrande blickar. Stolta å hennes vägnar kråmar sig kavaljererna.

Efter slutad föreställning tar sällskapet bil till Berns. Det stora nöjestemplet har ordinarie dansafton. I floder av ljus böljar ett hav av människor, sorlande, glada, kring borden vilat heller inga ledsamheter. En hovmästare placerar de nykomna. Kavat beställer lille Nicke biffstek, öl, brännvin samt en kupa konjak per man. Och Karin får dansa. Aldrig har hon haft så roligt. Är bara rädd att pojarna ska dricka mer än de tål. Men de hålla ögat på varann. Endast Jätte blir, vad det lider, en smula högröstad, varnande blinkar Nicke åt honom, Jätte förstår och stämmer ner tonen.

Gående återvända de till Riddarholmen för

att Karin skall få se hur Stockholm tar sig ut om natten. Vimmelkantig, tycker hon och vill ombord. Pojkarna skratta.

Följande morgon lättar Esmeralda, för en gångs skull är hela lasten destinerad till Göteborg, stiltje råder, termometern visar två grader varmt, hög är luften, lugnt stampar båten över sjöar, vikar och sund, genom kanaler och slussar, en sannskyldig lustresa. I Sjötorp spejar Karin fåfängt efter Gunnar. Var är han måne? Hon frågar tjänstgörande biträde.

— Gunnar har fått lunginflammation, säger denne.

— Svårt?

— Å nä — han ä la snart på bena igen, tänker ja.

— Hälsa honom så mycke från Karin Trovik, ropar hon över relingen just som båten går ur slussen.

Och åter är Esmeralda på Vänern. Några timmar senare dyker Läckö slott upp vid horisonten i väster, Karin ser konturerna av sin hemö, tydligare blir de, när Esmeralda kryssar genom Ekenäs skärgård, allt är sig likt, varje holme, varje skär känner Karin igen, halvhögt mumlar hon det ena namnet efter det andra. Och när båten passerar kusin Alles ö, är Karin idel öga. Men Alle syns inte nu. En timme senare är båten ute på öppna sjön igen och kör för full maskin ända ner till Vassbotten, där börjar åter snigelfarten, kväll och kolmörkt, båtens strålkastare spela på dystra, dyiga stränder, på det mutsgula älvvattnet, trista bilder och välkända för Karin går hon in och lägger sig.

När Karin efter en drömlös natt tittar ut genom rutan ser hon Bohus fäste skjuta upp ur gryningsdiset som en onaturligt stor vålnad. Och då kapten Rosig nån timme senare siktar Göteborg drar Karin en lättnadens suck.

Kapten till styrman:

— En finfin resa, inte sant?

Styrman Brate, som har vakten, repeterar:

— Finfin, kapten.

I höjd med gasverket saktar Esmeralda farten, enorm är trafiken, båtar av alla slag komma och gå, bogserare med eller utan pråmsläp passera ideligen, som utkik på backen stå Nicke och Klas Ruff. Just då styrman Brate från kommandobryggan hojtar till dem att noga se upp, observera de bogserbåten Luna, kommande akterifrån utmed Esmeraldas styrbordssida. Bogserarn har högre fart än lastbåten. Inom kort är Luna tio meter före, våghalsigt skär den samtidigt Esmeraldas kurs. När Luna med halva sin längd passerat ångarens förstäv och avståndet mellan dem blott är cirka två meter gör den plötsligt en babordsgir — och rammats ungefär mitt för skorsten. Utkikens bägge männingar vråla stopp å back. Blixtsnabbt repeterar styrman Brate till maskin, lika fort verkställer mästern ordern — för sent: Luna snurrar ett halvt varv, vänder kölen i vädret, sjunker, besättningen räddas av tvenne snabbt framilande motorsnurror.

På Esmeralda är bestörtningen stor. Men kapten Rosig tappar ej besinningen. Förresten har han klarat värre saker. En kollision får dock alltid rättsliga konsekvenser. Och hur oskyldig

en befälhavare än är kan han bli fälld. Ja, sådant händer.

Sedan Esmeraldas kapten övertygat sig om, att icke de räddade skadats, håller han ett kort förhör med Nicke och Ruff, sätter ihop summarisk rapport, övertar kommandot, utan oro eller nervositet signalerar Rosig sakta framåt, i vanlig ordning lägger båten till vid Lilla Bommen.

Aldrig hade kapten Rosig gjort en trevligare höstresa, men ändå var den nära att sluta med katastrof och spillda människoliv, allestädes lurar faran på en kanalskeppare.

Ännu är väl inte olyckan officiell åtminstone och kapten har strängeligen förbjudit folket ombord att säga något. Så snart Esmeralda förtöjt går han, åtföljd av Brate, Nicke och Rapp till rederiet, relaterar lugnt olyckans detaljer samt lägger fram rapporten. Bolagsstyrelsens ordförande, konsul Lange, rasar. Rosig är världens odugligaste sjökaptens och borde genast avskedas, etc. När konsulen rasat ut anställer han i sin tur förhör med Klas och Nicke, ordagrant upprepa de vad som står i kapten Rosigs rapport.

— Tar ni era ord på ed?

— Ja.

— Luna är sålunda uteslutande skuld till kollisionen?

— Absolut.

— Då kan vi också två våra händer.

När Esmeraldas däcksbefäl återvända till båten jämte de båda mannarna bli de omringade av några journalister, färdiga till anfall.

— Först en fråga, säger Rosig och rynkar ögonbrynen.

Journalisterna i korus:

— Så gärna, kapten.

— Vem har nyst om olyckan?

Den till åren äldste reportern, ett gråskägg men vital, svarar:

— Lunas befälhavare.

— Redan, he-men jag misstänker, att hans uppgifter äro färglagda.

Gråskägget igen:

— Just därför besvärar vi, vi publicister.

Rosig har rapporten i fickan. På konsul Langes befallning måste han stuva om den, eljest duger den inte som juridiskt bevismaterial.

Kapten Rosig tar fram rapporten och säger:

— Herrarna får alla önskade upplysningar av den här. Följ mej till kajutan ska jag läsa innehållet för er.

Så sker.

Efter slutad läsning skjuter gråskägget de hornbågade över pannan, tänkarepannan och utropar:

— Kapten ger ju oss en diametralt motsatt framställning.

Rosig, ironiskt:

— Motsatt?

— Precis.

— Nå, vågar den andra parten ta sin berättelse på ed?

Gråskägget, lång i synen:

— Inte va jag vet.

— Men vi kan, förstår herrarna.

— Vill ni opartiskt referera bör ni skumma den här och Rosig viftar med rapporten.

Journalisterna blinka åt varann, nicka, stiga

sedan upp och gråskägget tackar för visat tillmötesgående.

På kajen vanka ett par pressfotografer. När kapten Rosig åter blir synlig går en av dem ombord, stativet har han under armen.

— Vad behagar ni då, undrar kapten.

— Ta en plåt av Esmeraldas besättning, om kapten tillåter.

— Jaså, vi ska även porträtteras.

— Hehe —

— Nå, gärna för mej.

Styrman Brate kommer just förbi.

Kapten:

— Samla ihop folket, herrn här vill knäppa oss alle zuzammen.

— Ska ske —

Fotografen bugar djupt för kapten.

Snart står Esmeraldas besättning, inklusive köks- och maskinpersonalen, samlad i grupp på däck. Från kajen bevittnar en skara nyfikna den ovanliga händelsen. Vad har skett? Ingen vet.

Men nu ger fotografen tecken: stilla, stilla. Unga Karin måste skratta åt mannens högtidliga min, hon kan inte låta bli, överraskad av knäppningen hinner ej Karin bli allvarlig igen.

Men bakom fotografen har en yrkesbroder från annan tidning fattat posto.

— Ett ögonblick, ett ögonblick, om jag får be, säger denne, i nästa nu har även han tagit en plåt.

Sen skynda de båda fotograferna tillbaka över landgången, med stativet under armen kuta de iväg åt olika håll, herrar reporters ha förlängesen gjort sig osynliga.

Kapten Rosig, vänd till besättningen:

— Ett oväntat slut på en angenäm resa, gott folk.

Mäster maskinist:

— Och så kommer vi i bladen, fy för attan.

Men kapten Rosig börjar genast arbeta om rapporten, tillsammans med Nicke och Klas går han först igenom innehållet ånyo, de ha inget väsentligt att tillägga, men i detalj får de rekapitulera på heder och samvete.

— Ja, saken är klar, säger kapten och avfärdar dem.

Den nya rapporten tar sin grundliga tid att sätta upp för en ovan skrivare, äntligen färdig går kapten Rosig till Lorensberg, äter lite mat samt dricker en grogg, vid glaset mediterar han över livets outgrundliga mystär. Ja, vem vet vad som kan hända på återvägen ner till båten bara, tänker Rosig och tar bottenföck. Men ingenting händer. Han blir bara antastad av en parfymdoftande, svajig dam.

— Putte, du är min ögonsten, lallar hon hest, frågar sen förtroligt om »vi ska ha lite roligt».

— Roa er själv, svarar Rosig kort och går.

Damen, cyniskt:

— We have no bananas to-day, — ha — ha —

När kapten följande morgon kommer ut på däck ser han lite var med en tidning under näsan.

Styrman, gör honnör:

— Nu är vi ute å åker må kapten tro och räcker honom en tidning, vars första sida, sensationellt utstyrd, skildrar Lunas kollision med Esmeralda, mitt på sidan stor gruppbild, till höger om denna foto av de vid katastrofen räd-

dade, till vänster räddarna, åt Karins bild måste kapten skratta lika gott som hon skrattar själv. Kapten Rosig ögnar igenom texten. Den är objektivt skruvad, referentens sympatier för Lunas besättning lyser fram mellan raderna och han tillägger, att rättvisan har det avgörande ordet.

— Just, de' ja, mumlar Rosig.

Redan nästa dag inger kapten rapport till rådhusrätten samt hemställer vördsamt om förhör med de båda besättningsmännen Nils Rapp och Klas Ruff. I en separat framlagd promemoria försäkrar Rosig att olyckan uteslutande berodde på Lunas felmanövrering.

Sjöförklaring hålles två dagar senare och dom faller omedelbart: *»på grund av vad som i målet framgått och med ed av vittnen bestyrkts befriar rådhusrätten Esmeraldas befälhavare från allt ansvar»*. Sedan är den saken ur världen.

Konsul Lange gratulerar, uppriktigt glad bjuder han Esmeraldas besättning på supé i Col-dins festvåning. En flott supé och trevlig. Konsuln håller välkomsttalet, varmt hyllar han Esmeraldas befäl och manskap. Hör bara:

— I alla väder, vid alla tillfällen har ni städse gjort er plikt, i vanskliga situationer har ni hedrat er själva och det rederi, under vars flagg ni seglar. Bolagets förtroende för eder är orubbat, särskilt gläder det mej, att ni är utan skuld till Lunas haveri. Å egna och rederiets vägnar en skål för er allesamman —

Leende lyfter konsuln sitt glas, blicken går från den ene till den andre och först nu upptäcker han, att fröken Brogårds ståtliga köks-

biträde även är en riktig skönhet, konsuln blir synbart intresserad och han frågar kapten varifrån hon är.

— Från Källandsö, svarar Rosig.

Plötsligt moralbiten viskar herr konsuln:

— Kapten håller väl ett vaksamt öga på en sån där liten oskuld?

Kapten viskar tillbaka:

— Hon vaktar sej själv —

— Verkligen —

Rosig nickar.

Vid desserten säger konsul Lange:

— Som ni nog vet bygger Standardverken en ny turistbåt åt oss, nästa vår ska den vara leveransfärdig och vi sätter sedan omedelbart in den på stockholmstraden. Rederiets reklamchef har redan aviserat våra utländska turistombud, bokningar inkomma redan —

Konsuln gör en liten konstpaus, sedan:

— Vill — ni — ha — transport — till — den nya — turistbåten?

Näppeligen kunde någon överraskning vara större. Ingen, allra minst kapten, hade väntat sig denna upphöjelse. Mol tysta äro alla. Konsuln måste upprepa sin fråga. Och nu utlöser den ett tre gånger taktfast jublande ja. När jublet lagt sig, äskar kapten Rosig ljud, med behärskad röst säger han:

— Å hela besättningens vägnar ber jag få tacka för den ära, som kommer att vederfaras oss —

Herr konsuln:

— Ni har förtjänt den. Kapten är ju språkkunnig, har världsvana sen gammalt, (konsuln ler), ansvaret har gått er samtliga i blodet, som

jag nyss nämnde har ni mitt och rederiets fulla förtroende.

— Men vem ska överta befälet på Esmeralda, undrar Rosig.

Osynliga band förena båt och kapten, trots allt känner han nu, att skutan är honom kär.

Konsul Lange:

— Efterträdare är ännu ej utsedd, kanske vi säljer henne, avkastningen är ju inte så allra värst lysande som kapten vet.

Rosig sänker blicken, nickar.

Konsuln, lite skämtsamt.

— Blir skilsmässan svår?

— Hm — nej, visst inte. Men så småningom får en liksom lite klockarekärlek till sin båt, man känner den utan och innan samt önskar därför gärna, att den måtte komma i goda händer.

Gillande instämmer manskapet, fast det är trångt ombord och jobbigt. Karin minns, när Esmeralda låg vid Motala verkstad och Miranda, strålande upplyst, gled förbi. Inte anade Karin då, att hon skulle få flytta över till en kanske ännu finare —

Konsul Lange skålar igen. Strax efteråt håller kapten Rosig svarstalet. Han yttrar i förbigående några ord om kollisionen samt konstaterar kärvt, att domen bara var ett utslag av solklar rättvisa —

— Men herr konsuln berömmar oss bestämt mer än rådigt är, he.

Djupt vibrerar rösten, när Rosig nämner konsulns löfte, detta löfte som genast jagade den mångåriga känslan av mindervärdighet på

flykten. I egna ögon är den degraderade stor-sjöfararn rehabiliterad nu.

Sist tackar Esmeraldas befälhavare för mat, utbringar ett fyrfaldigt leve för högste chefen och festen är slut. Konsuln tar personligen i hand, unga Karins kramar han så hårt, att hon än en gång rodnar.

I samlad trupp avmarscherar Esmeraldas besättning. Midnattsklockan slår. Och alla krypa genast till kojs.

Nästa morgon forceras lastningen. Luften är disig, snö faller, snöandret blir snöglopp, drypande våta jobba besättningskarlar och hamnarbetare.

Kapten Rosig efterhör väderleksrapporten för de närmaste timmarna: ostadigt, byig, sydvästlig vind, snöblandat regn. Dåliga utsikter. Men annat är ju heller inte att vänta. Undras förresten när frosten kommer på allvar. Och stänger sjöfarten. Ja, det är frågan.

Följande kväll går Esmeralda, lastad till relingen ångar den ut. På kommandobryggan står kapten Rafael Rosig, en befälhavare i varje tum, men myndigheten är osökt naturlig nu. Molnen hänga lågt, tung, råkall dimma faller, i ett tjuter Esmeraldas sirén och strålkastarn spelar, rorgångare Vass manövrerar sin ratt, på backen står besättningen, står där som utkik genom den vanskliga passagen. Propellern piskar vattenfåran, entonigt dunkar maskin, Knutte Mås skyfflar in under pannan, fröken Brogård lagar kvällskäket, hennes biträde dukar fram, åter går livet sin gilla gång i denna flytande lilla värld.

De sista dagarnas händelser äro naturligtvis allmänna samtalsämnet ombord. Först timade kollisionsolyckan med allt vad den förde i släp-tåg. Uppriktigt sagt fruktade kapten Rosig, att den skulle få obehagliga konsekvenser för hans framtida existens. Men utgången blev en annan, kapten inte blott fritogs från laga ansvar, rederiet bjöd på fest, konsuln tackade såväl befäl som manskap för aldrig sviktande plikttrohet. Och till slut kom en överraskning, så glädjande stor, att Rosig inte trodde sina öron: rederiet vill ha honom, den misskände, till kapten för sin nya, ännu inte färdiga lyxbåt och besättningen ska göra honom sällskap. Varken han eller folket fattar ännu, att det verkligen är sant. Men blotta löftet att komma på livets solsida har en förunderligt stimulerande inverkan över lag, fast vädret förbytts i ett otäckt höstrusk med regn och dimma går arbetet ombord som en dans, lossning, lastning och slussning är bara tidsfördriv, ingen knotar, ingen klagar.

Då Esmeralda efter en svår nattresa över Väneren i gryningen kommer till Sjötorp spanar Karin även denna gång förgäves efter Gunnar. Hon frågar den som vikarierar. Och får nu veta, att Gunnar är snarare sämre än bättre. Lite pinsamt berörd blir väl Karin av den tråkiga underrättelsen. Tyvärr kan hon inte hjälpa honom att bli frisk igen. Karin ber emellertid om sin hjärtliga hälsning. Men i minnets dager ser hon en annan. Hans namn är Ernst von Tile.

VI.

Attachén von Tile samlar studiematerial till en svensk konst- och kulturhistoria, avsedd som utlandspropaganda för vårt lands andliga odling genom seklen. Uppdraget är offentligt. Senast har han varit på Gripsholms slott några dagar. Tidigt i morse återvände attachén båtledes. Så snart båten förtöjt vid Riddarholmen skyndar von Tile, jäktad av något han vet inte vad, över landgången samt bilar direkt hem till trippletten vid Norr Mälarstrand. Tidningarna ha hopat sig under bortovaron, ögat fastnar vid en artikel om Lunas kollision med Esmeralda, han tittar flyktigt på montaget och rycker plötligt till: gruppbildens hejdlöst skrattande unga flicka är ingen annan än den, som ödet tidigare fört i hans väg. Ernst läser hennes namn bland de andras. Karin Trovik heter hon. Ack, jag vet, viskar han drömmande. Och hon är alltså anställd ombord på ångaren Esmeralda. Som städerska eller biträde åt restauratrisen förstås. Än sen. Första gången redan blev von Tile frapperad av hennes ståtliga gestalt, hennes skönhet, hennes rena nordiska drag och intelligenta blick. Många unga skönheter har von Tile sett, många känner han, de flesta äro målade, dumma, fåfänga, de älska blott nöjen och

lyx, bara ett mål ha de: att gifta sig rikt och fint. Förmögen godsägareson från Västergötland, med lysande framtidsutsikter på den diplomatiska banan, högt bildad, stilig och elegant har Ernst von Tile otaliga beundrarinnor. Men de äro honom likgiltiga.

Attachén klipper genast ur Karins bild samt låter sedan en fotograf reproducera den i två olika format, ett för plånboken, ett för skrivbordet.

Men nu, nu måste han även komma i personlig kontakt med henne, måste skriva. Båten heter Esmeralda och tillhör Ångfartygs A.-B. Göteborg—Stockholm.

Han ringer rederiets stockholmskontor:

— Var god låt mej veta postadressen till ångaren Esmeralda.

— Endast rederiets huvudkontor, Göteborg.

— Tack — avringning.

Ernst von Tile tar papper och penna. Men hur skall han formulera brevet? Annars van att kläda tankar i ord kan Ernst ej få fram en enda förnuftig mening. Helst vill han gå rakt på sak och bekänna sitt hjärtas längtan. Ernst börjar på den linjen men kan inte fortsätta av fruktan att bli löjlig, det moraliska modet sviker honom. För många år sen hittade han där hemma på godset en »Brevställare för älskande», troligen hade någon av tjänsteflickorna tappat boken. Road läste Ernst de olika formulärens. De ha längesen gått ur minnet. Bra gärna vill han ha en sån där brevställare nu, bestämt kunde den hjälpt honom att finna rätta tonen, folkligt enkel, naturlig. Ja, just den tonen måste han slå an, andra tonfall skulle

hon säkert inte förstå. Och äntligen är Ernst von Tile inne på rätt spår, av intuitionen låter han sig motståndslöst ledas in i en föreställningsvärld, som hittills varit honom förborgad, spontant komma orden.

»Norr Mälarstrand 17, Stockholm.

Fröken Trovik —

Den som skriver dessa rader är inte alldeles obekant med Eder. Första gången uppträdde jag i en räddares skepnad. Det var utanför Lidköping, om Ni minns. Ni kanske också minns, att vi presenterade oss för varann strax efteråt. Annars är jag attaché i utrikesdepartementet. Andra gången såg jag Er flyktigt från kajen i den gamla klosterstaden Vadstena. Senast korsades våra vägar på Södermalmstorg. För mig är Ni olik alla andra kvinnor. Och när jag nu ser Edert porträtt i tidningarna — så likt Er det är — samt även vet adressen, tycker jag, att vi borde korrespondera, om Ni vill och har lust. Jag bor Norr Mälarstrand 17, Stockholm. Vet ni, jag riktigt känner att vi två ha en hel del att säga varandra och det vore intressant att snart få råkas.

Om Ni inte missuppfattar detta lilla brev, som är allvarligt menat, hoppas jag, att Ni snart besvarar det.

Eder
Ernst von Tile.»

Han läser igenom brevet ett par gånger, förseglar det, skriver adressen, postar brevet omedelbart och tar sen en långtur utåt Djur-

gården, främmande hälsar Ernst på bekanta under vägen. Utanför Nordiska museet möter Ernst von Tile fröken Rosa Weman, en ung societetsskönhet ur den närmaste bekantskapskretsen, annars den personifierade artigheten lyfter han endast i förbigående hatten. Men fröken Weman hejdar honom:

— Goddag, Ernst, säger hon med sin djupaste sopran.

— Goddag, Rosa.

— Varthän som längst?

— Utåt Djurgårn bara.

— Du verkar tankspridd, skämtar hon lite maliciöst.

— Gör jag?

Fröken Weman nickar och drar samtidigt upp de blåmålade ögonlocken, bakom konstgjort långa fransar skimrar en kattgul blick, onaturligt glänsande och stor, två smala kolsvarta tuschstreck, artistiskt applicerade, markera en aning av ögonbryn, håret är platinafärgat, kinderna målade i skärt och de glupska läpparna lysa karmosinröda, när hon öppnar dem syns en ståtlig rad jämna huggtänder. Förvisso är fröken Rosa Weman en modern kvinna och en dame av värld.

De byta några fraser, ta farväl, gå åt var sitt håll.

Hennes parfym förföljer honom dock en bra bit. Men den dunstar bort, när han i minnet genomläser brevet till Karin. Ja, då tycker Ernst rent av, att den vackra adressaten trippar vid hans sida, nu snedda de körbanan —

En bil kommer lurigt smygande tätt efter attachén, instinktivt ser han över axeln, ryggar

blixtnabbt, räddar livhanken och är nu åter en man, för vilken realiteterna existera. Men tankarna kretsas alltjämt kring Karin. Ideligen frågar han sig, om hon ska besvara brevet. Längre brottas tro och tvivel, äntligen avgår tron med seger, det inre trycket lättar, han antrar spårvagn till Stureplan, lunchar på Anglais, går sedan upp i kungl. biblioteket, utarbetar där en artikel för Turistföreningens årsskrift. Tjänstledig från sysslan i U. D. disponerar von Tile sin dag efter behag. Ingen brådska. Vid stängningsdags är han färdig, äter sen middag, åker hem, ställer väckarklockan på sju och går genast till sängs. Göteborgs Kulturhistoriska Sällskap har genom sin ordförande, professor Fabian Gerle, inbjudit von Tile att nästkommande kväll hålla ett föredrag om Sveriges behov av vidgade kulturella förbindelser med främmande folk. Och attachén måste ta morgontåget, annars hinner han inte fram till utsatt tid. —

Speleverket skramlar. Vips är Ernst uppe, badar, gör som alltid omsorgsfull toalet, det gamla städet kokar kaffe, packar väskan, smoking, vit skjorta, lackskor stuvar gumman ner utan att fråga.

— Glöm inte manuskriptet, snella attachén, säger hon.

— Manuskriptet, javisst.

Attachén ögnar flyktigt över bladen, strängt taget kan han behandla sitt speciella ämne utan hjälp av koncept men lägger för säkerhets skull ner det i portföljen, sluter den, städet beställer bil. En kvart senare är von Tile på väg till Göteborg.

I Töreboda korsar järnvägen Göta Kanal, vid kajen ligger en båt, den väntar för tåg. Ernst von Tile råkar händelsevis titta genom rutan just som tåget rusar över kanalbron. Redan skumt ute, men här är belysningen god, med dess hjälp fångar ögat en blyxtbild av båten, på backen står en ung flicka och vinkar, hon liknar henne som hans hjärta åtrår. Riktigt säcker är ej von Tile, hinner heller inte vinka tillbaka. Och tåget rasslar vidare. Några timmar senare är attachén på Göteborgs Central. Kulturhistoriska Sällskapets ordförande, synlig vida omkring, möter, välkomnar. Professor i nordisk och jämförande kulturhistoria är Fabian Gerle en högt aktad medlem av många lärda samfund. De båda herrarna bila direkt till professorsns villa i Örgryte, luncha, besöka sedan stadens muséer och återvända. Trevligt kaffebord väntar dem, professorskan är en underhållande värdinna. Tiden ilar. Uppbrottet stundar. Men först måste von Tile ömsa kläder. Professorskan anvisar honom ett gästrum. Fort byter han. Klockan slår just 8, värd och gäst fara omedelbart till Högskolan, på trappan blir von Tile presenterad för Kulturhistoriska Sällskapets skattmästare konsul Lange, Esmeraldas redare, 8,15 tåga de tre in i aulan, följda av nyfikna blickar från en talrik publik fortsätta de stora mittelgången fram till främsta bänkraden, där sitta redan spetsarna av Sällskapet. Nedlåtande vänligt nickar professor Gerle åt alla håll samtidigt som han bekantar de närmaste med von Tile. Under denna ceremoni gana många halsar, damernas ögon och minspel uttrycka beundran. Men så är ju Ernst von

Tile inte blott attaché, han är en ung, distingerad aristokrat. Ordföranden stegar värdigt fast lite kobent upp till talarestolen, introducerar:

— Mina damer och herrar, som föredrags-hållare i kväll har Kulturhistoriska Sällskapet äran hälsa en vida frejdad representant för vår yngre diplomati, attachén Ernst von Tile (de båda herrarna buga artigt för varann). Ämnet, Sveriges behov av vidgade kulturella förbindelser med främmande folk, är aktuellt (konstpaus). Ämhäm — herr attaché, (professorn vänder sig mot von Tile, denne stiger långsamt upp), å Kulturhistoriska Sällskapets vägnar ber jag få överlämna ordet till Eder (applåder). Herrarna byta plats (nya applåder, hjärtligare).

Ernst von Tile har portföljen med men öppnar den inte, utan manuskript talar eller rättare kåserar attachén om Sveriges konst- och kulturskatter i muséerna, i kyrkorna, i rikemanshemmen, i slotten, särskilt dröjer han vid Läckö. Fortsättningsvis kommer talaren in på den nationella konsten, litteraturen, konsthantverket, hemslöjden —

— Dessa levande yttringar av en folkligt skapande fantasi, så friska, så frodiga och originella, att de söka sin like. Men ändå vet världen föga om dem. Denna hart när kompakta okunnighet kan brytas, förutsättningen är dock att vi målmedvetet sträva efter vidgade kulturella utlandsförbindelser. I detta sammanhang en éloge åt den allsvenska rörelsen, men dess verksamhet är begränsad till de uppgifter namnet anger. Vi ha nu även s. k. kulturråd.

Låt oss hoppas att de inte bara arbeta i det tysta (leenden). Och jag saknar statsmakternas insats, det är nämligen på tiden, att vår andliga odling med vad dit hör får speciella representanter, kompetenta att sprida kännedom om svensk kultur i all dess skiftande rikedom, en propagandatjänst av stor framtida betydelse (riktigt). Mina damer och herrar, jag tror att folkens broderskap är och förblir en utopi, om de ej lära känna varandra inifrån, en dylik på ömsesidig växelverkan grundad kunskap skapar dessutom respekt för det djupt särpräglade, som är varje folks heliga arvedel och som särskilt utgör de små nationernas största tillgång i kampen för sitt jag, för sin självhävvelse. —

Han bugar — det flytande, sympatiskt och flärdfritt framsagda föredraget utlöser spontana applåder. Ernst von Tile lämnar talarestolen. Halvvägs möter honom professor Gerle. De stanna. Och professorn avtackar med några hjärtliga ord. Nya applåder. von Tile bugar igen. Och publiken börjar genast utrymma lokalen.

Brukligt är att Kulturhistoriska Sällskapet anordnar festligt samkväm för sina ärade talare. Naturligtvis inviteras även von Tile. Men attachén tackar nej. Hans blygsamhet förbjuder honom att spela hedersgästens roll. Och kollationen torkar in. Efter en lätt tésupé hemma hos Gerles hoppar von Tile i kavajen och professorn följer honom till tåget.

Nästa morgon får attachén order att genast anmäla sig för kabinetssekreterare Humla i

utrikesdepartementet. von Tile anar, att något är å färde. Aningen besannas.

Kabinettssekreterarn säger:

— Ni ska resa till Buenos Aires.

von Tile, studsar:

— Buenos Aires?

— Ja, saken är den, att legationssekreterare Cruse blivit svårt skadad. Bilolycka. Och minister Silverlod kablur efter ersättare. Helst bör vikarien ha nödiga kvalifikationer. Ni ha ju som kanslist tjänstgjort därefter ett par år, jag vet, att ni äger god kännedom om Sydamerika och därför skickar vi er.

Fast uppdraget är hedrande för den unge diplomaten har han inte stor lust att resa. Kabinettssekreterarn ser det och säger:

— Låt oss hoppas att vikariatet blir kort, annars ska jag hjälpa er hem igen, lita på mej. von Tile bugar.

Men nu exploderar överraskningen nummer två:

— Från och med denna dag är attachén enligt konseljbeslut tillförordnad legationssekreterare. Och sedan dröjer det nog inte länge, innan ni blir ordinarie. Här är konstitutorialet. Han räcker honom utnämningshandlingen.

Först står von Tile bokstavligen handfallen, är ju inte på länge än i turen, sedan tar han skenbart oberörd emot handlingen och tackar.

— Tacka er själv. Ja, alltså skulle saken vara klar, i övermorrn går Johnsonlinjens Argentina från Göteborg. Kan vi telegrafera till minister Silverlod, att ni reser med den lägenheten?

von Tile, fast:

— Jag är beredd, herr kabinettssekreterare.

— Gott, kreditiv och nödiga papper får ni i morgon — angenäm resa — herrarna skaka hand och nyutnämnde legationssekreterarn går. Han har ju en hel del att uträtta under den korta tid som återstår. Men trippletten vid Norr Mälarstrand ska stå till hans disposition enligt överenskommelse med värden.

Dessa bestyr äro dock av yttre natur, Ernst ordnar dem nästan mekaniskt. Per telefon underrättas föräldrarna, stor blir deras överraskning och glädje. Redan legationssekreterare, vilken lysande framtid. De turas om vid mikrofön. Mamma särskilt har mycke att säga. Telefonisten sticker emellan:

— Två perioder gångna —

Det blir fler.

Slutligen ta de gamle ett saknadens farväl av sin son, själv är han behärskad, deras djupa känslösvall sätter inte motsvarande strängar i dallring nu, nu äger Karin Trovik hans hjärta, henne ovetande äger hon det. Brevet skickade Ernst i går. Omöjligt, stört omöjligt att få svar före avresan. Om hon svarar — Het av längtan skriver Ernst ännu ett brev, berättar att han blivit utnämnd till legationssekreterare i Buenos Aires och måste genast iväg samt uppger den nya adressen, främmande låter den för honom, desto mer naturligtvis för henne.

Ernst kysser Karins porträtt, som en förälskad tok viskar han ömma ord. Fastän han inte ens vet, om hon någonsin kommer att bry sig om honom äro dessa porträtt för Ernst von

Tile heliga fetischer, porträtten ska följa honom
över haven — och en gång hem igen. Ack,
helst ville han för hennes skull stanna kvar
men är inte en fri man.

Och så reser Ernst von Tile ånyo till Göte-
borg, går ombord på Argentina, i gryningen
stävar båten ut mot Vinga.

VII.

När Esmeralda i Töreboda måste vänta för tåg stod Karin vid spisen. Plötsligt hördes någon ropa på henne från backen. Hon skyndade ut. Men ingen fanns där. Just då rusar stockholms-expressen över bron. Frånvarande betraktar Karin kupéernas regndrypande rutor. Bakom den näst sista tycker hon sig se en hand som vinkar. Karin vinkar tillbaka och återvänder till köket.

I ständigt samma höstrusk stävar Esmeralda vidare, två man håller utkik, rorgångarn måste spanna uppmärksamheten till det yttersta, inte en sekund vågar vakthavande befäl vika från sin post. En ansträngande resa. I Trosa skärgård, där man inte kan se handen framför sig, så tjock ligger dimman, blåser styrman efter lots. Knappt har denne kommit ombord, förrän båten ränner på ett grund, det artar sig till katastrof för både båt och besättning. Men då faran är som störst kommenderar kapten, trots lotsens varning, full maskin — och Esmeralda klarar grundet.

— De' kunde rakat käpprätt åt helvete, säger lotsen.

Kapten Rosig spanner bröstkorgen, ända sedan Rosig för existensens skull blev tvungen

att gå på kanalen med en gammal lastskuta hade han känt en pinande tyngd över bröstet. Tack vare konsul Langes löfte är denna tyngd bokstavligen bortsprängd nu.

— En satans karl är vår kapten i alla fall, säger Brate till mannarna.

De instämma, respekt ha de alltid hyst för kapten Rosig, hädanefter är denna respekt blandad med beundran.

Inresan till Stockholm sker utan mankemang. Men Karin känner sig plötsligt illamående. Kinderna hetta. Benen darra. Vid framkomsten skickar styrman efter läkare. Denne konstaterar, att Karin är starkt förkyld. När doktorn återvänder över landgången, passar Nicke på att fråga om det är allvarligt.

Doktorn:

— Inte vad jag tror, men hon får inte vistas uppe, förrän febern släpper.

Nicke skyndar genast ner till kamraterna med detta budskap. Ack, alla äro lika rädda om Karin.

När Esmeralda kastar loss igen ligger Karin fortfarande till sängs. Fröken Brogård, den ettriga fröken Brogård, får nu dubbelt upp att göra och är minsann inte glad åt det.

Under hela uppresan var man besvärad av regn och dimma, omväxlande med snöglopp. Men nu sveper en frisk nordan fram över Mälarens vatten. Den fejar luften ren. Himlen blånar. Solen tittar fram. Håller vädret i sig blir även denna nerresa lika behaglig som den föregående. Men kapten Rosig misstänker något annat. Den långt framskridna årstiden kan ju komma med vilka överraskningar som

helst. Inget inträffar emellertid, förrän Esmeralda sticker ut i Östersjön, då sjunker plötsligt temperaturen till minus fem grader, stinna, blytunga moln hänga hotande lågt, de mörkna, samtidigt kommer några snökorn singlande, tätare falla de, tätare, kusligt susar det i tackel och tåg.

Kapten Rosig ger genast order att surra allt löst ombord. Knappt är den befallningen utförd, förrän nordan växer till storm, till rasannde storm, av snöfallet blir ett orkanartat yrväder, hela atmosfären svartnar, kapten kan inte se handen framför sig och rorgångarna måste uteslutande styra efter kompass. På vräkande hav slungas Esmeralda omkring som ett nötskal.

När båten äntligen kommer inomskärs och för full maskin ångar över Slätbaken till Mem drar kapten en suck av lättnad. Alltjämt är dock yrvädet intensivt, varnande knastrar isörjan kring fören, sjunker temperaturen ytterligare, ligger snart kanalen och Esmeralda får lägga upp. På däck, på varje öppen plats hopas snön, ständigt måste mannarna skyffla, ett ovanligt jobb. Och kölden besvärar. Frans Jätte, som utan minsta obehag kan gå genomblöt flera timmar i sträck, hackar tänder, huttar, kamraterna äro inte bättre de.

Nicke ensam håller humöret uppe, han har bara ett bekymmer, Nicke fruktar, att Karin ska bli sämre än hon är. Karin ligger fortfarande till sängs och febern vill ej släppa. Men inte bara Nicke ängslas, hela besättningen känner deltagande, än den ene än den andre frågar fröken Brogård, frågar flera gånger om,

hur stackars Karin mår. Något fattas lite var, när hon inte syns till och ändå har fröken Brogårds hjälpredda bara varit ombord några korta veckor.

Timme efter timme går och onändligt långsamt går resan mellan snöhöljda kanalbankar, höstens sköna färgsymfoni är förbytt i vitt, så långt ögat ser bara vitt, då mörkret faller och strålkastaren spelar gnistra strändernas, blixtrar trädens vinterskrud som om den vore infattad med myriader pärlor, diamanter, ädelstenar, olika belyst i den mån timmarna skrida varieras själva klädnadens färgvalörer, för kapten Rosigs känsliga öga blir dessa valörer, annars starka och naturliga, till immatriellt spröda, lätt flyktande skiftningar, det är som om någon osynlig andades ut den över snön.

Den ena tavlan glider förbi den andra, en oändlig serie sinsemellan olika snölandskap manar vår herre fram under båtens gång, de beledsagas av kyla och rykande snöstorm, en sällsam syn från Esmeraldas kommandobrygga, kapten Rosig har heller inte varit med om maken. Men lite var tänker med oro på Vättern och Vätern.

Styrman Brate tolkar denna kollektiva känsla för kapten.

— Om ett par timmar är allt lugnt, säger Rosig.

Hans spådom slår in. Och då Esmeralda äntligen sticker ut i Vättern är den blånande öppen, knappt en krusning syns på vattnet. Men i västgötakanalen är isen ganska kompakt.

— Stiger inte temperaturen får vi nog stoppa, säger kapten Rosig och andas djupt. Trots

alla risker så här års längtar han sannerligen inte efter landbacken ändå.

Karin har gudskelov krytat på sig och vistas nu uppe. Till stor glädje för alla. Då båten kommer till Sjötorp hör hon av tjänstgörande slussvakt, att Gunnar är död. Karin blir först mållös av bestörtning, hennes ansikte fuktas av tårar, för sin inre syn ser hon honom livslevande, men i nästa nu försvinner denna bild för en annan...

Vädret är fortfarande klart, stormen har bedarrat och även Vänerens vida vatten är stilla.

Karin kan åter ta i, hon börjar med städningen, som fröken Brogård totalt försummat. Alla äro glada, när de åter se henne i verksamhet, märkvärdigt nog smakar även maten bättre, när Karin sköter serveringen.

Men temperaturen börjar åter sjunka, Göta älv ligger. Vid framkomsten till Göteborg är Esmeralda övertäckt med iskristaller.

Kapten Rosig går till rederikontoret för att avlägga rapport och redovisa.

Konsul Lange:

— En svår resa, inte sant?

Kapten nickar.

— Bäst att vi lägger upp. Eller hur?

Kapten Rosig vill emellertid hänga i så länge som möjligt:

— Vi har snart töväder, säger han.

— Tror kapten?

— Ja, absolut.

— Och vi vågar oss på att lasta för nästa resa?

— Utan tvivel.

— Nåväl —

Och kapten går. I förbifarten lämnar honom kontorschefen ett par brev, adresserade till fröken Karin Trovik.

Kapten stoppar ner breven — men glömmer sedan bort att lämna adressaten dem.

Lastningen börjar omedelbart.

— Ännar I övervintra nånstans uppigenom, undrar ironiskt en huttrande kajschatte.

— Som du ser, din blådåre, flinar Nicke.

Men på sidnatten kommer verkligen omslaget, temperaturen stiger flera grader över noll, ur gryningsdagern bryter solen fram och luften är vårljum.

På utsatt tid går Esmeralda. Isen ligger kvar i älven, men när båten kommer upp till kanalerna är den borta, öppet vatten över allt. Och barmark.

Styrman:

— Kapten fick rätt.

— Kapten får alltid rätt, lägg märke till de', unge man, säger Rosig, tvinnar mustaschen.

— Tänk om vi kan gå ända till jul?

— Troligen, om det här blidvädret står sej, svarar Rosig.

Av fabriker och grosshandelsfirmor utnyttjas båtens lastkapacitet till det yttersta, varje resa ger därför ett fint netto, kapten Rosig myser.

Den stora helgen närmar sig och ännu är sjöfarten öppen.

Men plötsligt rakar temperaturen ner och när Esmeralda dan före julafton lämnar Riddarholmskajen ligger en skorpa av is över Mälarens vatten. Långsamt går resan, oändligt långsamt. Då klockorna på julafton ringa till kvällsbön sticker Esmeralda in i den trånga

Bergkanalen. Nära Lanthöjden och omgiven av susande granskog finns en gammal skranglig brygga. Kapten ger order om att lägga till vid den.

— Här ska vi fira jul, säger han.

Till detta julfirande hör extra förplägnad på rederiets bekostnad. Och restauratriken är beredd.

Rosig:

— Fröken kan duka åt oss alla i min matsal och hytt, vi få nog plats, hoppas jag.

— Som kapten befaller.

Julfint dukas borden av restauratriken och hennes biträde, läckerheter plockas in, kapten Rosig sätter fram sina båda tennstakar med ljus i samt några blågula miniatyrflaggor. Under tiden gå Nicke och Frans Jätte i land, efter en stund komma de tillbaka med två små grantoppar, en för vardera bordet. Ljusen tändas, festen börjar, ute stå de stora granarna på dyster parad, högt ovan dem glänser en stjärna. Kapten består brännvin och öl, stämningen stiger, efter maten läser kapten Rosig högtidligt som en präst julevangeliet, med skrovliga men av stämning burna röster sjunger sedan besättningen unisont Stilla natt, heliga natt — i ottan kastar båten loss, fortsättande genom slussar, kanaler, sjöar. Allt svårare bli ishindren, på Göta älv måste Esmeralda anlita bogserbåt.

Till Lilla Bommens hamn kommer båten i annandagens trista skymningsstund.

Kapten Rosig och hans besättning ha gjort den sista resan med Esmeralda.

Vid avmönstringen håller kapten ett tal:

— Alla ha vi nog varit lite smått förälskade i vår gamla lastbåt och då vi nu definitivt lämnar den tror jag, att saknaden är uppriktigt. I onda dagar, i goda har vi hållit ihop här, må den andan även besjåla oss, när vi om några månader trampar ett nytt däck.

Styrman Brate utbringar ett fyrfaldigt leve för kapten Rafael Rosig:

— Leve han!

Taktfasta hurrarop.

Sedan tar kapten Rosig personligt adjö. Då kapten kommer till Karin, ser han plötsligt tankfull ut, drar fram två solkiga kuvert ur fickan, räcker henne dem och säger:

— Dessa brev fick jag för flera veckor sen på kontoret men har glömt att ge er dem. Ursäkta mej. Han trycker hennes hand.

När kapten sagt farväl går turen till mästern maskinist, till styrman och så vidare, det är ett enda avskedstagande, lite var känner stundens högtidliga allvar. En efter en lämna de sedan båten med väskor, kappsäckar och knuten — en efter en utom Karin, som obemärkt slinker ner i sin lilla skrubben, där öppnar hon breven, läser, läser varje ord med stigande häpnad, tittar på utanskriften, ja, breven är verkligen till henne. Karin läser innehållet omigen — sagolikt ljus blir den halvskumma skrubben och hon tycker sig höra en underskön melodi — han, han, som lever i Karins drömmar, har skrivit till henne, blotta vissheten att breven äro från honom fyller den unga kvinnans hela varelse med jublande glädje.

När den första extasen mojnat av en smula

börjar hon reflektera över ordens mening. Han vill brevväxla. Den andra, kortare episteln berättar, att han måste resa till främmande land och att hon skall adressera svaret dit. Karin ser på brevens data. Inte kan hon svara så långt efteråt. O, varför skulle kapten Rosigs glömska komma emellan. Ja, varför? Karin kan emellertid inte besluta sig att svara genast, fast hon har både papper och penna till hands. Sedan, viskar en röst, sedan. Karin lyder den rösten och stoppar breven väl sammanvikna innanför blusen, frånvarande packar hon ner sina få tillhörigheter, kastar en sista blick runt väggarna, med väska och tidningspaket stiger hon därpå i land, skyndar raka vägen till västgötabanans station. Karin ska resa hem. Hon löser biljett vid luckan, frågar samtidigt när lidköpingståget går.

— Om fem minuter, svarar expeditören, kärväntligt koxar han.

Karin betalar, får sin biljett, kilar ut på perrongen. Där möter henne en överraskning: däckskarlarna äro mangrant nere för att säga ett sista farväl.

— Hur kunde I veta, att ja skulle resa hem nu, frågar hon förvånad.

— Då antog vi, svarar Nicke och grinar upp sig.

Han tar hennes väska, Frans Jätte paketen, i samlad trupp följer pojkarna henne upp i vagnen, bjuda än en gång farväl, skynda ner och just som stinsen viftar klart med sin spade utbringar Nicke ett fyrfaldigt leve för Karin Trovik, fem friska strupar hurra, så det slår lock för örat och tåget går.

Ensam i kupén sätter sig Karin vid fönstret, hon ser de östra stadsdelarnas husmassor skymta förbi, ser för ett kort litet ögonblick den judiska kyrkogårdens tätt hopade kors och monument, som groteskt konturlösa skuggor glida de för hennes blick över i varann, omvärd av det mäktiga trafikbruset ligger denna dödens boning, marken därinne skälver av ideligen framrusande tågsätt, men i sina gravar sova Jahves fredlösa barn den eviga sömnen. Tåget hastar vidare, möter andra, ständigt andra, på ingående, blixtnabbt passera de Karins fönster, deras upplysta kupéer spegla hemvändande julfirare, kompakt hopade, orörliga och glåmigt gula som vaxfigurer, kopplingar ringa, klirra, skenskarvar gnissla, elektriska luftledningarna fräsa, slå gnistor i blått, signallampor skifta, blinka och de otaliga markljusen likna onaturligt stora lysmaskar. Synbarligen på måfå kryssar det lilla tågsättet över bangårdens spårlabyrinth, van vid Esmeraldas rytmiskt lugna gång är Karin ängslig att något ska hända, men inget händer. Snart är tåget ute på linjen. Hennes ängslan dunstar bort, det snötäckta landskapet håller Karin kvar vid rutan en liten stund — sen tar hon försiktigt upp breven från Ernst, läser dem om och om igen. Menar denne fine herre allvar, vill han verkligen brevväxla med henne? Låter otroligt. Men i nästa nu virvlar tvivlet sin kos, försvinner, hon tror på honom, ur hennes väsens allra innersta stiger denna tro som en befriande lyckokänsla, hon manar fram hans bild, ser honom livslevande mitt emot här i den halvskumma kupén, av minne,

längtan och dröm sömmar Karins fantasi en idealgestalt, en man, vars like aldrig förut trampat denna jord. Fortfarande ensam trycker hon instinktivt hans brev till sina läppar men känner i nästa nu, hur blygselns rodnad färgar hennes kinder och stoppar åter breven innanför blusen, glidande ner mot bröstet orsaka de en obeskrivligt ljuvlig ilning, matt av den lutar hon sig mot kupéväggen, somnar, sover tungt och vaknar plötsligt av högljutt bullrande röster, ganande åt sidan ser Karin några unga husarvolontärer storma in. En av dem stramar upp sig, slår ihop klackarna, så sporrarna klirra, med krum näve till mössan frågar han skämtsamt:

— Är kupén reserverad kanske?

Karin:

— Nej —

Alltså kan vi känna oss nerslagna —

Och fem käcka volontärer från kungliga Livregementets husarer ta plats, alla ha de bara blick för Karin och den som nyss förde ordet frågar:

— Förlåt, ska fröken till Skövde kanske?

— Till Li'köping, svarar hon lite kort.

— Då måste vi redan skiljas i Skara, skada.

Karin tinar upp.

— Varför då, undrar hon.

— Varför-så fröken kan fråga.

Fem par ögon ge genast svar.

Den talträngde presenterar sig under givakt.

— Vass, säger han och bekantar sedan de andra, bekantar dem i tur och ordning, i tur och ordning stå de raka som ljus ett ögonblick,

fem gånger nickar Karin, varje gång speglas ett fuktigt öga i hennes och fem kungliga husarhjärtan slå fortare än vanligt.

Käcka pojkar, tycker Karin. De käcka pojkarerna berätta lustiga historier från regementet, somliga så skojiga, att Karin kiknar av skratt.

Vid ett dylikt explosivt tillfälle kommer konduktören, kommer tyst som en ande, inget särskilt är å färde, men han blir misstänkt över axeln på Karin. Förlägen rodnar hon. Husarerna fnittra. Men snart är det lilla intermezzot glömt. Karin frågar volontär Vass, om han möjligen är bror till rorgängare Vass.

— Jojomensan, känner fröken honom?

— Har som ja' mönstrat av på Esmeralda.

— Å tusan —

Nu är det Karins tur att berätta, hon berättar om sina kanalresor, berättar enkelt, naturligt.

Husarerna lyssna med spänd uppmärksamhet, tiden svinner, innan man vet ordet av är fåget i Skara. Pojkarna, som varit på julpermission, ska nu byta till Skövde.

— Tack för trevligt resällskap, säger volontär Vass, kärvtänligt kramar han Karins hand, de andra göra sammalunda men individuellt även de: var och en låter Karin mellan fyra ögon förstå, att just han saknar henne mest. Och så gå de ner på perrongen. Men i nästa ögonblick kommer Vass tillbaka:

— Jag glömde ju min väska —

Än en gång tar volontär Vass farväl — och viskar samtidigt:

— Hur är frökens adress?

Karin låtsas inte höra.

Konduktören passerar.

— Nu kör vi, brummar han i förbifarten.

Volontär Vass skyndar huvudstupa ut. Stinsen viftar med sin spade, lokvisslan svarar gällt, tåget fortsätter.

Lutad mot rutan ser Karin fem kungliga livhusarer i blankputsade uniformer, knappar och revärer vinka farväl. Tjusigt leende vinkar Karin tillbaka. Oj.

Två halvgamla damer komma in i kupén. Den ena tar plats mittemot Karin, som en naturlig sak begär den andra att få Karins. Hon flyttar sig snällt. De båda damerna se på varann, fnysande vädra de, de äro tydligen besvärade av dålig ventilation. Karin existerar inte för dem, deras frånvarande vänner och bekanta desto mer, om dem tala de öppet, ogenerat.

Framme i Lidköping går Karin direkt till källandsöbussen, som passar tåget, chauffören är hon bekant med, hälsar.

Chaufför Jeremiasson blir tydligen lite förvånad.

— Jaså, Esmeralda har äntligen lagt upp, säger han och skakar hennes hand.

Karin nickar.

Hur mår di hemma, vet Jeremiasson dä?

— Bra, men Karin kommer nog अप्रेपु, senast igår kväll träffte ja' Johannes å han vesste inte, när Karin tänkte sej hem. Häm, Karin ska ju över te den nye turistbåten. Gratulerar.

— Tack, Jeremiasson.

— Har inte Karin längtat hem, he?

— Lite i början.

— Se där — häm, ja ska kanske öppna egen bilstation te vårn. Fin affär, får en hoppas,

så många turister som vell ut te Läckö nu för tiden, hm — Jeremiasson sneglar under lugg. Karin borde förstå vad han menar. Nog förstår Karin men hon vill tydligen inte höra på det örat.

Först var Karin vid bussen, men inom kort anländer fler. Jeremiasson, mer än vanligt talträngd, måste tyvärr avbryta konversationen med Karin.

Så småningom blir man ett halvtjog, alla känna Karin Trovik, alla ta henne i hand, fråga hur hon mår, önska henne välkommen hem samt berätta vad som hänt sen Karin reste ut i stora världen. En hel evighet sen dess, tycka de.

Just då bussen ska starta kliver Augusta Samuelsson, Sunes mamma, på. Hög, senig, obruten av år och arbete, självsäker och rik inger mor Samuelsson respekt. Lite var hälsar vördsamt, nådigt hälsande tillbaka på fattiglapparna ser hon sig om efter plats, upptäcker Karin Trovik, manhaftigt går moran fram till henne. Karin stiger upp, niger. Fru Samuelsson nickar, slår sig ner bredvid Karin, mönstrande Troviks förs med sina genomträngande gråblå ögon säger hon:

- Dä ä te å komma hem?
- Ja, moster —
- Ämnar Karin stanna hemma?
- Så länge —
- Kan hälsa från våran Sune.
- Tack — »våran Sune» har Karin glömt bort, helst vill hon inte höra talas om honom, ännu mindre råka'n.
- Våran Sune ä på Li'köpings lasarett, säger

fru Samuelsson och drar en djup suck. Invärtes blir Karin glad åt denna underrättelse men utvärtes syns inte glädjen, deltagande säger hon i stället:

— Har Sune skadat sej?

— Våran Sune ä op'rerad för blinntarm.
Och fru Samuelsson suckar igen.

— Dä va förfärligt, moster.

— Jae — far körde in'en dan före julafta —

Karin avbryter:

— Körde han in'en dan före julafta?

— Jae — å igår måste doktorn öppna'n —

— Men allt geck la löckligt?

— Vi ska hoppas dä, kommer just frå lasarettet. Far å ja har inte hatt nån roli jul. Och hon torkar ögat.

Rika Samuelssons kunde inte gilla, att deras ende son och arvtagare hade ett gott öga till Troviks Karin, särskilt var Sunes mamma avig mot henne, aldrig bytte hon ord med Karin. Nu är den bonddryga moran mäktad gemen. Men blir väl sig lik igen, bara Sune kommer ut.

— Sune har allt talat om Karin, måtro.

Karin, spelar intresserad:

— Har han, moster?

— Många, många gånger. I får la träffas, när allt ä över, nickar hon vänligt.

Bussen rusar vidare, snart är den framme. Mor Samuelsson tar hjärtligt farväl av Karin och går åt sitt håll, Karin skyndar en genväg hem. Stor blir överraskningen därhemma, men den får inga stormande eller sentimentala uttryck. Mamma ensam, en kantig kvinna, bärans-

de spår av förgången skönhet, är lite hjärt-
pen och hon kysser dottern.

Pappa:

— Endera dan vänta' vi dej, för sjöfarten ä
ju stängder nu. —

— Du kommer lagom te kvällsmaten, säger
gamla farmor.

Böjd och hoptorkad samt ganska lomhörd
kilar gumman som en vessla.

Stugan ligger nära strand, från fönstret utåt
sjön syns Vänerns omätliga yta. Skönt att vara
hemma, tycker Karin.

Vid bordet har Karin ordet, rösten måste
hon dock höja en hel oktav, så farmor kan
följa med men hon frågar ändå titt och tätt
den gamla:

— Hör I?

— Hör för tie —

Det oakttat sitter farmor med den skrupp-
na näven kupad kring örat, nickar, myser,
ibland kommer ett hö? och då repeterar son-
dottern.

Om befålet berättar Karin, berättar om frö-
ken Brogård, berättar om hela besättningen.

Andreas:

— Å så ska I över te en ny båt.

— Ja, den blir fin.

Mamma:

— Tur har du, tös —

Farmor:

— Feck du vara i fre', he?

Karin:

— Förstår inte.

— Va ju enda ungtösa ombord.

— Gammalt folk borde skämmas, säger fru Trovik. Försiktigt nämner hon Gunnars namn. Karin, utan synbar rörelse:

— Gunnar ä dö —

Mamma, kväver en suck:

— Vi vet —

Lite var undrar, varför Karin låter så liknöjd. Men ingen vill närmare forska efter orsaken. Och Karin börjar genast att tala om annat.

VIII.

Januari går in. Det blir smällkallt, temperaturen sjunker till minus 15 grader. Och Vänern lägger sig på allvar. Utanför Kållandsö börjar pirkfisket. När vädret så tillåter är Karins far och bröder ute varenda dag med sina redskap, från stugfönstret syns de som små svarta prickar mot de stålblå isarna.

I stugorna är enformigheten stor, kvinnorna laga nät, sy och sticka. För Karin svinner dagarna oändligt långsamt, tankarna äro hos honom, vars brev Karin gömmer som en dyrbar klenod. Då kvällen kommer och hon blir ensam på sitt lilla rum tar Karin fram papper och penna. Nu ska hon skriva, måste, måste låta honom förstå, att hon gärna vill brevväxla. Och säkert väntar han, instinktivt känner Karin det. Kväll efter kväll, ja, ända till sena natten sitter hon uppe med pennan i hand men kan inte, det är som en osynlig stode hindrande i vägen, en underligt främmande röst säger: du vågar ej visa, att du är en enkel och fattig flicka. Jo, jo, svarar en annan, en svagare och Karin anstränger sig ånyo. Förgäves. Så går tiden. Till slut resignerar hon och svaret till Ernst von Tile blir oskrivet. Men desto mer intensivt lever hans bild i hennes minne, aldrig kan hon glömma honom, nej, aldrig.

Om dagen liknar Karin, den annars sprittande glada Karin, en sömngångerska. Mamma kan inte begripa, vad det är åt henne. Kanske sörjer Gunnar ändå, fast hon inte vill visa sin sorg.

Titt och ofta blir Karin bjuden på kaffe i de andra stugorna, jämt måste hon berätta om veckorna till sjöss, ideligen samma gamla trall. Bäst trivs Karin hos fröken Ågård, öns lärarinna, som ensam bebor det lilla röda skolhuset i skogsbrynet. En god timmas väg dit. Men Karin går den vägen gärna. Och fröken blir alltid glad, när Karin kommer. Elna Ågård har inte varit här mer än ett år. Men redan från första början fattade hon vänskap till Karin Trovik. Och Karin, några år yngre, besvarade den nästan svärmiskt. Ganska snart fick Karin veta, att Elna varit olyckligt kär och av denna anledning sökt sig hit för att glömma. Och nu bär även Karin på en hemlighet. Inte ens för Elna vågar hon yppa den, men måste dock till slut, måste ha någon levande varelse att bikta sig för. Och så sker en kväll vid den sprakande kakelugnsbrasan i frökens enda rum intill skolsalen. Motvilligt börjar Karin med Sune Samuelssons lömska tilltag, rysande lyssnar Elna. Även hon har ett ruskigt minne av Sune och sticker emellan:

— En höstnatt bankade någon våldsamt på min dörr. Jag vaknade, rusade upp, frågte vem det var. »Sune Samuelsson, öppna.» Hade glömt att låsa den natten. Just som jag skulle vrida om nyckeln, tryckte han in dörren. När lymmeln såg mej halvnaken skiftade han färg, ögonvitan blev grön. »Va vill ni, sa jag, sken-

bart lugn. »Prata lite bara, he.» »Vänta då medan jag går till köket och byter kläder.» »Fröken ä la snart tebakars?» »Fortast möjligt.» I köket hämtade jag en spann iskallt vatten, återvände och stälpte blixtsnabbt hinken över hela belätet. Galopp, förstår du. Efter den betan blev Sune osynlig härnere. Nå, hur klarade du dej sedan?

— Båten skulle gå å jag kunde inte ropa på hjälp. Trodde faktiskt att min sista stund var nära.

— O, så förfärligt —

— Men då kom *han* till min räddning. Och Karin berättar om den i varje detalj.

— Vidare, vidare —

— Sedan har vi flyktigt sett varandra ett par gånger.

— Du förstod att han var intresserad?

Karin sänker blicken, rodnar.

— Tänker du på honom mycke?

— Ja — när vi skulle mönstra av annandag jul hade vår kapten två brev till mej. Båda från *honom*, Elna, från Ernst.

— Heter han så? Och efternamnet?

— von Tile —

— Adligt namn. Yrke?

— Legationssekreterare.

— Diplomat. Så romantiskt.

— Hm — va skrev han?

— Ville brevväxla.

— Du svarade naturligtvis.

Karin skakar på huvudet, ögat tåras.

— Kära barn, varför låter du honom vänta?

— Kan inte skriva —

— Kan du inte?

— Nej, Elna — och nu är det försent, tillägger Karin, reser sig spontant upp, tar löfte av väninnan att aldrig yppa hennes hemlighet och går —

Fullt frisk återvänder Sune strax efter trettonde. Samuelssons vill festligt fira hans hemkomst. Även Troviks blir inbjudna. Augusta Samuelsson budar själv och hon är så gemen, att man inte känner igen henne.

— Då ä för di skull, säger gamla farmor till Karin.

Mamma instämmer med en menande blick.

Karin:

— Låt mej slippa.

— Prata inga dumheter, tös.

— Som I vill då.

Det blir ett hejdundrande bondkalas och Karin sitter bredvid Sune. Folket i bygden vet ju, att han städse varit svag för henne men att Samuelssons inte gillade sonens griller. Rik skulle deras Sune också ha en rik flicka, när den tiden är inne. Men nu ha de tydligen ändrat sig. Bestämt funderar de på att ta Karin till sonhustru. Ja, den jäntan har verkligen förspänt. Karin känner förresten nästan inte igen Sune. Han är snäll och foglig. Karin har dock svårt att bekämpa sin motvilja. Inte underligt. Och visste byborna bara, va' ont han gjort henne för några månader sen, skulle de baxna av förfäran. Men Karin håller god min, hon nojsar och glammar och är idel solsken. Så fort de två bli på tu man hand ber Sune om förlåtelse.

— Ja ångra mej sedan å reste ut te skogen

igen, men då hade du redan försvunnet. Vem hjälpte dej?

Karin svarar som sanningen är, att en främmande herre, som bilade vägen fram, befriade henne.

Ogärningen har tydligen plågat Sune, kanske även varit den indirekta anledningen till hans förändrade sinnelag.

— Kan du förlåta mej, säger han djupt ångerfull och tillägger: ja ä en annan nu.

Bekännelsen låter äkta, trots allt blir Karin nästan omstämd av den.

Sune märker det, ljusnar, fumlar efter hennes hand och frågar ånyo:

— Kan du verkligen förlåta mej?

Hon nickar — Sune kan inte finna ord för sin glädje.

På hemvägen från kalaset får Sune beröm av Karins mamma, hon säger:

— Må tiden blir nog Sune en bra karl. Å riker sen. Jaa, Karin, den han tar behöver sannerligen inte äta andras palt.

Dottern tänker: om mamma visste.

När Karin kommer upp till sitt lilla gavelrum, läser hon åter breven från Ernst, åter vill hon besvara dem men finner inte heller nu de rätta orden. I förtvivlan somnar hon —

Sune tittar ner till Troviks titt och tätt. Karin bemöter honom vänligt. Älska honom? Aldrig.

Bara en fick resa ändå. Mamma söker övertala henne att stanna hemma. Men på det örat vill hon inte lyssna. När Karin känner sig riktigt ensam brukar hon kila ner till Elna Ågård. För Karin går dagarna lättare så.

Vintern är äntligen över, ljusare bli dagarna, vårljum är luften och Vänerens vatten glänser sidenblått. Snart, snart väntar Karin uppbrotsorder. Men breven till Ernst ligga alltjämt obesvarade —

Första april måste Sune Samuelsson fullgöra värnplikten, han ska exercera vid skövdehusarerna. Dan före avresan ordnar fru Samuelsson med kafferep för honom och Karin, allt är gott och väl, Karin följer Sune till bussen och vinkar farväl. Men drar samtidigt en lättnadens suck.

När hon, ovanligt pigg och livad, kommer hem, ropar modern på henne, rösten låter märkta allvarlig.

— Se här va ja fann bakom bordet i ditt rum, säger fru Trovik och visar ett par brev. Karin, förskräckt:

— Har mamma läst dom?

— Hm — som hastigast — hm — anade länge att du bar på en hemlighet. Nu har mina aningar slagit in. Karin, Karin, tag dej i akt —

Lågmält öppnar dottern sitt unga hjärta för mor, häpen lyssnar fru Trovik till bekännelsen, den går nästan över hennes förstånd och hon frågar, var de träffades första gången.

— I skogen utanför Li'köping —

— Du fantiserar —

— Feck permission å kaptten, mens båten lasta' socker. På torget mötte ja Sune — Karin berättar om kondisbesöket och deras promenad till skogen: där velle Sune tvinga mej att göra slut mä Gunnar, när ja inte samtöckte, band han fast mej ve ett trä, stoppa' en näs-

duk i min mun å geck. Då ja nästan tappat sansen kom räddarn — resten vet mamma.

Nu begriper också fru Trovik, varför Karin inte ville ha med Sune att skaffa.

— Aldrig mer behöver du se åt den skurken, säger hon och knyter handen.

Karin kysser sin mor på kinden —

Fru Trovik, efter en paus?

— Nåe — har du besvarat di här breven då?

— Inte än — och Karin sänker blicken.

— Skriv när du kan — hon räcker henne dem.

— Tack —

— Göm dom väl — ja ska ingenting säga.

— Inte heller något om Sune, mamma —

— Som du vill — men Samuelssons borde sannerligen veta, hur deras avgudade Sune har buret sej åt. Å kanske ja talar om'et en da, när sinnet rinner på mej.

Nu är det en självklar sak att Karin ska resa. Modern hjälper henne med utrustningen. De andra Troviks undra ej lite, varför hon ändrat mening, de känna ju inte anledningen, visste de den, så —

April förgår, maj är inne och går ut. Allt otåligare blir Karin. Äntligen, äntligen kommer den efterlängtade uppbrottsordern från rederiet. Saga, den nya turistbåten, ligger vid Riddarholmen och Karin ska omedelbart börja arbetet ombord. Fri resa. Karin jublar. Buss går om en timma, den måste Karin ta för att kunna parera stockholmståget. Hon hinner knappt säga farväl till sina närmaste.

IX.

Förgäves väntade Ernst von Tile på brev från Karin Trovik. Mer än en gång tänkte han skriva igen men visste ju inte ens, om hon fått de föregående breven, ville heller ej tigga henne om svar. Tillförordnade sekreteraren vid kungl. majestäts beskickning i Buenos Aires hade förresten fullt upp att göra med löpande göromål och på lediga stunder propagerade han i tal och skrift för Sverige. Många rika sydamerikaner vände sig direkt till honom för att få närmare upplysningar om det underliga landet vid polcirkeln. Och herr legationssekreterarn står gärna till tjänst. Hemma gjorde sig Ernst von Tile till tolk för behovet av speciella kulturattachéer. En utopi, menade man. Nu får von Tile titt och ofta bevis på, att hans idé icke är något löst hugskott.

Motvilligt hade Ernst von Tile accepterat förordnandet, bokstavligen bortryckt från sin egentliga verksamhet måste Ernst kanske stanna kvar härute i åratals. Men legationssekreterare Sagers skador voro inte till döds, efter ett par månader kan Sager vistas uppe, måste dock använda kryckor, riktigt arbetsduglig blir han nog aldrig, trodde läkarna. Motsatsen inträffade. Och en dag anmäler sig Sager till tjänstgöring. Telegrafiskt rapporterar minister Sil-

verlod, att Sager är fullt återställd samt frågar om von Tile ska stanna kvar tills vidare. Besked, kablat från Stockholm samma dag, lyder kort och gott: »Tile hem fortast möjligt».

Chefen visar telegrammet för Sagers vikarie.

Stormande glad ropar Ernst hurra. Och med första lägenhet reser han.

I medio av juni är Ernst von Tile i Stockholm, bilar direkt till trippletten vid Norr Mälarstrand, kastar sig glupskt över den post som kommit sista tiden och därför inte returnerats. Svagt hoppas Ernst, att Karin efter långt dröjsmål besvarat hans brev och adresserat svaret hit. Verkligheten grusar denna förhoppning. Modlös sjunker han ner i stolen och den underbara drömmen om en ren och obefläckad kvinna, kvinnan som han skulle bära på sina händer genom livet, dunstar bort. Slut. När tankarna syssla med Karin är Ernst von Tile, eljest kritisk, intelligent och inte så lite bördsstolt, en ung romantiker, besatt av obesvarad kärlek.

Ernst öppnar de andra breven, några äro från beundrarinnor ur bekantskapskretsen, parfymdoftande brev, somliga med adliga monogram. Flyktigt ögnar Ernst igenom dessa brev, polerade och fina i tonen men sensuella och beräknande mellan raderna. Han kastar dem huller och buller i en låda.

Då Ernst följande dag kommer upp till utrikesdepartementet för att avlägga rapport får han en ny order av kabinettssekreterare Humla. Denne säger:

— Rederiaktiebolaget Göteborg—Stockholm, som i morgon ska inviga sin nya turistbåt,

Saga lär den heta, önskar se kommunikationsministern som hedersgäst. Men statsrådet är tyvärr förhindrad. Även de andra statsråden äro upptagna. Det är ju invigningar jämt och ständigt nu för tiden. Naturligtvis bör regeringen representeras och representeras av lämplig person. Efter konseljen i morse rekommenderade jag er, mitt förslag gillades och jag får nu å statsrådet Karlssons vägnar an hålla, att legationssekreterarn ställer sej till förfogande.

— En angenäm plikt — von Tile bugar.

— Embarkering sker klockan elva vid Rid darholmen. Kom bara ihåg, att ert tal bör vara kort och endast i stora drag beröra den svenska turismens betydelse.

von Tile, bugar artigt igen:

— Jag förstår.

De båda herrarna le diskret mot varann.

Kabinettssekreterare Humla:

— Som klimax säger ni några högstämda ord om Sveriges Blåa Band och tradens nya båt. Detaljerna blir er ensak. Men gå för guds skull inte udenom, ty då får vi pressen över oss. Vidare har Hans Majestät Konungen i extra ordenskapitel utnämnt konsul Alexander Lange till kommandör av Vasaorden, andra klass och till riddare av samma orden båtens befälhavare kapten Rafael Rosig — Humla räcker von Tile två små etuier, som denne stoppar i fickan — trevligt nöje, legationssekreterarn.

De skaka hand och von Tile går.

* * *

*

I arla morgonstund är kapten Rosig uppe, åtföljd av styrman Brate gör kapten den slutgiltiga inspektionsronden, minsta detalj, som inte är till lags, anmärker han på. Under tiden lägger artisten Lyse sista hand vid en serie tak- och väggfresker, expressivt starka återge de karaktäristiska kanalmotiv. Lite senare anlända två dekoratörer, de bära ombord ett helt lass palmer, cypresser, krukväxter, lösa blommor. Matsal och salonger smyckas. Snart doftar båten som en blomsterhandel. Karin kan knappt fatta att hon hör hit.

Vimpelprydd är Saga redan. Och nu generalrepeterar kapten Rosig mottagningsprogrammet. När detta bestyr undanstökats slår klockan åtta och besättningen får frukost.

— Sedan klär vi oss i parad, säger kapten. Han spänner bröstkorgen och känner med varje fiber av sin varelse, att det gamla är förgånget.

Vid 10-tiden kommer bolagsstyrelsens ordförande konsul Lange med gemål jämte en liten svit herrar och damer från Göteborgs sjöfartsvärld, bland dem överdirektör Lammer, Standardverkens ledare. Saga är byggd där. Som hedersvakt på ömse sidor landgängen stå båtens mannar skrudade i marinblå tröjor, matrosmössor, vida brallor och skinande blanka skor, framför dem däcksbefälet, kapten Rosig till höger, styrman Brate till vänster, båda ha splittrerna uniformer, knappar, stjärnor och emblem lysa lång väg. Ja, herre gud, en sån fin besättning.

Konsuln och konsulinna hälsa nådigt befälet, som sedan presenteras för sviten. Rosig

verkar kommandör lång väg och Brate är hans sekond. Lammer, den spjuvern, ler diskret.

Sällskapet går husesyn, börjande i salongerna, fortsätter till matsalen, dekorationer och blommor överallt, de stora glasrutorna spegla Rid-darholmskajen och dess omgivningar. Så småningom kommer man till hyttavdelningen. En ung städerska, ståtlig, nordiskt blond och skön, står djupt nigande där. Konsul Lange nickar gemytligt, konsulinnan ser henne ej. Men direktör Lammer, den gamle fruntimmerskarlen, lyfter artigt hatten för Karin, helst skulle han även velat ta henne under hakan och säga några gillande ord.

Efter slutad rundvandring samlas sällskapet på däck, klockan närmar sig elva och de in-bjudna väntas när som helst. Först anlända några reporters, de ska referera invigningen samt göra reklam för båten, år ut, år in äro de med om publika eller halvprivata tillställ-ningar och festligheter. De åtföljas av ett par kameramän. Konsul Lange är den personi-fierade artigheten. Direktör Lammer känner dem alla, otaliga gånger ha de deltagit i Standardverkens provturer.

— Glöm inte, va pressen betyder för oss, viskar konsuln till sin gemål. Och konsulinnan, annars hög och reserverad mot personer under hennes horisont, är idel solsken, en charmante dame.

Strax före elva ställer kapten Rosig upp sina mannar igen, som nyss tar han själv plats till höger och styrman Brate till vänster. Langes med svit bidar gästernas ankomst från däck.

Inbjudningar ha utgått till kommunikations-

ministern, till järnvägsgeneralen, till Svenska Turistföreningen, till Internationella Turistalliansen, till in- och utländska resebyråer m. fl. Punktligast är järnvägsgeneralen, den högreste och över allt folket synlige Lennart Abraham Strömer, Strömer är i gala, tätt efter honom kommer legationssekreterare Ernst von Tile —

— Vem är han, viskar konsulinnan Lange till sin make, medan von Tile är på väg över landgången. Konsuln har aldrig sett honom förut, men Lammer, som visst känner gud och hela världen, säger:

— Han heter Ernst von Tile och är nyutnämnd legationssekreterare.

Okonstlat föreställer sig von Tile och tillägger, utan att betona orden:

— Statsrådet Karlsson blev tyvärr förhindrad.

Alltså kommunikationsministerns representant.

Konsul Lange bugar djupt, konsulinnan nästan hovniger, Ernst von Tile sväljer en spetsig reflexion samtidigt som han tar i hand.

Farbroderligt bekant hälsar överdirektör Lammer:

— Go'da' — Go'da' — legationssekreterarn. Och Lammer slår den unge diplomaten på axeln.

Ernst von Tile minns inte var de två sammanträffat förut. Lammer ser genast denna ovisshet och säger:

— Jag är Lammer, till yrket båtbyggare och plåtslagare, sist sammanträffade vi på en stads-
husbankett.

— Alldeles riktigt —

Konsulinnan fixerar aptitligt von Tiles eleganta figur: flott, fräsch, ung, distingerad och hennes ögon vattnas av beundran.

Men nu rullar bil efter bil fram till kajen, världsvana herrar slå upp kupédörrarna, stanna ett ögonblick och betrakta synbart förtjusta Sagas vita profil, fortsätta över landgången. Befäl och manskap stå i stram givakt, befälet för ideligen krum näve till mössan.

Konsuln välkomnar, gemålen, dyrbart klädd, magnifik, blir genast centrum, på många språk hagla artigheterna kring henne, hon låtsas förstå dem alla och reagerar med synbart välbehag.

Men hela Riddarholmskajen är packad av nyfikna, även Karins mostrar äro nere, fåfängt speja de emellertid efter systerdottern.

Äntligen är Saga startklar, landgången dras in, kapten Rosig äntrar kommandobryggan, självmedveten blickar han ut över folkmassan, blicken går ända bort till Stadshuset, en imponerande gestalt är Sagas befälhavare. Sorlet tystnar där nere på kajen, genom denna tystnad ekar plötsligt kapten Rosigs mäktiga stämma:

— *Kast loss!*

Och ut på fjärden glider Saga, flaggspelet fladdrar festligt i vinden, filmfotograferna veva, veva för glatta livet. Gästerna vinka.

Rundvandringen börjar sedan omedelbart, den tar sin tid, ty konsuln vill göra reklam för smått som stort, särskilt är han angelägen om att inget undgår herrar reporters.

— För dem svarar jag, säger Standardverkens chef.

Saga är inte blott byggd på hans varv, båten är ritad och konstruerad efter Lammers direktiv, själv har han följt arbetet från början till slut. Och bara pressen blir riktigt informerad får nog Standardverken fler beställningar av samma typ. Medan de inbjudna gästerna åtfölja Lange, samlar Lammer alltså ihop tidningsmännen, till dem sluter sig Ernst von Tile. Han vill veta besked av en fackman.

Efter slutad rond mötas de båda grupperna på däck igen. Och nu slår gongongen, kallande gästerna till lunch, två långbord stå färdiga att ta emot dem. Och buffén dignar av ett rikligt smörgåsbord. Karin, som ska hjälpa till med serveringen, delar nigande ut assietter. På stående fot avsmakas primörer och småvarmt. Sedan bänkar man sig. Vid honnörsbordet presiderar konsulinnan Lange med legationssekreterare von Tile till höger, mitt emot konsulinnan sitter hennes make. För det andra bordet är direktör Lammer värd.

Och nu är Saga ute på den solbelysta Mälarn, i matsalens fönster spegla sig försommarsköna holmar och stränder, kantade av vinkande mäniskor, kanalflottans stoltaste fartyg har premiär, en oförgätlig syn. I Linasundet ska båten vända.

Vid fågeln hälsar konsul Lange på engelska gästerna välkomna.

— Min strävan är att göra Sveriges Blåa Band till en världsattraktion —

— Det är en världsattraktion, infaller direktör Lammer. Han får en spontan applåd.

Konsul Lange talar ännu en stund för sitt rederi och den nya båten samt ber ånyo få

hälsa sina ärade gäster välkomna. Konsuln lyfter sitt glas, skålar, stående skåla gästerna med honom och gemålen, konsulinna ler lycksaligt åt alla sidor.

Strax efter svarar legationssekreterare von Tile. Man spetsar öronen: den unge diplomaten representerar ju kommunikationsministern. Servitriserna cirkulera mellan borden. Just då von Tile börjar, närmar sig en av dem hans plats, hon ska som de andra byta tallrik men stöter samtidigt till talaren, denne ser hastigt åt sidan, två par ögon mötas, von Tile mister plötsligt målföret och stirrar, bara stirrar, medan handen, som håller glaset, darrar, men servitrisen skyndar brådstörtat ut och i nästa nu är von Tile, van att spela oberörd, åter herre över sina nerver. Det lilla intermezzot går de andra spårlöst förbi. Och von Tile tar upp tråden som om ingenting hänt men måste med hela sin viljekraft hålla tankarna samman —

— Hm-hm — av herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet har jag fått det hedrande uppdraget att vid denna invigning representera honom. Tillåt mig genast säga, att Sveriges Blåa Band är vårt lands skönaste turistled, en färdeväg utan like ger den levande bilder av natur och kultur, aldrig tröttnar ögat att se och ljuv är vilan för trötta sinnen. Man har sagt att turismen är en industri, en affär och naturligtvis bör även denna näringsgren bedrivas rationellt. Den saknar eljest existensberättigande. Men, låt oss inte glömma bort, att turismen också har en idéell uppgift, den närmar folken till varann, gör dem i djupare bemärkelse mottagliga för varandras egen-

art. Sveriges materiella kultur är numera välkänd ute i världen, ringa är däremot kännetecken om vår andliga odling, men den förtjänar att bli uppskattad efter sitt värde. Och därvid kan turismen spela en direkt stimulerande roll. Det rederi, vars tacksamma gäster vi äro, har varit en pionjär för Sveriges turistväsende, linjens framsynta strävanden börjar krönas av obestriddig framgång. Må framgången också följa den nya båt, vilken vi idag inviga, må den städse ha lyckan ombord samt bli till gagn för vårt land och för de färger den bär. Sagas skål.

Alla resa sig upp, skåla. Sedan hurrarop och Ja må hon leva —

Hörbart besvärad i början rycktes von Tile successivt med av sina egna ord. Men då talet väl är över, vaknar han liksom upp ur en trance, oroligt frågande irrar ögat förstulet åt alla håll. Moderligt ängslig undrar konsulinna, om något fattas honom, undrar tyst naturligtvis. Men i nästa nu är han åter korrekt behärskad och hon är en strålande värdinna.

Medan von Tile högtidstalade gingo servitriserna självmant till köket, före de andra skyndade Karin, våldsamt böljade hennes barm, jubla ville hon men vågade knappast andas. När hurraropen och sången förklingat återvända uppasserskorna, ty nu ska nästa rätt serveras. Som en sömngångerska kommer Karin, pulsarna dunka, hela gestalten darrar av sinnesrörelse. Och nu, nu ser inte Ernst fel, det är hon, hans drömmars, hans långa längtans unga flicka, hon och ingen annan. Ett vackert leende krusar hennes läppar. Hemligt mötas

deras blickar, mötas hemligt för bråkdelen av en sekund —

Men tal och skålar avlösa varandra. Åter äskar von Tile ljud. Långsamt säger han:

— Med anledning av dagens stora betydelse för vårt lands turism har Hans Majestät Konungen i extra ordenskapitel utnämnt konsuln Alexander Lange till kommandör av Vasaorden, andra klass —

von Tile gör en liten konstpaus, tar sedan fram ur högerfickan ett etui, öppnar det och där ligger den av konsul Lange i årtal hett efterlängtade kraschanen. Närmast med tanke på den inbjöds kommunikationsministern. Ty vem vet... Men när statsrådet inte personligen gjorde invigningen den åran förstod konsuln, att tiden ännu ej var mogen. Desto större är överraskningen nu. Ansiktet lyser av oförställd glädje: äntligen, äntligen ändå. Och i detta ögonblick ser konsulinnan bara sin make, han ser blott henne. von Tile överräcker nådegåvan, gratulerar samt utbringar en skål för honom. Nyutnämnde kommandören av kungliga Vasaorden bugar åt höger och vänster, gränslöst lycklig följer konsulinnan med, hon kan inte låta bli, förstår ni.

Ytterligare en överraskning: von Tile ber få tala med Sagas befälhavare. Vad vill han honom? Kapten Rosig kommer men stannar högaktningfullt vid dörren.

von Tile:

— I samma ordenskapitel har Hans Majestät Konungen utnämnt Sagas Befälhavare kapten Rafael Rosig till riddare av Vasaorden, andra klass —

Ur vänsterfickan fiskar legationssekreteraren upp ett etui av annan färg än det föregående. Den en gång degraderade storsjöfararen stirrar, bara stirrar.

von Tile:

— Får jag be kapten komma lite närmare.

Så sker. Och von Tile fäster trissan på kapten Rosigs breda bröst. Stammande tackar Rosig, men ett, tu, tre skjuter han axlarna tillbaka, trissan slår reflexer, von Tile utbringar även ett leve för honom, värdigt poserar den nye vasariddaren. Men nu vänder båten, samtidigt serveras desserten och direktör Lammer tackar för mat.

Kaffet serveras på däck, i salonger. Sedan ha uppasserskorna gjort sitt. Karin går dröjande ner till hyttavdelningen, nästan smygande efter kommer en herre, han tar hennes hand, en hytt gömmer dem, i enkla ord bekänner Ernst von Tile sin kärlek, skälvande av namnlös lycka lyssnar hon, av namnlös lycka tåras hennes öga. Han frågar, om hon inte fått breven.

— Jo, men jag kunde ej svara, viskar Karin sanningsenligt —

— Nu säger vi du, du är min och jag är din —

Ur detta lyckorus vaknar Karin plötsligt, öppnar dörren, skyndar bort i korridoren.

Ingen har sett dem, deras möte är lika hemligt som deras spirande kärlek.

Ernst von Tile dröjer kvar lite, stiger sen tövande upp till båtdäck. Flertalet gäster äro församlade där, glada röster sorla, fri är utsikten, i skiftande rikedom glider Mälarens ö-

värld förbi. På kommandobryggan står kapten Rosig, myndig, trygg och säker utstrålar han synbar tillfredsställelse med sig själv, med omgivningen, med tillvaron, bakom honom rorgångare Vass vid ratten, lika trygg, lika belåten även han. Nu och då skymtar en besättningskarl förbi i något ärende.

Konsulinnan lägger genast beslag på von Tile. Älskvärt leende säger hon:

— Ska legationssekreterarn återvända till Buenos Aires?

— Nej, fru konsulinna.

— Min dotter Marianne är just på en världsomsegling med Gripsholm, hade nyligen brev från henne. Medan båten låg i Buenos Aires inviterades hela legationspersonalen till soaré dansant ombord. Av minister Silverlod själv hörde Marianne, att legationssekreterarn under vistelsen därefter dragit en lans för vårt turistväsen. Bär vägen till Göteborg, är legationssekreterarn hjärtligt välkommen hem.

von Tile bugar sig.

Direktör Lammer kommer apropå fram. Han flaggar lite, farbroderligt gemyttlig slår Lammer von Tile på axeln och nynnar:

— Här är gudaskönt att vara — eller hur, legationssekreterarn?

— Ett av mina vackraste reseminnen —

Förtjust avbryter konsulinnan:

— Ä de' inte för mycke sagt?

— Nej, fru konsulinna.

Direktör Lammer, nu allvarlig i rösten:

— Enligt min mening borde staten subventionera den här turiststraden —

Just då närmar sig konsul Lange.

— Va talar ni om, frågar han.

Lammer:

— Jag framkastade tanken, att din linje borde ha lite statsbidrag, den förtjänar det.

Konsuln och konsulinnan växla ögonkast.

En reporter vill intervjua rederichefen. De två gå en bit åt sidan. Ursäktande sig följer konsulinnan med för att eventuellt assistera, om maken glömmer något eller minnet sviker i viktiga detaljer.

Direktör Lammer och legationssekreterare von Tile bli i sin tur intervjuade av ett par kolleger till reportern.

Då intervjun med von Tile är slut smyger sig denne åter ner till hyttavdelningen, möter Karin på trappan, av överraskning tar hon omedvetet åt hjärtat. Även nu äro de ensamma här nere.

— Måste tala med dig en gång till, säger han.

De gå in i samma hytt som sist.

Karin är inte längre förlägen. Ernst föreslår, att hon ska begära ledigt i kväll.

— Jag väntar. Vill du?

— Gärna. Men var och hur dags?

— Promenera bortåt Slussen vid niotiden —
Hon nickar.

Åter tar han henne i famn, kysser henne, hon kysser honom tillbaka, åter skiljas de. Ernst stegar upp. Saga är på ingående. En av de utländska gästerna, en engelsman, tackar just för angenäm resa, Lammer utbringar ett fyrfaldigt leve för dagens värd och värdinna. Sedan hinner man inte mer än ta farväl av värdfolket och varann, ty i nästa nu lägger

den vimpelprydda Saga till vid kajen, land-
gången halas ut och gästerna debarkera.

En kvart senare är kapten Rosig ensam med
sin besättning igen, flaggspelet hissas ner, man-
narna ömsa kläder, snart gnisslar vinschen.
Men i övermorgon ska Saga ut på sin första
ordinarie resa och då börjar en ny tideräkning.

När Karin är klar för dagen ber hon fröken
Brogård om lov att gå i land?

— Hälsa på mostrarna?

Karin besvarar inte frågan.

— Visst får ni ledigt.

Färdigpyntad långt före utsatt tid, kommer
Karin ut på däck.

Fröken Brogård:

— Kors, så fin —

Karin finner sig.

— Dagen till ära, säger hon.

X.

Strax före nio skyndar Karin Trovik över landgången och vidare bort mot Skeppsbron, när båten inte längre syns saktar hon farten. En herre attackerar henne, han vill göra sällskap. Hon snäser av honom. Bil stannar några meter längre fram, ur bilen stiger Ernst von Tile, snubblande fort hastar han sin flicka till mötes, kysser galant på hand. Ovan vid sådan artighet rodnar Karin. Den sällskaps-sjuke herrn stryker förbi, mumlar:

— Fint napp —

Skrattande tar paret plats i bilen, Ernst startar, Djurgården är målet. Över Lidköpings torg for de första gången. Sen dess har Karin rest många gånger med Ernst. I drömmarnas land, det förtrollade — i verklighetens skulle de nog aldrig mera råkas. Men nu sitta de dock åter livslevande vid varandras sida, de äro du, blott flyktigt bekanta älska de varann, över den djupa klyfta, som skiljer klass från klass, har Eros slagit sin bro, den evigt skimrande, de nännas ej växla ord till en början, den brusande trafiken, människovimlet på Stockholms gator och torg, ångare, seglare, lastdragare på de blånande vattnen, måsarnas vita sträck och lätta skyars vandring, hela denna sällsamt sköna bildvärld, av den sjunkande

solen stämd i mjuka färgackord, fångar deras öga, synintrycken sammantona med blodets melodi, andaktsfullt lyssna de till den.

Men nu rusar redan bilen över Djurgårdsbron, skrällande musik hörs. Blygt undrande ser Karin på Ernst, han bryter den ljuva tystnaden och säger:

— Du vill veta, varifrån musiken kommer. Den kommer från Gröna Lunds tivoli.

Någon minut senare äro de framme vid nöjesetablissemmentet, strålande upplyst, kompakta köer passera vändkorsen. Karin känner plötsligt en spontan längtan efter bullrande folklig glädje, hennes ansikte är som en reflex av den. Ernst:

— Ska vi gå in?

— Oh-ja —

De ställa sig i kö, långsamt avancera de —

Gröna Lund myllrar av människor, unga, glada. Miljön är främmande för Ernst von Tile. Men snart blir han van och har lika naivt roligt som Karin. Vid en karusell stanna de och Ernst frågar:

— Vill du åka?

— Gärna, gärna —

— Jag också.

De grensla var sin ystre springare, Karins kjol, ganska kort förut, blir ännu kortare nu. Ernst kan inte undgå att se hennes smäckert formade ben till knät. Klockan ringer, det mekaniska positivet spelar upp La Paloma och karusellen börjar snurra, de skratta, Karin skrattar tjo högt av förtjusning. Fortare snurrar karusellen, Karin hissar, ropar ho och ho ropar Ernst, för han vill inte vara sämre.

När karusellnöjet är slut fortsätta de till en dansbana. Och innan Karin vet ordet av valsa de ut på golvets hala parkett, trängseln är stor, men Ernst för henne lugnt och säkert, fast är hans grepp och det känns så underbart skönt, att hon nästan domnar. Under pausen blir hon ideligen attackerad av snobbiga halvherrar, som fråga, om de få lov härnäst. Karin skakar energiskt på huvet, skakar så energiskt, att de ljusa lockarna fladdra. Och nu spelar orkestern en tango. Karin kan inte dansa tango, men Ernst kan, därför går det bra ändå.

Sedan lämna de dansbanan och Gröna lunds tivoli.

— Får jag bjuda på en bit mat, säger Ernst.

— Jatack — Karin är verkligen hungrig.

Ernst von Tile kör direkt till Hasselbacken. I den miljön är han hemma, för Karin är den främmande. De få ett bord av hovmästarn, som djupt bugar för Ernst von Tile, kastar sedan ett flyktigt forskande öga på den unga damen, stryker sig lite om hakan och lägger fram matsedeln. Snett bakom hovmästarn står en servitör, diskret fixerande Karin ovanifrån. Hon råkar se åt sidan, ser att vaktmästarn bekikar henne, Karin ler mot honom. Och nu skiner hela kyparn.

von Tile beställer supé med extra smörgåsbord, Ramlösa och en flaska Sparkling.

— Snaps?

— Nej.

— Vilken varmrätt behagar herrskapet?

Ernst till Karin:

— Tycker du om kyckling?

— Jatack, svarar hon halvhögt.

Inte med en min förråder hovmästarn vad han tänker.

— Och till dessert?

Ernst:

— Smultron. Eller hur, Karin?

— Jatack.

Hovmästarn slutnoterar beställningen, bugar, lämnar vaktmästarn ordern, går.

Denne börjar genast ordna med bord och kuvert, sätter friska blommor i vasen, smygtittar på Karin, skyndar sedan bort till beställningen, under vägen nynnar han »Unga Dora» — och hör du unga Dora, vill du gifta dej i år — törnar ihop med en kamrat, som fräser:
— Se upp, drulle.

Den stora matsalen är nästan fullsatt av fina människor, festligt sorla de, en militärorkester konserterar. Denna mondäna värld är inte Karins, men hon finner sig snart tillrätta. Ernst tar hennes hand över bordet, kramar den, ögon, daggigt klara, spegla spirande kärlek. Lågmält tolkar Ernst sitt hjärtas längtan, osökt komma orden, fylld av samma mysterium lyssnar Karin och tiden står stilla för henne. Så småningom bli de förtroliga dessa två från vitt skilda samhällsskikt. Trots sin världsvana är Ernst von Tile lite tafatt. Karin ser det och en ny sträng, den vaknande moderlighetens, dallrar djupast inne.

Nu sätter kyparn fram smörgåsbordet. Karin sväljer, sväljer: läckerheterna reta aptiten. Men hon vågar inte självmant stilla den. Ernst anslår en skämtsam ton och säger:

— Ta för dej —

— Kan inte me' —

Han plockar till henne.

Vaktmästarn korkar upp flaskan — pang — slår i glaset, den skummande drycken fräser och pärlar.

— Min Karins skål, säger Ernst och klingar med henne. Kling-klang. De dricka varandra till. Karin nyser av kolsyran — prosit. Hon känner sig generad och ber om ursäkt.

Karins okonstlade sätt gör honom betagen. Ett vackert naturbarn är hon och just naturbarnet i henne slog den gnista, som sedan blev hans hjärtas heliga låga.

Deras ögon tåras av lycka.

Ernst:

— Åter och åter tänker jag på vår stumscen i Sagas matsal, aldrig går den ur minnet, Karin. I egenskap av kommunikationsministerns representant måste jag hålla högtidstalet, skulle just börja det, när våra blickar möttes, av sinnesrörelse skalv jag, blixtnabbt försvann du, de andra anade ingenting särskilt och jag kunde hålla mitt tal till slut —

Servitören kommer med smultronen, han ler försynt, spelar diskret den invigdes roll. Strax efter honom trippar en dam, åtföljd av tvenne gardesofficerare. Damen stannar hux flux vid bordet.

— Go'afton, Ernst, kvittrar hon så intimt, att Karin ryggar.

von Tile, som ej observerat damen förut, ser åt sidan, blir blodröd men finner sig, stiger artigt upp och hälsar tillbaka, hälsar korrekt med en handkyss:

— Go'afton, Rosa. Tonen låter lite sträv.

Fröken Rosa Weman kastar ett öga på legationssekreterarns sällskap, blicken är grön och den lyser av nedlåtande förakt.

Hon säger till Ernst:

— Ringde dej i förmiddags men du var inte hemma.

— Nej, jag representerade statsrådet Karlsson vid en båtinviqning.

Fröken Weman visar en liten röd tungspets, nickar adjö och går till sina väntande kavallerer.

Den ene frågar vem hon hälsade på.

— Legationssekreterare von Tile.

— Åh — sedan, i skämtsamt ton: diplomater är tydligen ej så nogräknade nu för tiden.

Fröken Weman nickar, men känner genast ett obetvingligt behov att urskulda. Hon säger:

— Legationssekreteraren kommer visst från en bättre lunch.

— Ah —

Trion får bord och fröken Weman börjar omedelbart studera von Tiles sällskap. Onekligen en vacker jänta. Men vad tänker Ernst på, han som alltid är så mån om sitt anseende. Fröken Weman studerar Karin intensivt. Någon vanlig gatunymf är hon nog inte. Men vem då? Eller om — omöjligt, absolut omöjligt —

Hovmästaren presenterar menyn, väckt ur sina funderingar väljer fröken Weman, sedan blir man upptagen av varann. Men fröken Weman slänger titt och tätt en giftigt intresserad blick på von Tiles bord. Där hade hon åstadkommit en liten förstämning i den angenäma samvaron. Karin vet ännu ej vad svart-sjuka är, men hon känner sig underlig till

mods. Ernst anar orsaken och berättar om fröken Weman. De äro bara bekanta, ingenting mer. Sedan talar Ernst om far och mor, om sitt föräldrahem, det gamla stamgodset Tilesholm, nära Falköping. Ernst har en bror, han heter Lage och är godsets förvaltare. Lage ska övertaga Tilesholm, när fadern är borta för alltid.

— Hoppas vi snart får göra sällskap hem —

— Tror du verkligen, att dina föräldrar skulle gilla mej?

— Från första stund —

— Men jag är ju blott en fattig flicka — orden komma osökt.

— Nej, du är rik, Karin, rik på de skatter, som min mor städse satt högst här i livet, du är okonstlad och naturlig, du har hjärtats adel och ett gott förstånd.

De ha just avslutat supén och nu serveras kaffet.

Servitörn:

— Behagas något till?

Karin tror att kyparen menar kakor.

— Jag kan inte äta mer, säger hon.

— Han tänker på sprit, skrattar Ernst.

Karin:

— Sprit, usch nej.

— Då tycker du som jag.

Vaktmästaren drar sig bugande tillbaka.

De smutta på kaffet, den förtroliga stämningen är återställd och nu är det Karins tur att berätta om sitt hem, hon berättar om föräldrar och bröder, om gamla lomhörda farmor. Karin förskönar inte, till punkt och pricka får Ernst veta, i vilken torftig miljö hon vuxit upp.

— Min farfarsfar byggde stugan vi bor i. På vintern och på lediga stunder fiskar far, den övriga tiden går han och mina bröder i fraktfart mellan hamnarna vid Vänern och Göteborg med en motorgaleas, som heter Varna. Sedan berättar Karin om mostrarna på Söder: moster Gerda, vilken har många kaféer i stan, moster Nelly, gift med en avläsare för Gas- och Elektricitet, moster Frida, även kallad moster Stygg för sin rappa tunga och gift med tullmästare Stam samt slutligen moster Beda, som bor i Enskede, moster Bedas man är litograf till yrket. Moster Nelly har en son. De andra barnlösa. Ingenting förtiger Karin. Och orden präglas av inre värdighet, nordiskt äkta. Ernst, den födde aristokraten, känner stigande aktning för henne. Denna unga flicka av folket har rasens nobless, bildning saknar hon visserligen, men den sortens polityr kan som all annan köpas och förvärvas.

Nu vet han vem hon är och frågar lågmält:

— Vill du bli min för alltid?

Karin ser honom i ögonen, fast svarar hon:

— För alltid.

Ernst, impulsivt:

— Säg upp platsen, sedan eklaterar vi, jag sätter dej i pension och när du gått igenom den gifter vi oss.

Karin blir synbarligen förbryllad. I lugnare ton upprepar han förslaget, lägger ut det. Nu är Karin riktigt med och ryser av lycka, men hon kan inte sluta sin anställning utan vidare. Helst vill Karin göra några resor, innan hon säger upp sig. De komma överens om, att Karin stannar kvar till slutet av augusti.

Klockan går redan på tolv.

— Jag törs inte sitta längre, säger Karin.

Ernst betalar. När de bryta upp, bugar han för fröken Weman. Hon nickar skenbart vänlig men skyndar i nästa nu efter, kan inte låta bli, entrén myllrar av folk, nära trappan hinner fröken Weman fatt dem, bakifrån ger hon Karin en örfil, försvinner sen blixtnabbt i trängseln.

— Aj, skriker Karin.

Ernst, som är ett par steg före, stannar, frågar bestört:

— Vad står på?

— Fick en örfil.

— En örfil — här?

— Ja —

— Av vem?

— Hann inte se.

Ernst darrar av vrede men behärskar sig, bjuder Karin armen och som om ingenting hänt fortsätta de trappan ner.

— Låt oss ta en promenad på Djurgården, innan vi reser tillbaka, föreslår han.

— Inte för länge bara, säger hon.

Slätten vimlar av glada människor, från restauranterna hörs sprittande dansmusik och i sitt tunna, genomskinliga pärlflor sveper den stockholmska juninatten allt och alla.

Snart äro de framme vid Bellmans byst. En sentida backibroder, omgiven av några backanter, bekransar bysten. Sedan sjunger han:

Här är gudaskönt att vara,

o, vad livet dock är skönt,

höör vad fröjd bland nymfers skara,

se, hur hååret lyser grönt —

I närheten står en polis, med de behandskade händerna på ryggen lyssnar denne ordningens väktare.

Karin skrattar åt den sjungande tokstollen. Men Ernst tycker, att polisen borde ta hand om hela patrasket.

Snart äro de inne bland ekarna, skuggor falla över gångarna, Ernst slår armen om sin flickas midja. De sätta sig på en bänk. Kyssar. Slättens festliga sorl sammantonar med stadens trafikbrus till dallrande mjuka accord och vinden spelar harpa i träden. Ernst tar Karin på knät —

— Min egen älskade, viskar han ömt och smeker henne.

En gubbe på träben kommer fram till bänken.

— Herrskapet har kalas, ser jag, säger krympningen rått, sträcker ut handen och begär »sedvanlig skatt».

Då återvända de till bilen, i susande fart lämna de Djurgården och dess böljande folk-liv, sedda genom bilrutan likna människorna härute en serie drömbilder, te sig så förresten även på andra sidan bron. Under hela resan ner tycker Karin, att de färdas i en sagovärld, han är prins, hon är prinsessa. Ernst önskar, att de tillsvidare ska hålla sin förbindelse hemlig.

— Eller hur, älskade?

— Ja —

Om inte kabinettschefen i utrikesdepartementet skickar ut honom på något nytt förordnande ämnar von Tile med fördubblad energi ta igen vad han under tjänstgöringen i Buenos

Aires förlorat, det stora verket om svensk kultur väntar på sin fullbordan.

Men nu är bilen nere vid Ridдарholmskajen, på avstånd ser Karin konturerna av Saga.

— Kör inte ända fram, är du snäll.

Han stannar. Jordens lyckligaste människor ta ömt farväl. Karin stiger ur bilen, vinkar och skyndar kajen bort, så länge Ernst ser skymten av henne står han kvar, torkar sedan ögonvrån, viskar hennes namn, går upp i bilen och far hem till trippletten vid Norr Mälarstrand. Vilken dag.

Karin hastar raka vägen till båten, ingen levande själ syns ombord, osedd kilar hon ner till sin lilla hytt. Snart ska Karin lämna den och ett nytt liv börjar för henne. Ofattbart.

Plötsligt hörs sorlande, uppsluppna röster på kajen, de bli allt starkare och genom ventilfönstret ser hon pojkarna från skansen komma över landgången, i korus tralla de en sjömansvisa. Även de ha tydligen firat Sagas invigning. De stega inte genast ner till schlafen utan stanna på mellandäck, dämpat gnola de nya stumpar, entonigt utdragna som negro songs.

Styrman Brate, vilken har sin hytt i närheten, vaknar, tystar på dem.

— Gå å lägg er —

Även Karin går till vila, i drömmen genomlever hon dagens händelser, genomlever dem från början till slut.

Nästa dag börjar den gamla vanliga trallen, hyttstäderska på den nya båten har Karin sitt att sköta och plocka med, hon serverar således inte i manskapsmässen nu. Den som sätter fram maten åt däcksfolket heter Vanja. Vanja

är nog bra och ser inte illa ut. Men Karins blotta närvaro gjorde varje måltid till en fest för dem, fortfarande är Karin gudskelov ombord och än den ene, än den andre passar tillfället att få en pratstund men sånt måste man nästan stjäla sig till, värre blir det naturligtvis, då säsongen kommer igång. Dessutom har lite var en instinktiv förnimmelse av, att Karin står ett trappsteg högre nu, grabbarna dyrka henne inte mindre för det. Tvärtom. Och själv är hon sig lik. Men något, ingen vet vad, dämpar den gamla förtroligheten.

Vid middagstiden kommer Nicke nerkilande till hyttavdelningen. Karin är just på väg upp.

— Besök, säger Nicke.

Besök — hon rodnar under det vita hucklet. Ernst kan väl aldrig vara så oförsiktig —

— Vem, frågar hon.

— Dom ä några stycken.

Aha, mostrarna, rodnaden sjunker och Karin fortsätter. Riktigt. På båtdäck stå de i klunga, bakom dem moster Gerdas Johan samt två herrar som inte Karin sett förut. Den ene är uniformerad. Lilla moster Nelly skyndar före de andra, Roslunds Guppe följer med, nosar igenkännande, svansstumpen roterar.

— Go'da', börjar moster Nelly, å ursäkta, men vi ä nyfikna, fö'står du. Frågte kapten, om vi fick träffa dej, han kände genast igen mej å sa: »Gärna, ta er en titt på båten också, ifall ni har lust», ja, de' sa han.

Moster Gerda, kavat:

— Goddag, Karin — vi trodde du skulle komma opp till Söder i går kväll.

Karin tillgriper en nödlögn:

— Hade inte tid.

Mönstrande sin systerdotter säger moster Frida med en lätt biton av ironi:

— Du har stige i graderna, jenta.

Guppe:

— Vov-vov —

Moster Frida:

— Tyst, hunn. Sedan: får jag presentera min gode och trogne make, Emil heter han me Stam till efternamn, om du inte vet de förut, man torde kunna seja att vi e stamförvanter.

Stams har egen villa i Mälarhöjden och lever gott. Den andre herrn, betydligt mindre till växten än Stam, bekantar moster Nelly som sin lagvigde. Rud heter han, Edvin Rud. Herr Rud är tillbakadragen av naturen och skelar i november, men den plirande blicken talar om gott förstånd. Och nu kommer även moster Beda. Hennes man är inte med.

— Får en se utan betalning, frågar hon och drar upp överläppen.

Moster Gerda:

— Om du e snäll å håller mun.

Sist hälsar Johan Roslund med ett kraftigt handslag. Utanför hemmet är Roslund en karl i varje tum och han har ett tjusigt sätt.

Rundvandringen börjar, Karin visar dem omkring överallt, Roslund, som grejat med båtar sen barndomen, representerar sakkunskapen.

Slutligen göra de en titt i städerskans lilla hytt. Moster Frida, spetsigt:

— Jaså, detta e jungfruburen.

Moster Nelly, förtjust:

— O, så nätt.

Guppe nosar cyniskt under täcket.

När sällskapet åter kommer upp till fördäck igen råkar kapten Rosig passera. Högt säger han till Karin:

— Bjud släkten på kaffe.

Moster Nelly niger. Moster Gerda böjer sin massiva ryggtavla. Moster Frida, halvhögt:

— En sån raring.

Kapten Rosig hör, med en glimt i ögat replikerar han:

— Tack för komplimangen, min fru, gör samtidigt honnör och fortsätter.

Moster Nelly till syster Frida:

— Du borde ha dubbla munlås.

Alla skratta.

— Kom då, säger Karin och tar dem med till matsalen.

Inom kort står ett fint kaffebord dukat där, Karin serverar.

Moster Nelly:

— Vi var nere å såg invigningsstassen, må tro, men kunde inte upptäcka en skymt av dej.

Moster Gerda:

— Jag läste om alltsammans i morrontidningarna. En diplomat höll ju högtidstalet, tänk, så fint, hö'ni.

Moster Beda:

— Va hette han nu igen?

Karin:

— Ernst von Tile.

Moster Frida, elakt:

— Föreställde han sej?

Karin biter sig i läppen, svarar:

— Läste namnet på placeringskortet, förstår moster.

— Javisst.

Efter påtårn bryter släkten upp.

— Framför vårt hjärtliga tack till kapten, säger moster Gerda.

Karin nickar, följer till landgången, där tar man adjö och Sagas hyttstäderska återvänder till sitt arbete.

XI.

Nästa morgon klockan tio ska Saga börja sin första ordinarie resa. Tidigast anländer ett sällskap engelska damer och herrar, två äldre par, tre yngre, paren komma i var sin bil. Styrman Brate skyndar ner på kajen, öppnar kupédörrarna, med krum näve till mössan tar han emot. Otaliga gånger har Brate sett de andra turistbåtarnas styrmän fungera i liknande situationer, det inträffade nämligen, att Esmeralda låg inne samtidigt som någon av dessa. Beundrande sina lyckligare lottade kamraters representativa manér gick Brate omedvetet i lära hos dem och hans högsta önskan var att vinna transport till en turistbåt. Äntligen uppfylldes denna önskan. Och nu har Sagas styrman premiär, av osäkerhet eller nervositet syns inte ett spår, höviskt korrekt ledsagar han sällskapet över landgången ner till hyttavdelningen. Skeppareson från Majorna gjorde Sixten Brate några års hundtjänst för om masten, efter avlagd examen blev han styrman på Esmeralda. Lite engelska och tyska kunde Brate rådbråka, men den nya platsen fordrade mycke mer. Och i vintras tränade styrman engelska vid ett språkinstitut. Men ändå är han dåligt rustad nu, tillspord om allt möjligt under den korta vägen ner nickar Brate ömsom no, ömsom yes, säger of course,

perhaps and naturally, resten utfylles med demonstrativt livliga gester, något så när begripliga utlösa de ett samfällt oh, yes, obegripliga stämna de till tystnad av ansträngning att fatta. Då svetts styrman Brate och han repeterar, lyckas det, ljusna främlingarnas anleten och ett gemensamt oh, certainly, sir skingrar genast varje dunkel tanke. Barnaglad nickar styrman.

I hyttavdelningen tar städerskan emot, även hon tar emot för första gången. Karin niger djupt. Två välkonserverade damer, Mrs Davis och Mrs Hopkins, lorgnettera henne, halvhögt mumla de: very nice, indeed. Systrar och medelålders som sina män, överstar vid indiska armén, har de rest jorden runt, deras världsvana syns på utanskriften. De unga damerna, döttrar till Mrs Davis, äro gifta med sjöofficrare, stationerade i Malta. De bägge överstarna, långa, seniga gentlemän, byta ord om Stockholms stadshus. Colonel Davis bär monokel och liknar Austen Chamberlain, colonel Hopkins kan gott vara en bror till Winston Churchill, Davis' mågar, kraftiga, sportbetonade anglosaxare, ha släkttycke av varann, de äro också kusiner. Som svärpappa bär den yngste monokel. Ett slutet familjesällskap, I homespun och grova känger. Utan brådska gå de till sina hytter, telegrafiskt reserverade för dem av Cooks resebyrå.

Styrman Brate torkar svetten ur pannan och återvänder, i trappan möter han några bärare, knogande på sällskapets gepäck. De slamra och pusta. Överste Davis betalar basen, en jätte, högljutt transpirande genom näsan.

Två kantiga svensk-amerikaner, man och hustru, enkelt klädda, ha beställt dubbelhytt, självmant hitta de.

Några glada danska ungdomar komma strax efter, i handen ha de sitt bagage, de resa i kappsäck. När städerskan nigande tar emot dem niger också en av herrarna, en flott fyr, tjusigt självsäker skrattar han med ögonen som Knutte Mås. Karin visar dem deras hytter. Den tjusige väntar till sist. Han säger mange takk och ger Karin en dask därbak, Karin rodnar.

— Paene piger er min ulykke, säger han och skrattar med hela ansiktet.

Orden förstår inte Karin, men tycker att han borde blygas.

Två damer och en herre i den tidiga medelåldern, sydländskt mörka, livliga, stega trappan ner just nu. De tala ett underligt språk, r-ljuden skorra. Damerna äro konstrikt målade och lukta skogsviol, känner Karin. Den ena fixerar henne med sugande blick, de glänsande ögonen spela och en liten blekröd tungspets slickar de karmosinfärgade läpparna. Till de för dem reserverade hyttplatserna hitta de lika lätt som om de vore hemma här. Karin ser i hastigheten på passagerarelistan. Trion är från Paris.

En ung svenska, blond, högre, är sin egen bärare, den stora väskan släpar nästan. Tätt bakom rultar en liten, fyllig matrona, som ideligen exponerar tandgårdens guld och fetafingrars ringprydnad, på utpräglad stockholmsdialekt säger hon till höger och vänster.

— Kanske jag får lov att föreställa mej —
Hultén, tack —

De i hennes idiom okunniga främlingarna begripa inte ett muck och även om de ville kan de ej undgå att skaka hand med fru Hultén. För Seaburgs, det svensk-amerikanska paret, hyser hon instinktiv sympati och börjar genast berätta om sin man. Herr Hultén är korist vid kungliga operan, har deltagit i många utländska sångarturnéer samt är en högt skattad medlem av flera ordens- och kyrkokörer. När herr Seaburg äntligen får en syl i vädret, talar han om, att »vi är från San Diego gumman och jag».

— Var ligger den stan, frågar fru Hultén.

— Nära mexikanska gränsen. Vi badar i Stilla oceanen. Där nere råder evig vår, förstår frun.

Herr Seaburg berättar vidare, att han är spårsvagnstjänsteman samt tillhör lokalstyrelsen av Augustana-Synoden och Vasa-Orden.

— Vi har inte varit i gamla landet på trettio år.

Och det hörs. Herr Seaburg kan inte tala sitt modersmål flytande.

Under tiden anländer nya passagerare, bland dem en engelsk industrilord med lady. Den massive lord Burnham har tydligen varit en kraftkarl, nu verkar han utsliten, munnen står jämt på glänt, hår och mustascher äro silvervita. Det förnäma paret ser allt från ovan, konverserar dämpat sinsemellan, nu och då höjer lord Burnham ögonbrynen en smula, nickar avmätt, utan synbar anledning sätter lady guldlorgnetten till näsan. Fru Hultén vill rysligt gärna föreställa sig även för dem, tyvärr pratar herr Seaburg och hon måste motvilligt

lyssna men håller ändå klar sikt, vid lämpligt tillfälle bugar fru Hultén. Artigheten besvaras av lady Burnham med en för första gången intresserad blick bakom glaset, synbart road stryker mylord upp ena mustaschen. Fru Hultén blir lite förlägen och gör inte om inviten.

Bland de sista är en skön amerikansk filmdiva, vilken reser inkognito, men kapten har fått en vink om att hon lär vara Joan Crawford, bakom henne två tyska ingenjörer, som tala i basen och ha Hitlermustasch samt en pincenéprydd svensk professor med tillbakalutat huvud och vädrande näsa. Han heter Jerke, Anton Jerke. Professorn är en världsberömd arkeolog. Vidare ett indiskt prinspar och slutligen författaren John Törne. Törne är en medelålders, undersätzig herre, det tjocka, lätt gråsprängda håret har bena vid vänster sida, det faller ner över högra örat och fortsätter i ett par vildvuxna polisonger, där de börja syns några vita stänk, det avlånga huvudet liknar en upp- och nervänd skopa. Men dragen äro skarpt skurna, hårda, viljebetonade, ett djupt jack ovan näsroten markerar ytterligare detta karaktärsdrag och de buskiga ögonbrynen välva sig över ett par gråblå pupiller, iakttagande, vassa. Hakpartiet är fast. Den breda, något vulgära munnen hårt slutet. Näsan folkligt modellerad. Ett ansikte av motsatser speglar det mannens sammansatta natur, gåpåare och tillbakadragen, splittrad och hel, hänsynslös och beskedlig, en de många kontrasternas man, ej ens hans närmaste vet var de ha honom och kanske han inte vet det själv. Kapten ledsagar det indiska prinsparet till en lyx-

svit, särskilt avsedd för furstliga personer ligger den i splendid isolation på mellandäck.

Sedan skickar Rosig efter passagerarelistan, tillsammans med styrman går han igenom den. Alla på listan upptagna är nu ombord, fullbelagd är Saga.

Kapten myser. En kopia av listan har han på konsul Langes önskan skickat till stockholmstidningarna med begäran att de ska publicera den i morgon.

Styrman:

— Fin reklam, kapten.

Rosig:

— Visst, men vi har ju också en högklassig internationell elit. Ja, starten är i sanning lyckosam.

Restauratrisen lägger fram placeringslistan, uppgjord i går kväll. Sen dess har passagerareantalet utökats med ytterligare ett halvtjog. Därför är en diskret omplacering vid matsalsborden av nöden. Till ingen ringa grad beror trevnaden ombord på, att de notabla främlingarna få en deras rang motsvarande plats. Alltså: längst upp till höger det indiska prinsparet, sedan lord och lady Burnham. Längst upp till vänster vid ett dubbelbord de engelska officerarna med damer och närmast dem trion från Paris.

— Men var ska vi passa in stjärnan från Hollywood, undrar kapten och kliar sig bakom örat.

Fröken Brogård:

— Kapten menar väl inte, att hon ska trona i ensamt majestät heller?

— Det strängt upptagna utrymmet förbjuder oss att visa henne denna artighet. Tyvärr.

— Vi parar ihop henne med författaren Törne och professor Jerke.

— All right, fröken.

Sedan följer man listan.

— Är korten skrivna?

— Ja, kapten.

— Bra. Nå, har ni sett, hur städerskan artar sej?

Styrman:

— Lite bortkommen i början, he.

— Kan tänke de'.

— Jag hjälpte henne till rätta.

— Skada att inte flickan kan språk. Men hon är ju intelligent och reder sig nog, säger kapten.

Fröken Brogård tar med passagerarelistan till hyttavdelningen. Där ska den ligga framme, tills resan är slut.

Kapten Rosig ser på klockan: strax tio.

— Kors så tiden går. Är allt klart, styrman?

— Allt klart, kapten.

Riddarholmskajen myllrar av nyfikna folkmassor, till odelad glädje för dem samlas flertalet passagerare på båtdäck. Sensation väcker det indiska prinsparet med sina orientalska dräkter. Dagen är försommarljum, från ett molnfritt fäste lyser solen över städernas stad, gamla kvarter och nya sammansmälta till en av dagrarnas färgspel festligt skimrande mosaik. Gripna, betagna betrakta främlingarna tavlän.

Men nu dras landgången in. Kapten Rosig antrar kommandobryggan. Sorlet på kajen tystnar, sss —

Kapten, högt och distinkt:

— Kast loss!

XII.

Och Saga kastar loss, bejublade av massorna på kajen startar den nya turistbåten.

Riddarholmen, gamla Stan, de inre stadsdelarna förtona undan för undan, ännu skimra palatsen vid Norr Mälarstrand och Söders höjder stiga i skarpa siluetter mot himlen, men inom kort bli även de diffusa. Och dovt mullrar trafikbruset från Västerbron. Men på styrbords sida syns världens vackraste trädgårdsstäder: Äppelviken, Ålsten, Smedslätten och längst bort Nockeby, finast är visst Äppelviken. På Ålstens brygga sitter en av rikets excellenser i röd badrock och metar.

Vid Smedslätten ligger Solviksbadet, i vattnet utanför väsnas människostimmen och stranden är översållad med levande färgklickar, sedda från båten sammansmälta de till en pointillistisk fresk av jättedimensioner.

När Saga passerar Nockeby pekar fru Hultén ut en villa, lite avsides belägen och säger till herr Seaburg:

— Där har vi vårt wigwam. Alla moderna bekvämligheter. Och hon räknar upp dem.

Herr Seaburg nickar. Skryta kan du, gumma lilla, tänker han.

Sista skymten av Stockholm försvinner i soldiset, över glittrande fjärdar går färden, lust-

yachter, seglare, motorbåtar, stora och små, vimla mellan holmarna. Nudister befolka en av dem, naken konstnär målar naken modell, nakna par leka tafatt, andra gå sedesamt arm i arm eller dåsa sida vid sida, som ebenholts lyser deras kroppar mot ljusgröna björkar och blått vatten. Herr Jensen, dansken, som sa, att paene piger er hans ulykke, står orörlig med kikarn för ögat, så gör även mademoiselle Lesage. De två äro ensamma om denna upptäckt. Sköna naturscenerier fånga de andra. de beundra, kyrkor, herresäten, sommarvillor, i ständig växling glider filmen förbi. Över en brant stupande klippa hänger en plåthatt på stång. Synen väcker stor munterhet bland främlingarna ombord. Lord Burnham frågar kapten, vad den ska betyda.

— Ett historiskt minnesmärke, mylord.

Och kapten Rosig berättar, att en kung, jagad av fiender, störtade med sin häst i djupet här, hatten tappade han på klippan, hatten blev fiendernas enda byte. Minnesmärket kallas Kungshatt. Lord Burnham undrar, om den där kungen var en Bernadotte.

— No, mylord — synbarligen road snor kapten Rosig mustaschen.

Lunchdags. Matsalsborden äro dukade, place-ringskorten utlagda och nu sätter servitriserna fram smörgåsmaten på buffén, en aldrig sinande mängd bära de in. Inget knussel, sa konsul Lange till restauratrisen i går. Svartklädd, med ljusröd bernstenskedja kring halsen, övervakar hon det hela, de ordinarie uppasserskorna, fröken Anny och fröken Nanny, äro likaledes skrudade i svart. Med serveringen ska hytt-

städerskan enligt överenskommelse hjälpa till, när båten är fullbelagd.

Fröken Anny, den käckä, mörkögda fröken Anny, går omkring och slår med filtklädd klubba på en förgylld metallsköld, klangen klingar som klockspel och når även besättningens öra, pojkarä lystra. Nicke säger:

— Fint slagverk, grabbar.

— Ruff:

— Fint, ja — men dä inte för oss. Han gör en grimas.

Pettersson, nymönstrad besättningskarl och redan döpt till Tjocka Pelle med anledning av sin frodiga stofthydda:

— Den som feck vara mä däruppe —

Nicke:

— Ä äta?

Pelle:

— Javesst —

Nicke:

— Fantisera inte, för dä får du bara ont i magen.

Skratt.

Gonggongen har tystnat, dä de första gästerna — fru Hultén och Seaburgs — komma in i matsalongen bli de vördsamt mottagna av tre nigande servitriser. Herr Seaburg bugar skälmaskigt och säger how do you do, how do you do. Makan knuffar honom i sidan. Fröken Nanny, den blonda fröken Nanny, visar dem deras bord. Efter kommer danskarna, snackande, skrattande, herr Jensen nickar särdeles kärvänligt åt Karin, kastar sedan en blick på bufén, gnuggar händer. Danskarna få sitt bord

omedelbart intill Seaburgs och fru Hultén, hon säger:

— Har visst glömt att föreställa mej —
Hultén, tack — hm, så snart jag ser en dansk herre tycker jag han liknar min måg, fullmäktig Jespersen.

Danskarna, utan att riktigt förstå:

— Jä—jä —

Sist av den inströmmande raden går lord Burham med lady och det indiska prinsparet, fröken Brogård själv ledsagar dem till deras platser, visar sedan artigt buffén och säger please. De höga gästerna nicka stelt, långsamt avancera de till smörgåsbordet, restauratrisen räcker dem assietter. Lord och lady Burnham börjar genast. Det indiska prinsparet tar sedan för sig av precis samma krafs som Burnhams. Bakom bida de andra. Men då den förnäma kvartetten inte gör min av att lämna buffén uppstår i ett nu en kompakt trängsel kring bordet, på olika tungomål hörs förtjusta utrop blandas om varann. Fort länsas karotter och fat, ideligen måste de restaureras av servitriserna. Men här finns också alla det svenska smörgåsbordets delikatesser: kall, inkokt lax, rökt halmstadslax, tångräkor, hummer au naturel, hummermajonäs, hummerstuvning, inkokt ål och makrill, små köttbullar, stekt njure, kalvbräss, sillåda, puttrande varm, sillgratin, salt sill med sur grädde, gräslök och färsk potatis, otaliga slags konserver, made in Bohuslän, à la dauber, grisfötter, omeletter.

Så småningom går dock rusningen över, man samlas kring sina resp. småbord och konverse-rar inbördes, men konversationen är dämpad,

blott danskarna och fru Hultén ligga över den allmänna röstnivån.

Under tiden har Saga hunnit ner till Södertälje, utan last dit passerar båten denna stad, majestätiskt glider den fram mellan höga kanalbankar, matsalongens fönster spegla dem, nyfikna skaror kanta stränderna, högre upp syns villor, hela villakvarter, bakom dem gömmer sig kringlornas stad, men ibland skymta partier av den. Några minuter till och Saga stoppar för första sluss på resan. Sensation i matsalen, alla vill ut och titta.

Fru Hultén säger högt och ljudligt:

— Vi får se många, många fler —

Herr Seaburg repeterar lika ljudligt. Endast de engelska officerarna nicka förstående och herr Jensen bräker jäää —

Vid kajen stå några täljebor, begäpande den festliga interiören.

Stekt kyckling serveras. Engelsmännen ta ett glas bourgogne till den, parisarna dela en flaska sauterne, Seaburgs dricker vatten precis som det indiska paret, danskarna pilsner. Sen kommer fruktsallad och engelsmännen lapa lite sherry. Den i början reserverade stämningen har nu stigit åtskilliga grader, utsikten från fönstren beundras, man byter hänförda ord om den men bara inbördes, varje bordssällskap bildar sin egen lilla värld, slutet och otillgänglig för dem, vilka sitta rygg om rygg. Efter kaffet allmänt uppbrott.

Överallt finns bekväma korgstolar. För om kommandobryggan stå de i tredubbla rader. Hit gå de notabla gästerna, en oskriven lag placerar dem i rangordning med det indiska

prinsparet och Burnhams närmast till höger på första raden, platserna till vänster om dem ockuperas av den amerikanska filmdivan, överste Davis, mademoiselle Lesage och professor Jerke, de återstående stolarna äro enligt samma oskrivna lag tillgängliga för vem som helst. Båten är redan nere i Himmerfjärden och flertalet strövar helst omkring på däck eller de välja en sittplats, från vilken sikten är fri. Fru Hultén, Seaburgs och danskarna hålla ihop, men de knyta gärna nya bekantskaper. Dock gå de andra helst ur vägen för dem och även för varann, om man inte tillhör samma katteri eller bordsgemenskap.

Fru Hultén, som rest den här vägen många gånger »i vår motorbåt», berättar sakkunnigt om traden, men rätt nu tar herr Seaburg ordet från henne och sen dröjer det ganska länge, innan hon åter får prata.

Mitt i fjärden ligger Oaxens vita klippa. Herr Jensen frågar, om det är »Kolmardens» marmorbrott. Fru Hultén, synbarligen glad att kunna stå till tjänst med en faktisk upplysning, säger:

— Dom bryter kalk där, min herre, röken som syns kommer från ugnarna —

Danskarna, på en gång:

— Aaa —

En stund senare passeras Stenskärs fyr, den första skärgårdsfyren, naturen byter karaktär, förbi holmar och skär och blankpolerade hällar, över vikar och sund går färden. Dagrarna spela. Vattnet glittrar. Själv lyser Saga som en jättstor svan och på kommandobryggan står kapten Rosig i sin vita linnekavaj, halv-

högt nynnande andra strofen ur Södermanlänningens sång. Mil efter mil rullas samma film. Betagna äro främlingarna, scenerierna överträffa deras förväntningar. Inga irriterande missljud hörs. Lugn är båtens gång, rytmen vaggar, söver och silkeslent smeker den ljumma sommarbrisen. Detta är vilan, den absoluta vilan för slitna nerver och trötta sinnen.

Plötsligt faller kikarn ur lord Burnhams hand, den store industrimagnaten slumrar, slumrar gott som ett barn. När han vaknar är Saga i Oxelösund. Järnverkets skorstenar bolma. Vid ändlösa kajer ligga fartyg från när och fjärran. De lasta, de lossa, lyftkranarna svänga. Lord Burnham tycker, att han hux flux kommit till den värld han nyss lämnat. Nu dyker den upp igen. Och yrvaken gnuggar mylord sina ögon.

Några korta sekunder, sedan är Oxelösund ur sikte, ett annat perspektiv öppnar sig, det vidgas, växer, fågelsträck jaga förbi, på låga hållar dåsa sälar i solgasset. Men snart syns bara himmel och hav, Saga är ute på Östersjön, allt mäktigare och storvunnare bli perspektiven, vinden friskar i, båten börjar kränga, den kränger tillräckligt lagom för att låta turisterna känna lite av havets tjusning. De engelska sjöofficerarna göra med kikarn för ögat nautiska observationer och diskutera problemet Sovjetryssland—Tyskland. Mademoiselle Bertrand spelar Chopin i pianosalongen, dörren ut står på glänt, vibrerande spröda ackord blandas med havets brusande orkester till en symfonisk tonmålning, sällsamt stämningsmättad slår den en första kontakt, ännu så

länge omedveten, mellan individer, som hittills knappt observerat varann, fast de äro ombord på samma båt.

Men rorgångare Vass girar nu styrbord hän, vidderna krympa, sjögången minskar, den brusande orkestern är inte längre så stark, snart är den långa utomskärsresan ett minne. Saga rundar Arkösunds udde och kommer åter ut på öppet vatten, åter visar sig havets majestät, vid är synranden i österled och vinden är havets. I matsalen dukas till middag och gästerna gå ner till sina hytter för att göra toalett. Städerskan får en het stund. Damerna ringa titt och tätt, de notabla mest, hon är kammarringfru, de blotta intima ting för henne, ibland så ogenerat, att Karin rodnar å deras vägnar. Äntligen är springet över. Men nu ska hon hjälpa till att servera. Redan slår gonggongen.

Först av alla lystrar Seaburgs och fru Hultén, först gå de till matsalen, efter komma de andra i slutna grupper, men här och där växlas en artig fras, uppasserskorna niga. Serveringen börjar omedelbart. Högtalare finns ovanför buffén. Brate tar in London, en radioorkester från Queens Hall spelar Home, sweet home. Oh, dear, utropar lady Burnham. Mylord tvinnar mustaschen, nickar. Båda känna plötsligt spontan samhörighet med gästerna vid grannbordet och dessa med dem, tack vare Home, sweet home. Men det indiska prinsparet rör inte en min. Vid de andra borden konverteras lågmält, soppan serveras — och Saga kryssar in i Östergötlands skärgård, åter drar en tjusande färgfilm förbi och beledsagas av hänförda utrop. Främlingarna beundra den

nordiska naturen utifrån, skandinaverna uppleva den. Fröken Larsson, den självförsörjande unga svenskan, suger bokstavligen till sig varje intryck, fru Hultén är inte lika mottaglig, men även hon reagerar inifrån.

Efter soppan färsk halmstadslax, ångande nykokt, främlingarna dricka rhenskt utom lord och lady Burnham, lorden beställer en flaska champagne, Roederer brut. Under fröken Brogårds överinseende drar Karin upp sin första campagnekork. Pang. Hon blir nästan förskräckt. Drycken bornerar friskt och kolsyran sticker henne i näsan, Karin måste nysa. Prosit. Fröken Brogård visar, hur man dekanterar. Lektionen sker i det lilla serveringsrummet innanför matsalen. Alltjämt konserterar radioorkestern från Queens Hall och stämningen stiger märkbart. Efter fisken små spåda lammkotletter, sedan blandad frukt ur stora skålar samt slutligen kaffe, som avec till det smuttar engelsmännen på lite sherry. Känslan av omedveten samhörighet, vilken Chopin och havet utlöste nyss, förvandlas successivt till ett öppet, okonventionellt iakttagande av varann, sorlet ökar, på olika tungomål blandas det och lord Burnham byter några ord med sina landsmän vid bordet intill —

När gästerna dinerat slår klockan åtta, solen sjunker och båten sticker in i Slätbaken, på babords sida stiger Stegeborgs slottstorn till väders, resten är grus och spillror, nödtorftigt övertäckta av gräs och buskar. Just om man kommer ut från matsalen är Saga i Ettersundet, de utländska turisterna rådfråga sina handböcker. Seaburgs har inga, ej heller danskar-

na, men fröken Larsson talar om för dem vad den där gamla borgruinen heter och berättar i korta drag dess historia. Kring ruinen flaxa kråkor och kajor. Plötsligt stoppar Saga, en motorbåt lägger till, två tredjeklassare, man och hustru, ska ner i motorbåten. Intermezzot ser lite äventyrligt ut, ty kvinnan bär ett litet barn på armen. Först hoppar mannen, sedan hustrun, men hon råkar tappa sin baby, som handlöst faller i vattnet. Ett samfällt skrik. Fortare än tanken fiskar fadern upp barnet, sätter sen motorn igång. Turisterna vifta, hurra. Kapten kommenderar framåt —

Slätbaken börjar på allvar, oändlig lång är denna östersjövik, dess vatten glänser grönt som havets och den har något av havets andedräkt, men idyllen tar vid, strändernas vassruggar stå frodigt gröna, solen strör ett gyllene skimmer över skogsgläntor och dalgångar, över röda gårdar, över gamla, patinerade herresäten och vitmenade kyrkor. Här mötas hav och land. Synbarligen belåtna efter en god middag ströva turisterna omkring på däck. Herr Jensen är allestädes närvarande, gör lustiga inpass, han är redan ganska populär. Herr Seaburg har lyckats komma i kontakt med överste Davis, Seaburg pratar i ett om sin hemstad San Diego. Översten säger no och yes. En av hans döttrar lägger beslag på honom.

— Sorry, sir, säger colonel Davis med ett diskret men mångtydigt leende.

Och herr Seaburg står ensam nu men får snart sällskap av makan, förstående blinka de åt varann.

Allt längre mot väster sjunker solen, stor och

eldröd seglar den fram över Slätbaken, färgande dess vatten purpurrött, i denna purpurröda glans ståvar Saga, av samma ljusflod från ovan purpras människorna och tingen ombord. Korgstolarna bli åter upptagna av dem, som sutto där i förmiddags — och nu kommer försommarskymningen, en mjukt pärlemorskimrande, mättad med melodisk stämning och mystik, med detta utsägbara något, som är den nordiska naturens arvedel av begynnelsen och som förvandlar prosaiska varelser till svärmiska drömmare, till veka lyriker, ja, denna skymning kommer nu och det blir så lyhört stilla ombord, även i främlingarnas inre dallrar en sällsam sträng, lik en källas sorlande tonar den och yttervärldens konturer flyta ihop för deras öga, flyta ihop till ett lilafärgat töcken rakt förut, i detta töcken blinka enstaka ljus. Saga saktar farten, stränderna mötas, Slätbakens långa havsvik tar plötsligt slut, båten är vid Mems sluss, den första av Göta Kanals, två slussportar öppnas, Saga glider in i den smala vattengraven, portarna stängas omedelbart, vattnet börjar brusa, långsamt stiger båten, stiger långsamt till kanalens nivå. Hopar av bygdens folk äro samlade här för att se den nya turistbåten. De unga flickorna bära den pittoreska Skedevidräkten, på bygdemål glamma de med sina rustika kavaljerer. En lustig ture spelar valsåtar på fiol, hemlandstoner för Seaburgs. Herr Seaburg kan inte motstå frestelsen att få sig en sväng med hustrun. Denna uppvisning utlöser skallande jubel från folket på stranden och några av båtens passagerare slå ring kring Seaburg, andra äro mer intres-

serade av slussningen, i den tilltagande skymningen kan de väl ej iakttaga detaljerna men de höra det forsande bruset och de se, hur båten höjer sig, ett, tu, tre öppnas de främre portarna och Saga styr in i kanalen.

Nicke tänder lanternorna, strålkastarn spelar på smutsgult vatten, på ranka vattenliljor, på säv och vass, på kanalbankarnas blommande hägg och syren, på örter och gräs, färgbilderna dyka hastigt upp, sjunka lika fort i skugga för andra, fylld är luften av starka, aromatiska dofter. Men nu vakna fästets stjärnor en efter en och månen kryper fram. Belysta av himlajusen flyta strandbilderna ut till hagar, gläntor, slätter med betande djur, somliga ströva makligt omkring ända nere vid strand eller ligga där orörligt stilla, vattnet speglar deras mular och hornkronor, över hela denna värld vilar tidlös ro. Sagas turister förnimma den instinktivt och de känna sig som resenärer i ett underbart drömland.

Plötsligt störs tystnaden av en sirén, Sagas svarar, ur dunklet rätt förut kommer en lastångare, den går rakt mot Saga, närmare kommer den, närmare. Kollision är synbarligen oundviklig. Och nyss sorglösa turister bli vettskrämda. Men orubbligt lugn står kapten Rosig på sin kommandobrygga, lika oberörd är rorgångare Vass.

— Min själ, ä de inte gamla Esmeralda, utropar Rosig.

I detsamma stäva fartygen förbi varann så nära, att deras friholtare knaka, de båda befälhavarna utbyta honnör, Sagas mannar hurra.

— Såg Vass, vem vi mötte?

— Nä, svarar Vass, som inte vågar snegla
åt varken höger eller vänster.

— Esmeralda —

— Å, fan —

— Trodde faktiskt, att hon spökade.

Och kapten Rosig ser i blyxtbelysning det för-
gångna.

Men turisterna ha redan glömt intermezzot.
Lite senare passerar båten Söderköping, medel-
tidsstaden. Av den syns blott några hopgyttrade
småkvarter, silverdisigt konturlösa, och tung
skugga faller över Saga från Ramunderhäll. En
bit bortom Söderköping kommer båten till den
första slussen av åtta. Slussningen har ännu
nyhetens behag, men flera timmars vistelse på
däck börjar kännas, naturen tar ut sin rätt,
man gäspar ogenerat i korus och den ene efter
den andre larvar ner. Snart är bara lord Burn-
ham kvar, orörlig sitter han. Styrman Brate,
som nu övertar kommandot, säger till kapten:

— Kanske den fine gubben har somnat och
Brate gör ett häftigt ryck i siréntaljan.

Kapten:

— Va i herrans namn tar ni er till!

— Ville bara se om han ä vaken.

Men mylord rör inte en fena.

Slutligen går även han.

XIII.

Till brädden fyllda med spänning och arbete ha de två sista dagarna varit för Karin. Invigningen igår, det dramatiska mötet med Ernst, hans kärleksförklaring, bilfärden till Djurgården, Gröna Lunds tivoli, supén på Hasselbacken, den förtroliga samvaron där och under över alla under: de ska bli ett, när den tiden är inne. Sedan dagen idag, de främmande, förnäma passagerarna, deras egenheter, deras sätt att vara. Bokstavligen berusad av gårdagens romantik och sagolika händelser kastades hon huvudstupa in i denna nya värld som tjänande syster och utan någon förhandsutbildning. Först gick det nästan runt för henne. Karin blev dock snart van tack vare sin medfödda anpassningsförmåga. Hon ensam är vaken här nere nu. In i det sista anlidade turisterna henne. Och mademoiselle Lesage ville ge Karin godnattkyssen. Fastän Sagas städerska är dödstrött av spring och slit, av tusende intryck, känner hon ändå ingen längtan efter vila. Karin skriver till Ernst, tackar honom okonstlat för sist, berättar sedan allt som hänt denna dag, berättar om arbetet, om passagerarna, de långväga ifrån presenterar hon närmare. »Deras språk förstår jag inte, men vi

tecknar åt varann och det går ganska bra. Spöktimman är inne och alla sova. Somliga lite oroligt. Nästa natt fortsätter jag detta brev» —

Karin gömmer brevet och går ut i korridoren. Svagt lyser en liten taklampa här. Utanför hytterna står skor och känger, hon ser långa rader av dem, varje par har sin lilla egenhet. Karin lyssnar till de sovandes läten, rosslande, snörvlande och herr Jensen fantiserar högt om paene pigeboörn. Sen i morse har Karin knappt haft en ledig stund och vill därför ännu ej krypa under filten. Hon stegar upp till båtdäck, sätter sig i en korgstol akteröver och ser nu, hur den korta natten sakta viker för gryningen av en ny dag. Det känns så obeskrivligt skönt att fri från alla bestyr njuta ensamheten och drömma, drömma om den älskade, medan österns skyar purpras. Sedan tänker Karin på hemmet. Hon måste skriva till mamma och berätta allt som hänt, tala om, att hon nu är hemligt förlovad med Ernst von Tile. Vilken uppståndelse därhemma.

Karin börjar gäspa, tidigt ska hon ju vara uppe. Bäst att lägga sig. Just då Karin ämnar återvända ner, ser hon en man i pyjamas komma tassande, utan att observera henne smyger han vidare, fantastiskt bryter den lilafärgade nattdräkten mot halvdunklet. Och nu ser hon även vem han är: herr Jensen, den glade dansken. Plötsligt klättrar han upp på själva relingen och fortsätter med en balanskonstnärs säkerhet ända bort till flaggspelet, breder ut armarna och hojtar:

— Nu maa jeg flyve til min kaereste. —

Karlen är bestämt inte riktig eller också går han i sömn. Tänk, om han hoppar. Blixtsnabbt skyndar Karin fram, slår armarna om mannens midja och släpar honom baklänges ner på däck.

— Herr Jensen, ropar hon, herr Jensen. Många gånger måste Karin ropa, äntligen lysttrar han och säger förlägen:

— Aa, jeg er ude paa en lille nattevandring igen.

Slokörad lommar herr Jensen ner till sin hytt. Strax efteråt går även Karin, nu lägger hon sig, somnar genast, sover utan drömmar. Alla sova utom styrman Brate, rorgångare Skot och maskinfolket. Himlaljusen ha slocknat, borta är natten, kring svept av flammande morgonrodnad bestiger soldrottningen sin char, högre går färden, högre och för full maskin styr Saga ut i sjön Roxen. Ej en krusning syns, smaragdgröna stränder kontrastera mot sidenblått vatten, himlen är kornblå, finns endast grönt och blått, så långt ögat når.

Brate:

— En sådan skön morgon.

Rorgångarn instämmer.

— Om turisterna bara visste —

— Dom får skylla sej själva.

— Jaja.

Klockan går på sju nu. En timme senare purrar Karin dem, som begärt att få se Vreta klosterkyrka. Just då de första komma ut på däck styr båten in i kanalen vid Berg. Här ligga femton slussar tätt efter varann, bildande tillsammans en femtio meter hög trappa. Saga måste ända upp. Nästan två timmar be-

hövs. Turisterna ha således god tid. De stega i land och Brate pekar ut kyrkan. Vägen dit är inte svårt att hitta. Nära grinden möter vaktmästarn, en folkligt sävlig guide, bondslugt plirande ser han genast vem som är vem, ett långt livs praktik har lärt honom det. Men han är lika mot alla och talar en grammatikaliskt stelbent högsvenska, tydligen inlärd för länge sen.

I flock passerar sällskapet klostergården, man ser några konserverade murrester, övervuxna med vildrosor, snårvinda, vildvin, där den grågula kalkputsen syns skimrar den som marmor av solglansen. Vid ingången sitter guidens hustru, hon säljer vykort och souvenirer samt tar gärna emot frivillig entré.

När alla äro församlade i vapenhuset ger guiden en orienterande historik över helgedomen. Automatiskt rabblar han upp sin utantäxa. Fröken Larsson, som till yrket är utlandskorrespondent, tolkar honom på engelska och franska. Av främlingarna blir hon rent av betraktad som ett högre väsen.

Sedan börjar rundvandringen. Med några förklarande ord demonstrerar vaktmästarn i tur och ordning lekmannakyrkan, koret, högaltaret, predikstolen, tvärskeppen, nischerna, korgstolarna, hertig Magnus kyrkbänk. Slutligen kommer han till grevliga ätten Douglas' gravkor, väl bevarat och fyllt av guldornerade sarkofager från flydda sekler, på piedestal står en marmorurna, i den ligger askan efter riksmarskalken Douglas, död 1916. Fanor, segertroféer och vapensköldar dekorera väggarna. Turisterna äro synbarligen imponerade. Vakt-

mästarn ser det och kråmar sig å den grevliga ättens vägnar.

Några morgontidiga bybor begagna tillfället, men för dem är Sagas passagerare den verkliga sevärdheten, med vidöppna ögon betrakta de deras yttre, lyssna till deras språk. Plötsligt står en svartklädd karl på predikstolen, han breder ut armarna, ropar:

— Kommen till mig I alle som arbeten och ären betungade och jag skall vederkvicka eder —

Sedan rusar han genast ner och försvinner. Fröken Larsson frågar guiden, vem den mannen är.

Tydiligen besvärad svarar vaktmästarn:

— En grubblare.

— Dåre?

— Häm, nej, han tror sej vara en ny Messias.

Fröken Larsson översätter. Utlänningarna nicka.

I halvskum dager ligger kyrkan. Och nu spe-lar klockarn en gammal pilgrimssång, orgel-bruset fyller främlingarna med andakt.

Lord Burnham skickar upp guiden med en pundsedel, som klockarn tacksamt kvitterar med Härlig är jorden och till orgelns toner lämnar sällskapet kyrkan. Vaktmästarn följer efter med hatten i hand, vid avskedet ute på klostergården får han drickspengar, de som ha kamera knäpper honom, saligt leende poserar han.

Turisterna återvända, just då de stiga ombord är Saga färdig med den sista av slussarna vid Berg och resan går vidare. Den oändliga

östgötaslätten ligger som en enda väldig matta av grönt, grönt, grönt, stränderna äro kantade med helgdagsklädda människor, en byklocka klämtar och båtens gonggong kallar till frukost.

I matsalen är stämningen otvungen nu, som gamla bekanta pratar man och skämtar tvärs över bordet. Snart är båten vid Borensberg. Där ska fru Hultén stiga av. Fruen håller som bäst på med att säga adjö. Hon tar varenda en i hand, familjärt tackande för angenämt resällskap. Främlingarna förstå ju inte vad hon pratar men de skaka gärna hand.

Båten lägger till, fru Hultén går i land, på kajen möter ett lantligt par, fruns syster och svåger, ljudligt önska de henne välkommen. Något tiotal meter längre bort står en fjädervagn, förspänd med två skinande feta fuxar, på kuskbocken en drängpojke. Anförvanterna ser hon knappast men vänder sig ideligen om mot båten och ropar, ropar för full hals gobaj, gobaj — good bye — bood bye, ropas tillbaka från däck och tonen är ganska munter. Fru Hultén tar det muntra tonfallet som bevis för att hon är saknad och med nedlåtande blickar på sin omgivning skrider hon högtidligt till den väntande skjutsen. Drängpojken saluterar. Efter kommer syster och svåger, bärande hennes bagage. Folk, som är nere för att titta på båten, glömmet den för fru Hultén. Hon kan tydligen konsten att bli bemärkt överallt.

Men Saga fortsätter, rätt nu ute i sjön Boren stryker båten förbi ett livligt frekventerat gemensamhetsbad, män, kvinnor och barn löga sig huller om buller eller de ligga paradiskt nakna på sandstranden, campingtält, bilar och

cyklar skymta mellan träden, bakom dem skymta förtroliga par, en prästrock med stormhatt hänger på en gren, en korsett och schäferhatt hänger intill, i många variationer trivs livsglädjen därborta. Sagas utländska turister ta inte ner kikarn förrän sista strimman av detta stiftsstaden Linköpings strandbad är ur sikte.

Över den blånande Boren går färden, ej en vindil krusar dess vida vatten. De notabla främlingarna ha återtagit sina platser för om styrhytten, i vegetativ ro njuta de av tillvaron, närmare eller fjärmare klingar klangen av helgmålsklockor, man ser ståtliga herresäten, ståtligast av dem alla är Ulfåsa, detta levande minnesmärke från Folkungaättens tidevarv. Även när kapten Rosig har frivakt brukar han hålla till på kommandobryggan, då Ulfåsa passeras om dagen. Och han berättar nu slottets historia för sina andäktigt lyssnande passage-rare.

Efter ett par timmars sjöfärd är Saga i Borens hult, här börjar åter kanalen med fem sammanbyggda slussar, en halvtimme behöver båten i dem och ytterligare en halvtimme till Motala.

— En härlig promenad och idylliskt vacker, säger kapten.

De flesta begagna sig av tillfället.

Söndagsfina motalabor flanera i poppelallén. Herr Seaburg slår upp språklådan till höger och vänster, för mötande unga damer lyfter han artigt panamahatten och säger skål, ibland gör han riktiga krumsprång av uppsluppen glädje. Det är sannerligen ej gott att veta, vad

man ska tro om denne turistande tokstolle. Ingen anar, att denna oförargliga dårskap är en spontan reaktion efter många och långa års längtan hem till gamla landet.

De som stannat kvar ombord ha från båt-däck en hänförande utsikt över nejden och de se hur Motala ström flyter nästan parallellt med kanalen. En storindustri dyker plötsligt upp i denna idyll, roströda verkstadsfasader, montagehallar, höga skorstenar kontrastera brutalt mot denna naturens oskärade fågring, men även här är helgdagstyst och stilla nu. En bit längre fram till höger syns ett imponant gravmonument, omgivet av den nordiska försommarens blomsterprakt. Där vilar Göta Kanals skapare. Turisterna hejda sig ett ögonblick, sedan knäppa de monumentet, inte en gång utan flera.

Några minuter senare är man framme i Motala, medan båten slussar gå de som promenerat hit ombord — och Saga styr ut i Vättern, speglade blank är sjöarnas sjö i dag.

Strax efteråt slår gonggongen till lunch. Men nu blir ej sittningen så lång. Lite var vill ut så fort som möjligt. Sjöarnas sjö är en attraktion av rang och ingen har lust att luncha bort sin tid i onödan. Man knuffas och trängs vid buffén, man glammar, sorlar vid småborden, servitriserna kila av och an. Karin är favoriten.

Saga sätter först kurs på Vadstena, den gamla klosterstaden. Färden dit tar ett par timmar. Eliten är inte så nogräknad med sina platser för om styrhytten. Korgstolarna där stå förresten tomma, desto flitigare hänger man vid relingen. Utsikten är bedårande även för

bortskämnda globetrotters. Vättern har storvulna perspektiv, sällsamt förtona de och försommardagrarnas färgspel skifta i alla nyanser, vildsvanar sträcka ut i susande glidflykt eller de gunga majestätiskt på vattnen. Vadstena segelsällskap har regatta, hela den vita flottiljen ligger på kryss, en stålig syn från Sagas däck.

Närmare kommer båten, närmare och närmare, torn och tinnar stiga fram ur soldiset, undan för undan blir den lilla men världsbekanta medeltidsstaden synlig för blotta ögat. Vanligtvis är staden som utdöd men nu vimlar den av människor. Vad står på? undrar kapten Rosig. Antagligen något extra. Ja, i stadsparken är stor skyttefest med musik och dans och folklekar. Långsamt, långsamt glider den nya turistbåten in, massor av nyfikna strömma till. I hamnen ligger förut Sagas äldre syster Miranda. Den är på uppgående. De båda kaptenerna saluterar varann från kommandobryggan. Karin har nu Miranda nästan inom räckhåll. En gång i höstas, när Esmeralda intog last vid Motala verkstad och Miranda stävade förbi, berättade fröken Brogård om Mirandas sagolika lyx samt att rederiet beställt en lika fin. Saga är mycke, mycke finare, tycker Karin.

En timmas tid är anslagen till besök i Sancta Birgittas helgedom. Nicke och Lucke hala genast ut landgången. Nedanföör väntar guiden, en äldre man, kunnig i utländska språk. Med sina yviga, gråsprängda knävelborrar och strama hållning ser han ut som en pensionerad militär. Turisterna samlas kring guiden och

med denne i teten går man först till Vadstena slott. Den gamla renässansborgen, omgiven av breda vallgravar med grönslemmigt vatten, imponerar på långt håll. Vid bryggan stå ett par yrkesfotografer, erbjudande sina tjänster. Men ingen anlitar dem. Turisterna fotografera själva, ideligen knäppa kamerorna. Guiden drar som hastigast slottets historia. Efter ett besök på borggården — slottet är stängt — återvänder man över bryggan och fortsätter genom stadsparken, där musiken just nu spelar upp till dans. Dansbanan stormas, nationalklädda flickor ge färg och liv åt tavlan, i fonden glittrar Vättern. Herr Jensen hampar den fagraste jëntan han ser. Kom paene pige, valse me mej, sjunger herr Jensen och hon kan inte säga nej. Herr Jensen är oemotståndlig. Men guiden manar på, hela skocken går vidare, snart är man framme vid klosterkyrkan. En pojke öppnar. Och turisterna strömma in i den gamla, tysta helgedomen, en väldig treskeppig hall med kor påminner detta byggnadsverk om cistercienserordens arkitektur. Storhet, harmoniska proportioner och jämt, milt ljus utmärker denna medeltidskyrka och den utstrålar en andlig kraft, så stark att lite var knäpper sina händer. Men nu börjar visningen av relikerna. Först kommer man till Birgittas altarskåp. I dess mitt sitter helgonets mäktiga gestalt. Hon har just överräckt sina Uppenbarelser till kardinalerna. Överst i mittpartiet syns bland de blå molnen himmelens saliga (helgon, apostlar), mellerst knäböja jordens invånare i tillbedjan. Munkar och nunnor av Birgittinerorden i idealiserade färger

synes knäböja till vänster. Nederst i mittpartiet längst till vänster: helvetet, på under medeltiden vanligt sätt framställt som Leviatans öppnade käftar. Till höger därom skärseldens tre stadier, sådana som Birgitta skildrat dem i sina Uppenbarelser: den svåra plågans stadium, trötthetens och slutligen (längst till höger) reningens. Altarskåpets inre flygeldörrar upptagas av scener i relief ur Kristi barndomshistoria och ur Jungfru Marie legend. Altarskåpets mittparti vilar på en målad underdel (predella), å vilken syns den lidande Frälsaren, uppstigande ur graven och omgiven av de fyra stora kyrkofäderna Ambrosius, Gregorius, Hieronymus och Augustinus. Framställningen har symbolisk innebörd, erinrande om Kristi försoningsdöds betydelse för den kristna kyrkan. Under altarskåpet är placerat ett antependium av grön spansk brokad (dyrbart siden med metalltrådar invävda å framsidan) från 1500-talet. Däröver är altarbrun (bård vid altarets överkant) i broderi, ett utsökt vackert exempel på Vadstenanunnornas konsthantverk.¹⁾

Några meter norr om altaret står en ekkista, vilken inom sig rymmer ett skrin, som enligt traditionen förvarar benen av Birgitta och hennes dotter Katarina. Även vid kistan dröjer man lite och den amerikanska filmdivan vill öppna den, men guiden skakar allvarligt på huvudet och går vidare, ty här finns mycket mer att se: relikier av alla de slag, gravstenar, grav-

¹⁾ Beskrivningen av Birgittas altarskåp är hämtad ur Andreas Lindbloms »Vägledning Bland Vadstena Klosterkyrkas Konstskatter».

monument, skulpturer, reliefer, epitafier, bonader, målningar, föreställande scener ur bibeln och legenden samt till sist Birgittas triumfkrucifix, hängande i valvbågen över högaltaret. Om smått och stort vet guiden besked, högtidligt som en mässande präst portionerar han ut sitt vetande, dovt ekar rösten. När visningen är slut återvänder sällskapet till båten. Alla trycka guidens hand till tack och en slant följer med, sist trycker herr Seaburg men tomme, besviken ser guiden efter honom. På landgången vänder sig herr Seaburg om och vinkar, vinkar åt guiden, åt hela den församlade mängden och gesten är en grandseigneurs.

Två glada kuplettsångare, den ene rund som en ost, den andre lång och mager, komma tätt bakom svensk-amerikanen. Även ett zigenarekapell ska med. Slutligen rusa några ungdomar från skyttefesten ombord. Kuplettsångarna lösa 1:sta klass, de andra stanna i 3:dje. Och Saga kastar loss, i strålände sol går färden tvärs över Vättern, vindarna tiga alltjämt och vattnet glittrar. Kapellet spelar en romans av Schubert och sedan svenska folk-låtar. När musiken tystnat tolka sångarna visor av Birger Sjöberg och Peterson-Berger. Den runde, som är tenor, sjunger ensam Den första gång jag såg dig, det var en sommardag. Fort svinner tiden, inom kort är båten i Rödesund, där går fröken Larsson i land, går lika tyst och försynt som hon kom, hon har ej ens sagt adjö. Fröken Larsson har ett par veckors semester och ska bo på Kanalhotellet, vilket ligger en bit från bryggan.

På babords sida syns Karlsborgs fästning.

För de engelska officerarna berättar kapten Rosig vad han vet om den. Och båten fortsätter över Bottensjön till Forsviks sluss, kanalledens äldsta, dess omgivningar likna ett engelskt parklandskap men med inslag av nordisk björk, som smäckra marmorpelare skimra björkarnas stammar, kronorna äro av ljusgrönt tyll. Gonggongen slår till middag, även denna måltid undanstökas fortast möjligt, ty nu kommer Saga in i Bilströmmen, en sjö, så smal att båten måste svängas med trossar. Sensation. Och vid stränderna blomma näckrosor. Den indiska prinsessan tänker på sitt hemlands lotusblom och nynnar:

»De vagga, vinka, vila kärleksdruckna
och viska trösteord till sorgsjuk själ,
Jag ser berusat salig på dem ned,
och sorgsenheten, som mig smärtat så,
sjönk som en dunkel skugga bort
från mig.»

Mättad med romantik är stämningen här. Men nu går färden vidare och den romantiska stämningen förtätas, när Saga ett, tu, tre är ute på sjön Viken, kransad av Tivedens i fjärran blånande sjumilaskogar.

Förbi otaliga holmar och skär kryssar Saga, kryssar ideligen i sicksack. Här fiskar storlommen, på de små holmarna häckar han, här jaga måsar och tärnor eller de ligga som granna färgklickar i bergskrevorna. Svart är Vikens vatten och från de stora skogarna kommer en pust av nordisk urvärld. Skarpt bryter ljust mot mörkt. Viken är en gåtfull sjö, dess mystik förkroppsligas just nu av en underlig gestalt,

som sitter på en öde holme och spelar såg. Kanske han tolkar skogstjärnens själ.

Resan över Viken tar dryga två timmar, vid Tåstorp börjar kanalen igen, åter visar naturen en serie fagra miniatyrer, ännu fagrare bli de, när Saga kommer till den smala Bergkanalen, högsta punkt passeras här. En obelisk utmärker platsen. Turisterna knäppa den. Oändligt sakta går båten, på ömse sidor paradera träden, grenarna slå in mot däck, under gröna valv glider Saga fram, fåglar kvittra, skogen susar, dess andedräkt blandar sig med hägg och syrén, med markens blomster och en byklocka klämtar.

Men den leden är kort och åter slingrar sig kanalen genom en slättbygd, till synes utan gräns, de gröna fälten bölja för en svag sunnan, på betesmarkerna gå boskapshjordar i vall, i avskild ro ligga gårdarna, över hela nejdén vilar sabbatsfrid.

Lite senare siktas Töreboda, bron är öppen, utan sink passeras köpingen, en kompakt människomassa bevittnar från kajen den ståtliga förbifarten, båtens stolta profil väcker stormande jubel. Hurra. Och nu kommer Saga till sista sträckan av västgöotalinjen. Vid ett brovaktsställe har bygdens skollärare ställt upp en barnkör, när båten närmar sig höjer han armen och kören sjunger På Roines strand, sedan sjunger den Barndomshemmet:

»Där som sädesfälten böja sig för vinden
och där mörkgrön granskog lyser bakom dem
står den lilla röda stugan invid grinden
som i forna tider var mitt barndomshem.

Det var sol och sommar över gröna hagar,
när som artonåring jag därhemma var,
och de minnen som stå kvar från dessa
dagar,
är de bästa och de vackraste jag har.»

Svensk-amerikanen och hans hustru kunna icke behärska sina känslor, de snyfta av rörelse, en scen som går alla till hjärtat. När den sista tonen av Barndomshemmet förklingat ropar herr Seaburg:

— Tack ska ni ha och må Gud beskydda och bevara vårt fosterland.

Skollärarn bugar djupt, höjer åter armen och medan båten sakta försvinner ljuder i de bortdragandes öron Stenhammars Sverige.

Vid nästa brovaktställe är offentlig dansbana och just då båten kör förbi spelas där en sprittande gammalvals. Bums lägger herr Seaburg armen kring sin lagvigdas stöddiga midja, Seaburgs kan valsa, svindlande är farten.

Men nu kommer zigenarkapellet självmant upp, placerar sig akter över och klämmer åstad med en slowfox, inte ens lord Burnham kan motstå frestelsen att ta en sväng, fast han är mycke trött och har ett sjukt hjärta. Inom kort vimlar hela akterdäck av dansande par. Men damerna äro i minoritet. Kapten Rosig skickar efter servitriserna och hyttstäderskan. De äro unga, vackra, vackrast är Karin och för stunden accepteras de som jämlikar. Under en paus sjunga de båda sångarna några kupletter. Filmdivan hjular. Och herrskapet Seaburg ger uppvisning i hambo, han svänger

henne högt i luften och ropar tjo. Smattrande applåder. Författaren Törne är glad bland de glade, men samtidigt registrerar Törnes hjärna varje detalj, febrilt arbetar den. Men den improviserade turistbalen lockar stora skaror till kanalstranden, med häpnad bevitna de denna lössläppta glädje ombord på den nya båten. Särskilt observerad är den indiske prinsen, ty denne ättling av profeten bär grön turban och skinande vit sidenmantel. Herr Seaburg byter lustiga och mustiga repliker med bygdefolket, en dialog, som utlöser rungande skrattsalvor bland mängden därnere. Men nu går dansen igen. Karin är alltjämt herrarnas favorit. Även lord Burnham bjuder upp henne. Paret har dock inte tagit många steg, förrän lordens hjärta krånglar, han bleknar och måste sätta sig. Dansen slutar genast. Och lady'n skyndar till sin makes sida, men då är attacken redan över och han säger:

— Nyss gick min osynlige följeslagare förbi, my dear.

Dagens sista timma svinner, perspektiven krympa ihop, aftonrodnaden flamar, dess purpurglans återkastas över stränder och kanalbankar, sakta förvandlas rosafärgen till nyanser av lila, kanalens leriga vatten blir violblått, träden spegla sig konturlöst upp och ner i det, skymningsmjuka skuggor falla, den violblå färgen mörknar till indigo, skuggorna flyta ut från strandbräddarna, mötas halvvägs, fågelsången tystnar.

Redan är Saga i Hajstorp. Här börjar den första av västgöotalinjens nitton slussar och det

ser ut som om båten ginge mot ett bråddjup, nio ligga tätt efter varann.

— Till den sista vid Godhögen är en trevlig promenad, säger styrman Brate.

Herr Seaburg, filmdivan, det engelska officerssällskapet stiga av, makligt följa de stranden, med vidgade näsborrar insupa de den balsamiska doften från träd och örter och den svenska försommarnattens dävna svalka smeker dem som en len liten hand, svärmande par flanera av och an eller de sitta förtroligt samman på mossbelupna bänkar och månen kastar glittrande silverstänk över dem, längre bort pingla skällor och en klockren kvinnostämman sjunger Stilla skuggor. En obetvingslig lust att bli bekant med sångerskan driver herr Seaburg rakt ut i ödemarken, han går efter gehör men hejdas plötsligt av ett stenrös, på stenröset sitter den han söker, en ung flicka med utslaget hår, för vinden böljar det. Seaburg klättrar upp till henne och börjar prata men får så dunkla svar. Slutligen förstår han, att hon är lite underlig. Han återvänder men kan inte hitta vägen tillbaka, rätt som det är knastra grenarna, häpen ser Seaburg en väldig älgdjur. Först känner den annars orädd svensk-amerikanen en fruktansvärd hjärtklappning men lugnar sig och smyger efter djuret. Några meter längre fram är ett vidsträckt skogstjänn och i nästa nu hör herr Seaburg ett tungt plumsande, älgen simmar, simmar frustande över till motsatta stranden, endast den mäktiga hornkronan syns ovan vattnet, mindre och mindre blir den, svagare bli de frustande ljuden, åter är allt tyst. Bokstavligen hypnoti-

serad har herr Seaburg glömt, att han är på vilse stråt. Men så ljuder Sagas sirén, ljuder som ett avläggset eko. Utan besinning skyndar Seaburg ditåt, genom buskage, mossmarker och öppen terräng rusar han, svetten flyter i strömmar, äntligen kommer han till en glänta, hinsides den skimrar ett smalt vattenband. Just då bölar båtens sirén igen och Seaburg ser i dunklet en vit vålnad: Saga.

Under herr Seaburgs irrfärd har båten för länge sen hunnit ner till Godhögen. Flera gånger har styrman »blåst» på honom. För-gäves. Och makan började snyfta. Slutligen kommer den vilsegångne. Båten kan fortsätta.

Vitt och brett berättar herr Seaburg på engelska om sitt nattliga äventyr, han berättar om den underliga flickan, som ensam i ödemarken sjöng Stilla skuggor och han berättar om sitt möte med de nordiska skogarnas konung. De som förstå honom lyssna med återhållen andedräkt. Herr Seaburg är båtens hjälte och i ett nu mer populär än herr Jensen. Men mellan fyra ögon får han bannor av sin fru.

Natten är redan långt framskriden, en efter en gå passagerarna till vila. Endast lord Burnham är kvar på däck, sist var han i går natt, sist är han nu, nu som då sitter han för om kommandobryggan, medan Saga sakta glider vidare. Snart börjar slussningen igen. I salongerna äro alla ljus släckta, ibland hörs de knakande ljuden av friholtarna, när de pressas mot slussväggarna, eljest är tystnaden suverän.

Men Karin fortsätter brevet till Ernst, fortsättningen blir lång, ty nu har Karin mycke att

berätta. Slutligen faller pennan ur handen, hon går genast till kojs och somnar men vaknar plötsligt av att någon stryker henne över kinden, hon sätter sig upp och ser en gestalt, som hastigt försvinner genom den halvöppna dörren. I första ögonblicket förbryllad av detta nattliga besök sansar sig Karin och tänker, att det är någon, som tagit miste på hytt eller kliver omkring i sömnen. Kanske herr Jensen. Och hon somnar igen.

Sluss efter sluss passeras, besättningen jobbar utan avbrott. I gryningen är Saga vid Sjötorp, portarna till den sista av västgötalinjens slussar öppnas, den vita turistbåten glider majestätisk ut på Väneren, ur österns purpurskyar stiger junisolen fram, men rakt förut sammantona himmel och vatten i ett flortunt silverdis. Däckskarlarna dra en suck av lättnad, nu ha de några timmars frivakt, trötta, sömniga larva de till schlafen, vaggade av båtens rytm domna de genast bort i drömlös dvala, samtidigt byter styrman med kapten på kommandobryggan.

Men i sin korgstol för om styrhytten sitter lord Burnham, sitter alltjämnt orörligt stilla där.

Styrman viskar till kapten:

— Är lorden redan uppe?

Kapten, lika tyst tillbaka:

— Han har varit uppe hela natten. Sover troligen nu. Väck honom inte för höge farao.

Och Rosig går, ensam är Brate.

Hittills har Sagas första resa varit utan minsta malör, vädrets makter äro blida, en sannskyldig lustresa även för befälet. Och aldrig såg Brate Väneren så lugn som nu, trutar

segla fram över skären, solen stiger och i fjärran blånar Värmlandsnäs. Saga går för full maskin, rytmiskt skön är gången. Men det är som om lord Burnhams breda, orörliga stofthydda skymde sikten, dessutom känner sig styrman Brate lite orolig för något han vet inte vad. Bara den sabla gubben ville vakna ändå, mumlar Brate. Trots kaptens förbud att inte väcka honom kan styrman ej motstå frestelsen, han hostar ganska högljutt. Men lord Burnham sitter fortfarande orörlig. En sån sömntuta, muttrar Brate, stegar närmare och säger:

— En skön morgon, mylord.

Inget svar.

Då fattar Brate mod och ruskar den sovan-
des axlar.

I samma ögonblick faller den massiva kroppen framlänges. Styrman tar emot och vill resa upp lorden igen mot ryggstödet men då dråsar kroppen rakt i famnen på Brate. Vettsskrämd gallhojtar styrman. Kapten, som ännu inte lagt sig, hör nödropet och skyndar upp. Långsamt öppnar lord Burnham ena ögat och mumlar med dov röst:

— Jag har visst varit över på andra sidan —
Skendöd? De båda befälspersonerna se mörkrädda på varann.

Men som om ingenting hänt går lorden till sin hytt.

Strax efteråt kommer Karin springande, med andan i halsgropen berättar hon, att den indiska prinsessan skriker, så det går genom märmg och ben. Ännu en mystisk historia. Bestört rultar kapten bort till lyxsviten. Utanför van-

kar prinsen, djup smärta präglar anletsdragen, men han är fatalistiskt lugn och säger:

— Min gemål väntar sin förstfödde —

— Nu! utropar kapten Rosig och känner hur benen svikta.

— Ja —

I detsamma hörs nya rop, skärande, hemska. Kapten Rosig knäar av vända, födelsens mysterium gör honom mångdubbelt mer förskräckt än dödens närhet nyss och kallsvett bryter fram på pannan.

Lockad av nödroppen kommer fröken Brogård.

— Va ä de' om, undrar hon.

Kapten, hörbart ängslig och bekymrad:

— Furstinnan ska föda ett barn. Kan fröken hjälpa oss?

— Bara jag inte glömt mitt gamla yrke, svarar hon och drar lite på mun.

— Skämt undanbedes, säger Rosig.

Restauratrisen blir allvarlig och först nu får kapten Rosig veta, att hon är examinerad barnmorska.

Kapten knäpper sina händer, ser upp, själaglad mumlar han:

— Tack, gode Gud.

Utan vidare ceremonier går fröken Brogård in.

Fröken saknar visserligen instrument, men hon har gott handlag och strax efteråt kommer en liten brunhyad baby till världen. Den lycklige fadern faller i extas och fröken Brogård får en tiopundsedel för besväret.

Händelsen väcker stormande jubel bland passagerarna, samhörigheten ombord fördjupas, den sista resten av främlingsskap smälter som snö för sol.

Men Saga stävar vidare över det stora innanhavet, framåt förmiddagen siktas Dalbo-bergen till höger, till vänster blånar Kinnekulles mäktiga kägla. Nån timma senare styr Saga ner mot Ekenäs skärgård, ur soldiset stiger Läckö torn mot skyn, allt tydligare bli konturerna, i Strömsundet har man det imposanta slottet på närhåll. Passagen tar inte många minuter och nu kryssar båten redan genom Ekenäs, kryssar i sicksack förbi otaliga holmar och skär, ömsom klädda i lövskrud, ömsom kala och speglade sig i vattnen, ideligen växla kontrasterna, närmare eller fjärmare skymta villor, stugor, nakna kroppar sola sig på hållarna, motorsnurror kila av och an, seglare dåsa i stiltjen, högt över dem segla vidvingade trutar och barnrika andfamiljer snatt-
ra i vassvikarna.

Hyttstäderskan, som har en ledig stund, hänger vid relingen, varje detalj känner hon sen barndomen och när båten stryker förbi kusin Alles boställe står han själv på bryggan. Karin är komplett likgiltig för honom nu, det är som om de inte ens vore släkt. Men bakom furukransad strand ligger Kållandsö, dit gå tankarna och Karin får samvetskval för att hon ännu ej skrivit till mamma.

Sista kontakten med Ekenäs är Navens fyr, rakt förut bara himmel och vatten, vid horisonten sammantona de. Turisterna slå sig till ro, den musikaliska fransyskan spelar Chopin, behagligt svinna timmarna en efter en. Halle- och Hunneberg skymtar.

— Hans Majestät Konungen jagar älg där i sällskap med höga dignitärer, säger kapten och

frågar om någon vill göra en avstickare dit, när båten kommer till Vänersborg. Men ingen har lust.

I Fridas stad ska Saga lasta papper från Vargön. Kajen är packad av vänersborgare, de hurra, då Saga förtöjer, de hurra och vifta, när den går, går direkt till Göta älv, sista etappen börjar. Sanka strandmarker möter ögat, en bit längre ner ligga tegelbruk och fabriker. En motorgaleas sticker just förbi. Karin råkar stå på däck, till sin obeskrivliga glädje ser hon, att det är fars gamla Varna. I den primitiva styrhytten Trovik själv, bröderna hennes stå vid relingen. Karin vinkar och hejar åt dem. De fäkta med armarna, deras hälsning, men farsgubben vågar inte släppa kursen ur sikte.

Åter byter landskapet karaktär, stränderna kantas av löv- och granskog i ständig växling, vildblommor prunka och rätt som det är slussar Saga vid Brinkebergskulle. Lite senare öppnas en klaffbro och båten är i det världsbekanta Trollhättan, för Sagas passagerare döljer sig staden bakom en natur, ömsom tuktad, ömsom vild och romantisk. Saga går i hamn, där vänta guider, som ska visa turisterna vad sevärt är. De flesta begagna tillfället. Bilar kör ner, turisterna ta plats och med en guide pr bil bär det av, först till det stora kraftverket, som av de en gång obundna fallen producerar elektrisk energi åt hela västra Sverige nästan, dovt råmande störta vattenmassorna genom sprängda schakt ner i turbinkamrarna, vilka utlösa den tämjda kraften, maskinernas staccaton blandar sig med vattenbruset till en symfoni, vars atonala vibrationer hörs vida omkring.

Överväldigad utbrister överste Davis:

— Inte i hela världen har jag sett maken.

De tyska ingenjörerna, som äro fackmän, göra ivriga anteckningar, synbarligen äro även de imponerade.

Efter besöket i kraftverket tar sällskapet en rundtur genom staden och dess environger. Under tiden slussar Saga. De kvarvarande följa med häpnad den hissnande färden utför de fyra stupen. Nedanför sista sluss lägger båten till vid en brygga för att invänta dem, som äro på utflykt. Inom kort komma de och båten fortsätter sin väg mellan leende stränder, efter Lilla Edet är den öppen, men bergen rycka närmare och närmare, en aning av västkust ligger redan i luften och plötsligt dyker Bohus fäste upp rakt förut. Ny historik av kapten.

För sista gången slår gonggongen på denna resa, för sista gången samlas dessa turister från världens alla hörn i matsalen, men endast till té eller kaffe. Ett visst vemod, det förestående avskedets, lägrar sig över lite var. Tiden är även inne att göra upp extranotan och betala drickspengar. Hundra kronor har Karin tjänt in, en okristligt stor summa för två dars spring. Karin räknar ut, att hon kan köpa både dräkt hatt och skor och ändå få en hel del över.

Men nu är knappt mer än timmas gång kvar. Säregna landskapsbilder avlösa varandra, i de sankta strandängarna vadar boskapen till buken eller den simmar omkring bland vassrugarna, fågelöar gunga upp och ner, när Saga passerar, och det är ett enda kraxande och flaxande, i lila nyansera de omgivande bergen,

mot denna färg bryter sig de fruktbara dalgångarnas grönska. I tredje klass spelar en yngling dragharmonika. När han slutar ta de båda kuplettsångarna vid. De sjunga Du gamla, du fria. Seaburg stämmer naturligtvis in. Så syns plötsligt de första vaga konturerna av Göteborg, och ur ett blådisigt töcken stiger Masthuggskyrkans torn mot höjden. Men undan för undan klarnar stadsbilden, allt närmare kommer den, den har perspektiv och rymd, den lever, ett mäktigt tonande sorl ekar, det är varvens elektriska nithamrar och längst bort i fonden syns de stora oceanfararna.

Saga är nu i höjd med gasverket och inom kort lägger båten till vid Lilla Bommen. Efter ett hjärtligt farväl av varann debarkera turisterna mellan dubbla led av uppvaktande rederitjänstemän, samtliga skrudade i G. K. S. S. uniform. Och Saga har gjort sin första resa.

XIV.

En knapp halvtimme efter förtöjningen finns ingen främling ombord. Besättningen rår åter sig själv. Skönt. Karin avslutar brevet till Ernst, skriver sedan hem, hon berättar en saga ur levande livet, »när jag vid invigningslunchen skulle betjäna en förnäm herre, som just höll tal, såg jag att det var han, trodde inte mina ögon och blev så vimmelkantig, att jag stötte till honom, han sneglade åt sidan. Och bleknade. Vi hade känt igen varann men måste behärska oss, annars hade det väl blivit en förfärlig skandal. Lite senare träffades vi dock på tu man hand och innan jag visste ordet av voro vi överens».

Sedan berättar Karin om Gröna Lunds tivoli, om Hasselbacken och det ena med det andra samt slutligen att hon ska säga upp sin plats till siste augusti. »Så snart jag mönstrat av förlovar vi oss och Ernst sätter mig i pension. Detta låter nog kanske ganska mystiskt, men mamma behöver ej bli orolig. Jag vet vad jag vill och går aldrig orätta vägar. Och jag litat lika mycke på Ernst som på mig själv. Om mamma bara visste, hur gränslöst vi håller av

varann. Ja, detta var väl en nyhet, som mamma knappast kan fatta. Men låt nu ingenting sippra ut så länge och säg till de andra, att även de tiger som muren.»

Vidare berättar Karin om Sagas invigning och första resan. »Ganska svårt för mig, som aldrig gått fint folk tillhanda, ej heller begrep jag ett ord av vad somliga sa. Men det har gått bra ändå. På Väneren fick en indisk prinsessa en pojke. Fröken Brogård, som är utlärd barnmorska, hjälpte henne. Annars har inget särskilt hänt ombord, men mamma må veta, att jag tjänte hela hundra kronor i dricks.» Hon slutar med många kära hälsningar, skriver adressen och postar breven.

När Karin kommer tillbaka stå besättningskarlarna i klunga på däck. Under nerresan har hon blott sett skymten av dem. Nu vinkar Nicke, Karin kommer. Hon är sig lik, skämtar och glammar. Själva vill de gärna slå gäcken lös, men ack! det är som om någon osynlig lade en dämpare på dem. Så småningom återvänder dock den gamla förtroligheten. Nicke är som vanligt käck och munvig.

Spritlangaren Kalle Vira snor tätt förbi på kajen.

Nicke ropar:

— Har I smuggel, farbror lelle?

Vira, stryker mustaschborsten mothårs:

— Han har inte dä, men en dinapp kan du få.

Och Kalle Vira fortsätter uppåt Nordstan.

Paus:

Karin:

— Nå, va tycker I om maten?

Jätte:

— Bra. Men när Karin serverade, var den aptitligare. Eller hur, grabbar?

De nicka samfällt.

Tjocka Pelle:

— Karin får la käka gott — och han smackar.

Nicke:

— Dä kan du skriva opp, din isterbuk.

Lucke:

— Såg Karin den lelle nyfödde?

— Javisst.

— Faen, va prinsessan skrek, innan battingen kom. Han hade't nog trångt —

Den finkänslige Nicke blinkar åt kamraten.

I detsamma promenerar en underlig figur över landgången.

Karlen har halmskor på fötterna, gulbrun blus med rep om midjan samt bär en uppspäänd, något trasig solparasoll i ena handen, i den andra en tom fågelbur och under armen en packe solkiga häften.

Knutte Mås observerar honom först, hojtar:

— Var ska greven ta vägen som längst?

— Till min brud — och han bugar sirligt för Karin.

»Greven» är ett original, som letar efter sin försvunna brud på håtarna.

På två stegs avstånd från Karin faller han ner parasollen, ser henne forskande i vitögat, skakar sen sorgmodigt huvet och säger artigt:

— Jag tog fel, ursäkta.

Han gör genast helt om, spänner upp parasollen, återvänder över landgången och fortsätter bortåt Frälsningsarméns härbärge.

Av medkänsla kornar man honom.

Men nu kommer en lastbil med trunkar av olika format, vaktmästare bära dem ombord. Karin anvisar plats. Besättningsmännen snegla på gepäcket och de tycka att främmande människor redan är här igen.

Jätte:

— Ska vi gå te stan, grabbar?

Ja, ett enigt ja.

Snart är hyttstäderskan ensam kvar. Hon sätter sig i en korgstol, av de sista dagarnas händelser reproducerar minnet den ena bilden efter den andra och det dova trafikbruset från Hisingsbron ackompanjerar. Solen dalar, en gyllene gloria kringsveper den unga flickan men för stunden förnimmer hon ingenting utifrån. Plötsligt tjuiter en sirén, Karin spritter upp och går genast till kojs.

Följande morgon tar Karin itu med en grundlig städning, dammtorkar och vädrar, äntligen färdig ber hon kapten om ledigt för att uträtta ett par ärenden?

— Visst får ni ledigt — och han drar samtidigt fram ett brev ur fickan.

— Tack, säger Karin, skenbart oberörd, men hennes hjärta klappar högt av glädje och hon skyndar till sin hytt för att läsa det.

Brevet är en enda skälvande längtan, orden glöda. Karin nästan hissnar av lycka. Och hennes längtan är lika stor som hans. »En timme efter båtens ankomst till Riddarholmen väntar jag. Hoppas du kan bli fri.» Brevet slutar med en vers, en intim kärleksvers. Karin har aldrig läst något så vackert och lär sig versen utantill. Hon stoppar brevet närmast barmen, byter kläder och går i land. Besöker

först en damekipering, väljer med smak en dräkt, köper sedan hatt och skor. På återvägen kliver Karin in i en bokhandel, frankt frågar hon, om man kan lära sig engelska själv. Jodå, biträdet visar henne en modern parlör.

— Den köper jag, säger Karin.

— Tackar så mycke, tackar.

Lastad med paket kommer Karin tillbaka men portmonnän är nästan tom. Hundra kronor fick hon i dricks, en väldig summa. Och nu har hon inte många slantar kvar. Ett sådant slöseri. Men Karin tröstar sig med, att det snart blir mer igen, huvudsaken är att Ernst inte behöver skämmas för hennes yttre. Karin provar dräkten och hatten framför den lilla hyttspiegeln. Fröken Brogård går händelsevis förbi men stannar, sätter hand till höft och säger:

— Kors så fin.

Bokstavligen överraskad rodnar Karin.

— Fästman i stan förstås?

— Nej —

— Inte — och fröken Brogård fortsätter.

Karin byter genast om.

Under dagens lopp hopas reseffekterna. Pasagerarelistan är fullteknad. På kvällen kommer kapten med tvenne sydamerikaner. De ha rederiets tillåtelse att ligga ombord över natten. Klockan tio nästa morgon ska Saga gå, i sista minuten anlända de flesta. Mera van nu tar hyttstäderskan emot, tar emot som om hon aldrig gjort något annat.

Klockan slår tio. Kapten äntrar kommandobryggan, ringer avgångssignal, propellern slår, rorgångare Vass fattar ratten, myndigt kom-

menderar kaptten kast loss. Och Saga glider majestätiskt ut i älven. Åter går livet sin gilla gång ombord, åter äro främlingarna främlingar för varann i början, men osökt och naturligt växer samhörigheten fram även nu.

Varje fristund studerar Karin sin engelska parlör, de vanligaste fraserna kan hon snart utantill. Flertalet turister på denna resa äro engelsktalande, begärligt uppsnappar Karin det ena uttrycket efter det andra, allt mindre behov har hon av teckenspråket. Vid resans slut råkar kaptten höra henne både tala och svara på engelska. Kaptten tror inte sina öron och han blir frågvis. Karin säger som sanningen är, att hon lärt lite själv i en bok och visar kaptten Rosig parlören.

— Storartat, storartat. Hm, hoppas ni trivs och stannar kvar. Här görs ju grova extraförtjänster.

Med en vänlig nick går kaptten upp. Saga är i Linasundet och han vill som vanligt ha befälet under infärden till Stockholm.

På slaget är båten vid Riddarholmen. Och när den siste turisten bilat bort begär Karin leddigt för kvällen.

— Gärna, svarar kaptten.

Karin byter i sju sjungande hast — och en främmande ung dam stegar trappan upp till däck, rädd att möta någon av besättningen spejar hon och lyssnar. Men nu är tyst ombord. Plötsligt kommer Knutte Mås, söndagsfin är även han på väg ut och de törna nästan ihop. Knutte baxnar, två häpna ögon mönstra hennes yttre och den annars alltid flinande eldarn säger med högtidligt allvar:

— Kände faktis' inte igen fröken Karin.

De fortsätta över landgången och Knutte frågar:

— Får vi sällskap upp i stan kanske?

— Nej, jag ska till Söder.

— Hälsa på släkten?

— Just precis.

De gå åt motsatt håll.

Men knappt har Knutte hunnit upp i närmaste gränd, förrän han lägger om kursen, skyndar efter Karin och ser, att en elegant ung herre möter henne, de hälsa förtroligt, bil väntar, båda ta plats i den och chauffören kör.

XV.

Karin frågar inte varthän. Hon lever i nuet och är bara så gränslöst lycklig att åter få sitta vid sin älskades sida.

Bilen stannar utanför ett av de moderna komplexen vid Norr Mälarstrand.

— Här bor jag, säger Ernst.

Karin ser den höga, funkisbetonade fasaden och utbrister naivt:

— O, så högt.

De ta hissen upp till översta våningen, von Tile ringer på klockan. Det gamla städet öppnar, hennes ögon bokstavligen fastna vid Karins ståtliga gestalt.

von Tile:

— Min fästmö, fröken Trovik.

Fru Berg niger, Karin är nära att niga hon också.

Sedan drar sig fru Berg diskret åt sidan, öppnar en dörr till vänster och borta är hon.

Ernst slår armarna om sin flicka, kysser henne.

— Va' du är chic, säger han beundrande.

Den komplimangen smickrar Karin mer än hon törs visa.

Först komma de in i von Tiles arbetsrum, längst framme vid fönstret skrivbordet och där

står ett kabinettsfoto av Karin. Bokhyllor kläda väggarna från golv till tak, på golvet en tjock matta, mycke, mycke finare än moster Gerdas. Karin ser en chäslong, några bekväma fåtöljer och dörrdraperi mellan rummen. Hennes öga fångar minsta detalj, spontant går hon till fönstret, hon ser Söders höjder och Mälaren. Instinktivt vädrar hon: rummet luktar Ernst.

— Kom, min kära, kom — och innan Karin vet ordet av sitter hon på hans knä, all livets ljuvlighet genomströmmar henne, hon lutar sig farligt nära hans axel, Ernst känner den friska doften av hennes andedräkt, hans öga speglar hennes.

— Karin — stormande het kysser han sin flicka, hon kysser tillbaka, den dalande solen strimmar rummet i purpur, långt nerifrån hörs ett svagt vibrerande sorl, storstadens eget, annars är allt tyst här uppe i denna lilla drömvärld, så sällsamt underbar för två älskande människobarn, berusade av den första kärleken existera icke tid och rum för dem — men tidens visare hastar och plötsligt hörs ett diskret harklande bakom draperiet.

Karin:

— Hörde du?

— Ja.

— Vem?

— Fru Berg, hon väntar med supén.

— Då ska vi inte heller låta henne vänta.

— Du har rätt.

Han bjuder Karin armen, fru Berg viker undan draperiet. Karin ser ett festligt dukat bord, hon ser blommor i vas, blixtrande kristall och

många slags assietter med läcker smörgåsmat. Vid blotta åsynen blir Karin hungrig. De slå sig ner, fru Berg serverar och nu prata de om alldagliga ting. Karin pratar mest. Fru Berg hör enstaka ord men kan inte få ut något rimligt sammanhang av det hela. Och den gamla börjar lite smått undra vem legationssekreterarns fästmö egentligen är. Troligen inte så värst bildad. Men vacker som en dag och hjärtinnerligt rar.

När fru Berg serverat färdigt, dukat ut och satt fram kaffet bli de åter ensamma.

Ernst säger:

— I brev hem till Tilesholm har jag presenterat min fästmö, far och mor vet således allt, vidare har jag talat om, att du mönstrar av den siste augusti, att vi sedan omedelbart förlovat oss och under förlovningstiden sätter jag dej i pension.

Karin, allvarsam:

— Tror du, att dina fina föräldrar ger sitt samtycke?

— Ja, med visshet och du blir dem kär, när de lärt känna dej.

— Men om jag står i vägen för din framtid —

— Min framtid är värdelös utan dej —

Karin:

— Även jag har skrivit hem och berättat om oss. Men mina föräldrar blir nog bara glada — Karin ler åt sina egna ord.

— Är du så säker?

Hon nickar.

— De kan misstänka, att jag inte — hm —

har ärliga avsikter. Du är ju ung och oerfaren —

— Men inte dum, va?

— Nej, gudskelov — han tar henne i famn, i barnsligt uppsluppen yra snurra de runt ett par varv.

Ernst:

— Om några dagar är jag tvungen att göra en studieresa till de skånska slotten och återvänder inte förrän i slutet av juli eller början av augusti, vi får därför ej träffas på hela den långa mellantiden.

Karin står först mol tyst, men så rätar hon ut sig och säger:

— Du skall sköta ditt och bli en storman.

— Karin, min egen —

Midnattsklockan slår —

— Nu vågar jag inte stanna längre, viskar hon.

Han bilar henne till Riddarholmen, i bilen ta de farväl av varann.

Nästa morgon går Saga, även denna tur är fulltecknad. Sällan fri från bestyr längtar Karin efter lite snack med pojkarna i skansen och en kväll, då de stå mangrant samlade på däck, tittar hon till dem. De äro dock så underligt tystlåtna alla.

Karin:

— Mår I inte bra?

Knutte:

— Bra, jo — fast dä kvettar nog Karin vec ket —

De andra sne gla under lugg, nicka.

— Ä I aviga mot mej, säger hon skämtsamt och gör min av att gå men dröjer ändå kvar.

Jätte, hostar:

— Hm — Karin ämnar la inte sluta här?

— Hur så —

— Å, en kan ju aldri veta.

— Nä, grabbar, nu talar vi hellre om nåt roligt.

Stämningen lättar betydligt och Knutte börjar nästan tro, att han såg fel den där gången. Åter spegla sig simmiga ögon i hennes, åter komma infallen lika friskt och ogenerat som förr. Karin anar dock, att de äro hennes hemlighet på spår.

Ner och upp, upp och ner går Saga, juli är inne, dagarna kortas, naturen har redan en mörkare färgton och sädesfälten gulna.

Ernst och Karin brevväxla ett par gånger i veckan och jämt påminner han henne om uppsägningstiden. Nej, Karin ska inte glömma den, men det känns så underligt att sluta. Värst blir att ta farväl av däckskarlarna. De visa en gladare uppsyn nu, nojsa och glamma.

Hittills har Sagas resor varit en enda lång succès, men under augusti tunnar strömmen av och servitriserna klara sig utan extrahjälp. Idag, den 12:te, går båten från Stockholm. Ännu vet inte kapten Rosig, att Karin ska sluta, men när Saga kommer till Göteborg måste hon säga besked. En svår stund.

Bil efter bil rullar fram till kajen. På passagerarelistan läser Karin flera svenska namn än förut. Sist anländer ett äldre par, åren har strött silver i deras hår, men deras rygg är rak och de föra sig värdigt, han har små plirande ögon, yviga mustascher, polisonger, kammade mothårs, hyn är lätt kolorerad. Hon är något

längre än sin gemål, hakan hennes bågnar uppåt och blicken har skärpa.

— Städerskan? frågar damen en smula barskt.

— Ja, svarar Karin och känner ett instinktivt behov att redan från början stå väl med dem. Dessutom inge de vördnad och respekt.

Bakom dem en bärare med deras bagage.

— Var får vi bo nu då, frågar herrn, stryker mustaschen.

— Dubbelhytt nr tio.

Karin går före och visar. En herre från hyten intill undrar, när lunchen serveras.

— Klockan ett.

Styrman lämnar ner passagerarelistan. Städerskan läser igenom den, ögat stannar på nr tio. Det gamla paret där heter herr och fru Lyning, hemort Saltsjöbaden. Titel inte utsatt. Karin gissar, att herr Lyning är pensionerad officer.

Men nu kastar Saga loss, hög och ren är luften, sidenblå är himlakupan, i soldis ligger den stora staden och en laber vind krusar Riddarholmsfjärdens glittrande vatten, en idealisk start.

Högsåsongen medförde många gentlemän, svaga för fågring och behag. Otaliga gånger frestades Karin, men varje gång slog hon bara upp ett par förvånade ögon och de avväpnade genast. På denna resa slipper hon dessa her- rar. Den svala och milda sensommarn är de gamlas rekreationstid, de äro ovanligt många nu och dessutom besvärliga att göra till lags.

Särskilt de båda i 10:an ringer ideligen och få de inte som de vill ha't bli de genast sura.

När Karin första kvällen gör i ordning åt dem för natten, ser hon, att deras sovdräkter äro onamnade. Troligen resa de inkognito. Men nästa dag äro de fullständigt förändrade, de anlita henne blott ett par gånger samt äro då till den grad familjära och pratsjuka, att Karin inte känner igen dem. De fråga efter hennes föräldrar och släkt, allt möjligt vill de veta. Karin svarar hövligt och korrekt. Men aldrig förr har någon turist varit intresserad för hyttstäderskans privatliv. Så går ytterligare en dag, nu äro de varken besvärliga eller familjära, de äro som fint folk är mest.

När Saga framåt eftermiddagen närmar sig Göteborg blir hon kallad till 10:an.

— Stäng dörren väl, fröken, säger damen.

Karin stänger, undrande vad det nu är fråga om.

Hon får strax besked.

Fru Lyning:

— Jag vill yppa en hemlighet för er — hm — vårt namn är von Tile —

Karin vacklar och måste ta stöd mot väggen.

— O, låt mig gå, ber hon bevekande.

Fru von Tile, fattar milt hennes hand:

— Kära barn, Ernst har berättat oss allt. Och under antaget namn kom vi hit för att se vem ni är. De goda egenskaper, med vilka han begåvat sin flicka, äger hon, hon äger dem i rikt mått. Och därför gillar vi vår sons val, vi gilla det av hjärtat.

Fru von Tile trycker unga Karin i sin famn, sammalunda gör gemålen.

En vacker scen.

Fru von Tile:

— När Karin slutar här, behöver ni inte utbilda er hos andra människor, Karin reser istället direkt hem till Tilesholm och stannar hos oss, tills ni ska gifta er. Samtycker Karin?

— Jag kan bara inte förstå, att det är sant —

Den gamla damen stryker henne ömt om kinden.

En klocka ringer.

— Måste gå nu, viskar Karin.

— Så är framtiden ordnad, mitt barn —

Fru von Tile får en lång, lång blick till svar. Och Karin skyndar ut.

Redan skymtar Göteborg och Karin har mycke att bestyra, själv är hon i en annan värld och kan endast med stor möda utföra sina sysslor.

Men då båten förtöjer i Lilla Bommen är Karin som förut, utan uppseendeväckande former säger von Tiles farväl, mellan fyra ögon önska de henne välkommen, ta en bil och borta äro de. — — —

En stund efteråt är kapten Rosig ensam i navigationshytten, Karin passar tillfället och stiger på.

Rosig:

— Ville ni nå't?

— Jag ska be att få sluta.

— Sluta — kapten rycker till — trivs ni inte?

— Jo.

— Nå, då finns väl heller ej någon anledning att gå ifrån oss?

Karin säger orsaken, med stigande häpnad lyssnar kapten, sedan:

— Jag har visserligen haft mina aningar och förstod av breven till er, att ni hade en kär vän, men inte trodde jag, att det så snart skulle bli allvar av och minst kunde jag misstänka, att er fästman heter Ernst von Tile —

Den svåra stunden är således över. Senare på kvällen skriver hon till Ernst, varje detalj får han veta, utförligast berättar Karin om mötet med gamle von Tiles. Även dom därhemma underrättas. Breven postas omedelbart. Och så slutar denna dag, men länge ligger Karin vaken, hon kan inte riktigt fatta det otroliga som hänt inom loppet av några timmar. —

Nästa dag har hela besättningen reda på, att Karin sagt upp platsen och att hon ska förlova sig med en högättad herre, legationssekreterare Ernst von Tile.

Åter äro pojkarna i skansen reserverade, åter plågas hon av deras slutna sätt mot henne, men utvärtes är Karin sig lik och utan synbar orsak bli de snart inte bara som förr: vid varje tillfälle ge de henne bevis på tillgivenhet och aktning. Detta utlöser i sin tur en ny förtrolighet, lika äkta, lika naturlig, som den gamla. Och så kommer det sig, att Karin utan omsvep berättar sin kärlekssaga för dem.

Fröken Brogård, som annars alltid varit spetsig mot Karin, är nu som en mor för henne.

Servitriserna äro särskilt intresserade för Karins fästman, de kan inte få nog om honom.

Kvällen före Karins avmönstring ställer kapten till kafferep. Hela besättningen är inbjuden. Kapten håller ett vackert tal, prisar hennes plikttrohet och utbringar ett fyrfaldigt leve. Nicke talar å kamraternas vägnar samt slutar

med att tolka stundens vemod i en av honom författad dikt. Sedan utbringar även han ett fyrfaldigt leve för »våran Karin». Hon blir verkligen hyllad.

Nästa dag tar Karin farväl och går i land, på kajen väntar fästmannen med sin nylackerade La Salle. Ernst skyndar sin älskade till mötes. Alla ombord bevittna detta möte och knappt ett öga är torrt, saknaden förtätas av den stämningsmättade sensommarskymningen. Karin vänder sig om, vinkar. Ernst bjuder henne armen, de stiga upp i bilen, tyst glider den mot Skeppsbron.

Nästa morgon står deras förlovningsannons i tidningarna.

XVI.

Fru Roslund tittar som hastigast i bladet. Ögat fastnar på en liten notis. Hon baxnar, läser den än en gång, ropar:

Johan-Johan. —

Herr Roslund, som är sin hustrus ensamjungfru, från köket:

— Ja —

— Kom, kom fort, hör'u.

Han kommer fort.

— Läs, säger hon och visar honom notisen.

Herr Roslund läser högt:

»Förlovning har tillkännagivits mellan legationssekreteraren Ernst von Tile och fröken Karin Trovik» —

Dörrklockan ringer —

— Öppna, Johan.

Han öppnar och in störtar lilla moster Nelly med ett morgonlöv i handen.

— Läs, pustar moster Nelly andtruten och pekar.

Systemen, spelar lugn:

— Vi vet.

Hunden Guppe snor fram och tillbaka.

Åter ringer dörrklockan.

Fru Roslund:

— Öppna, Johan.

Johan öppnar.

In rusar syster Beda. Av de andras miner förstår hon, att de redan sett notisen. Man stirrar på varann.

Åter en dörrsignal, skarp ändå.

Fru Roslund, släpigt:

— Öppna åt Frida, Johan.

Han öppnar och Frida Stam marscherar taktfast in, sätter hand till höft och säger:

— Godda', slekten, ni vet, ser jag. Till herr Roslund: sätt på hurran, Johan.

Roslund frågar med ögonen sin fru. Hon nickar.

Roslunds är nyhetscentralen, när något extra har hänt samlas systrarna där för att dryfta anledningen, men den har dock aldrig varit så sensationsmättad som nu.

Frida:

— Tror ni, att de ä sant, hö'ni?

Guppe:

Vov —

— Tyst, hunn.

Nelly:

— Varför skulle de' inte vara sant?

Frida, spetsigt:

— I romanerna, ja—

Ny signal.

— Ett förbannat väsen denna da', mumlar Roslund och öppnar för fjärde gången men ryggar bestört tillbaka. På tröskeln står Karin, högre och välklädd. Nigande frågar hon, om moster Gerda är hemma.

Herr Roslund måste först sansa sig lite, stammar sedan:

— Ja, varsågo stig in.

Bakom henne står en elegant herre, Roslund har ej i hastigheten lagt märke till honom.

— Kom, viskar Karin.

Roslund håltittar.

— Morbror Roslund — min fästman Ernst von Tile, presenterar Karin.

— Tackar — tackar, hackar herr Roslund konfys. Och sträcker fram handen. Guppe rusar ut i korridoren, kilar sen som en pil till matsalen.

Fru Roslund:

— Vem ä de, Johan?

— Tst — dom är här —

— Vilka dom?

— Fästfolket.

Systrarna blekna, Nelly mumlar: å, herre, min skapare —

Fru Roslund finner sig först, med tillkämpat lugn säger hon:

— Visa dem in i salongen, Johan.

Under tiden trängs systrarna kring spegeln på matsalsväggen.

Inkiett viskar herr Roslund:

— Låt dom inte vänta för länge bara —

Frida, härmande svågerns röstläge:

— Vi kommer nu, lille ven.

Och med den imposanta Gerda i teten tåga de till salongen, stanna, buga var och en på sitt sätt. Fru Roslund, kavat:

— Goddag, Karin —

Karin presenterar mostrarna för sin fästman, presenterar dem i tur och ordning. Alla niga utom moster Gerda, hon böjer lite lagom på huvet. Efter presentationen gratulera de, även

nu i tur och ordning och fru Roslund frågar, om hon får bjuda på ett glas vin.

Karin:

— Tack, snälla moster, men vi måste resa med middagståget, om en kvart går det.

— Ta nästa tåg, ber moster Nelly.

— Då hinner vi inte till Kållandsö i kväll.

Mostrarna, samfällt:

— Till Kållandsö —

De baxna vid blotta tanken.

Karin:

— Ja.

Tablå.

Men de nyförlovade, som ha bråttom, ta farväl och gå, mostrarna följer dem ner, hyrbil väntar, paret stiger in och chaufförn kör.

Systrarna återvända, vid kaffebordet sitta de en god stund, pratande om Karin och hennes fine fästman. Hur och var ha de blivit bekanta? Man skulle gärna velat betala vad som helst för att få veta det.

Men nu äro två lyckliga människor på väg söderut. Först till Kållandsö, Ernst vill så och Karin har telegraferat hem. Från Kållandsö ska de fortsätta till Tjesholm.

Som en bomb slår telegrammet ner hos Troviks. Lyckligtvis är manfolket hemma. Alla hjälpas åt att skura och feja.

— Vi måste naturligtvis ha ett litet kalas, säger fru Trovik.

Hon reser huvudstupa in till Lidköping, köper smörgåskrafs och en kalvstek samt lånar servis av handlarn —

Troviks möter de nyförlovade på stugtrap-

pan. Karin bekantar sin fästman, Ernst tar seden dit han kommer, utan fjäsk gratulerar Troviks.

Man går till bords, stämningen är otvungen, bäst likar von Tile sin blivande svärmor.

Ryktet är redan ute, att Karin Trovik är förlovad med en fin herre och nu gör Troviks kalas för dem. Nyfikna kika vid knutarna. Ryktet når även Samuelssons, Sune vill genast se Karins fästman i vitögat. Men modern övertalar honom att stanna hemma. Mellan fyra ögon har Tilda Trovik talat om för Sunes mor, hur gement han burit sig åt mot Karin och den hemligheten ämnar fru Samuelsson ta med sig i graven.

Kalaset drar ut på tiden, det är ganska sent, när Ernst äntligen kojor i vindsrummet, detta rum där Karin natt efter natt försökte skriva till honom och där hennes mor hittade hans brev.

Nästa morgon reser fästfolket med bil över Lidköping, Skara, Falköping till Tilesholm. Stilla sensommarstämning, över skogar och slätter står ett flortunt silverdis, redan skifta träden i höstens färger, sädesfälten äro för länge sen avmejade och höstplöjningen har börjat. I dessa uråldriga kulturbygder är Ernst von Tile hemma, här har han sina rottrådar, otaliga gånger har han färdats här. Han berättar nu om allt sevärt på färden. Och Karin lyssnar med levande intresse. Ännu mer intresserad är hon av Tilesholm, som Ernst beskriver både utan och innan.

Framåt middagstiden svänger chaufförn upp i en bred allé, mäktig fasad skymtar mellan

träden, innan Karin vet ordet av stannar bilen nedanför Tilesholms slottsaltan. De gamle hälsa henne välkommen med utbredda armar, fru von Tile kysser Karin först på den ena kinden, så på den andra. Karin blir nästan konfys av detta hjärtliga mottagande. Sedan presenterar Ernst sin bror Lage, dennes maka och två pojkar i nioårsåldern. Lage von Tile är några år äldre än brodern och kraftigare. Annars likna de varann. Även till sättet. Lages hustru är en finlemmad dam, hon talar en utpräglad högsvenska och granskar sin blivande svägerska lite ovanifrån. Pojkarna, ett par rustibussar, betrakta henne med beundrande blickar och Lars, den yngre, tar Karin förtroligt i hand. Ernst bjuder sin fästmö armen, arm i arm gå de upp och in, gå genom salar och gemak, nyligen beskrivna av Ernst tycker Karin, att hon sett dem förut. Slutligen samlas hela familjen i matsalen, där middagen serveras av två livréklädda betjänter, tysta som andar servera de. I förgyllda ramar på väggarna familjeporätt, anstolta herrar och damer blicka ner på flickan från Kållandsö och så snart Karin ser uppåt känner hon sig ohyggligt liten här, kanske hon även skulle känna sig bortkommen bland de levande, om ej Ernst sutte vid hennes ena sida och hans fru mor på den andra. Men Karin har ett vinnande sätt och känslan av främlingskap svinner undan för undan...

Dagarna gå. Ernst måste återvända till Stockholm. Han har sin kulturhistoria tryckfärdig, det speciella uppdraget är därmed slutfört och han ska nu tjänstgöra i utrikesdepartementet.

När Ernst rest börjar Karins utbildning på allvar. Gamla fru von Tile leder den personligen. Karin lär sig allt som hör till ett gediget hems skötsel och pojknarnas informator ger henne lektioner i tyska, engelska och franska. Ofta blir Karin bjuden till granngodsen på kalaser och baler, hon äger medfödd takt, god ton och umgängesvana har hon snart inhämtat.

Till julen kommer Ernst hem. Förvånad ser han, hur Karin styr och ställer, ordnar och befaller, hon klär sig med personlig smak, är redan dame och vackrare än nånsin men har ändå ej förlorat ett uns av sin ursprungliga charm. Gamla fru von Tile talar idel berömande ord om henne.

— Men hon vill gärna ta kommandot och är ganska gniden.

Skrattande säger Ernst:

— Då liknar hon ju mamma.

Fru von Tile, sänker rösten:

— Och så börjar hon bli lite farlig för omgivningen.

— Farlig för omgivningen — va menar mamma?

— Din svägerska är en smula svartsjuk —

— Flirtar Lage —

— Neej, visst inte, visst inte, han bara lär din fästmö att rida —

Ernst har en stor nyhet att förtälja, han säger:

— Legationssekreterarebefattningen i London blir ledig första juni.

— Och du har chanser kanske?

— Ja —

— Min käre gosse —

Sonens diplomatiska karriär ligger modern varmt om hjärtat.

— Nå, men då kan ni väl gifta er snart nog?

— Till midsommar, har jag tänkt.

— Och sedan reser ni omedelbart?

— Ja.

— Vet Karin?

— Naturligtvis.

— Till mej har hon inget sagt.

— Fick först veta det i morse.

— När ni möttes vid station?

— Ja.

— Nå. —

På annandagen håller man familjeråd och då bestämmes bröllopet till midsommar.

Fru von Tile:

— Karin vill naturligtvis helst vigas hemma hos far och mor?

— Ja, ett dröjande ja.

Fru von Tile anar, vad hon tänker och säger:

— Gift er här, här finns god plats —

Karin känner hjärtats tacksamhet, men ändå, ändå vill hon helst stå brud i det fattiga hemmet på Kållandsö.

— Ett litet bröllop kan väl pappa och mamma allti göra, säger hon.

Fru von Tile:

— Vi har ju ännu tid att rådslå. Eller vad menar du, Ernst?

— Jovisst —

Nästa dag reser Ernst igen. Han kommer sedan inte tillbaka förrän vid påsk och har då åter med sig en nyhet. Av chefen för kungliga Byggnadsstyrelsen har han nämligen lyckats utverka, att vigseln får äga rum i Läckö slotts-

kyrka samt att slottets riddarsal upplåtes för bröllopfesten.

Bröllop i själva slottet!

Gamle von Tile:

— Läckö brukar väl inte upplåtas för privata tillställningar av något slag, eller hur?

Ernst:

— Nej, naturligtvis inte. Men generaldirektören vill göra ett undantag som erkänsla för mitt arbete. Vidare kan jag tala om, att min propaganda för kulturattachéer vid Sveriges beskickningar i utlandet vunnit regeringens beaktande.

— Och din karriär är tryggad, säger pappa.

Glädjestrålände nickar mamma. Karin slår armarna om sin fästman, kysser honom...

Alltså är det bestämt att bröllopet ska firas i Läckö slott. En källarmästare från Lidköping åtager sig att ordna det materiella, Karins blivande svärfar bekostar kalaset. Hon skriver hem och berättar allt, inom kort vet hela Kållands härad, att Karin Trovik ska gifta sig i själva slottskyrkan.

XVII.

Dan före midsommaraftron kommer fästfolket i öppen bil till Troviks stuga, pyntad till fest är den, festklädda ta Troviks emot. Åtföljda av Karins konfirmationslärare, kyrkoherde Lydén, gå sedan de unga tu till slottskyrkan för att repetera morgondagens vigselceremoni. I den närbelägna riddarsalen rumstera några servitörer. En mindre sal är apterad till kök med elektriska kokapparater, två kockar ha redan installerat sig där. Efter repetition gör Karin och Ernst en titt i riddarsalen. En hovmästare frågar, om han får lov att visa det provisoriska köket, men de tacka nej och återvända direkt till stugan. Resten av dagen tillbringa de hemma. Och när kvällen kommer tar Ernst än en gång det lilla vindsrummet i besittning för natten. Åt Karin bäddas därnere. Hon ligger vaken till långt framåt ottesidan, hon ser solen gå upp över Kinnevikens minnet reproducerar det stora undret i hennes liv. Med ett lyckligt leende på läpparna somnar hon slutligen och drömmer om honom, som är allt för henne.

Men bygdens ungdom sover inte, nejdå, den reser äreportar över vägen fram till slottet, den dekorerar kyrka och riddarsal med blommor, kransar och spåda björkar, med namnchiffer och svenska flaggor och på slottsgården, som rymmer tusentals personer, reser man midsommarstången, ett väldigt mastträd, som syns vida

omkring. Elna Ågård, Karins intima väninna, är basen för allt och alla.

Den stora dagen är inne, från när och fjärran anlända bröllopsgäster. Först mostrarna med presenter och män och boxern Guppe. De ha inte varit hemma, sen de reste ut, okända öden till mötes. Strax efter dem kommer von Tiles. Lite senare ett sällskap herrar och damer från granngodsen. De ha bjudit sig själva. Vidare några unga diplomater med damer, herrarna i paraduniform, damerna i lysande creationer, enkom komponerade för detta tillfälle av Augusta Lundin och Edman & Andersson. Ernst tar personligen emot dem. Sockenbor av alla åldrar äro likaledes inbjudna. De unga tip-top, de gamla ganska urmodiga, gubbarna ha luddslitna skorstenshattar, mororna bleknade silkeschaletter. Finast är Samuelssons: nytt från topp till tå. Gömt är glömt nu och fru Trovik vill inte förbigå dem. Deras present består av en dyrbar kristalluppsats. Och de ha ju råd till det. Ingen kommer förresten tomhänt. Ett helt rum är nästan fyllt av presenter. Trovik fraktar dem sedan till Göteborg f. v. b. med Lloydbåt. —

Två av de unga diplomaterna skola fungera som marskalkar och nu ordna de processionen. Främst ett par spelemän från bygden, därefter några småflickor, bärande var sin korg med ängsblommor, deras lärarinna, fröken Ågård, har instruerat dem. Efter småflickorna brudparet, den ståtliga och strålande bruden i vitt, med ätten von Tiles guldkrona på de blonda lockarna, i handen bukett av förgät-mig-ej, brudgummen guldsmidd, med trekantig hatt

samt värja vid sidan, sedan släkt och vänner, en skara den ingen räkna kan. Marskalkarna ge ett samfällt tecken, processionen sätter sig i gång, småflickorna strö blåklint och liljekonvalj, prästkrage och skogsviol för brudparets fötter, brudens guldkrona gnistrar, hennes ögon glittra, hållningen är en drottning, aldrig såg man en skönare syn. Sällsamt kontrastera uniformer och toaletter mot svart och hemmavävt. Mellan täta led av åskådare skrider processionen fram, ja, folk har gått man ur huse för att bevittna denna ståt, vars like ingen sett. Hurra-ropen eka. Underbart ljum och ljuvlig är dagen och Vänerns vatten kluckar mot hållarna.

Till tonerna av Ulfåsamarschen tågar processionen in i slottskapellet. Kyrkoherde Lydén förrättar vigsel enligt ritualen, talar därpå känsligt om sagan som blev sanning, sen sjunger Kållandskören under klockarns ledning ett par bröllophymner. När den högtidliga akten är över spelar han Midsommarnattsdrömmen och processionen lämnar kyrkan samt fortsätter direkt till riddarsalen. Där möter ögat festligt dukade bord i hästskoform och orkestern spelar en polonäs. Längre räcker middagen, ty än den ene, än den andre vill hylla brudparet. På vers och prosa, med skålar och tal. Senare blir det dans kring majstången, fyrverkeri, folklekar, fri förtäring. Slottsgården vimlar av människor, bjudna, objudna. Då dagen lutar mot natt slutar denna fest. Byborna återvända hem. Brudparet, släkten deras och alla gäster utsocknes ifrån byta kläder i Troviks stuga, tåga sedan ner till bryggan, där väntar dem ett tiotal roddbåtar, vid årorna

unga män och kvinnor, uppväxtkamrater till nyblivna fru von Tile. I varje båt finns även en speleman. Brudparet med följe stiger i båtarna, under sång och musik går färden tvärs över den dunkelblå Kinnevikens till Lidköping, i dess hamn ligger Saga, som Karins svärfar beställt för en extratur till Göteborg. På ömse sidor landgången paraderar befäl och manskap som honnörsvakt, då brudparet passerar utbringar kapten Rosig ett fyrfaldigt leve. Karins kamrater från Esmeraldas och Sagas skansar hurra, så det ger eko långt upp i stan.

Kapten kommenderar kast loss. Och Saga vänder stäven mot väster.

Så snart båten är ute i rum sjö går Karin von Tile omkring och hälsar på dem, med vilka hon delat ljuvt och lett. Där är kapten Rafael Rosig, styrman Brate, maskinisten Lagge, rorgångare Vass, fröken Brogård, servitriserna Anny och Nanny, men först som sist pojkar i skansen: Nicke Rapp, Frans Jätte, Lucke Lod, Klas Ruff, Axel Skot, den evigt flinande Knutte Mås och Tjocka Pelle.

Karin är alltjämt densamma, hos grabbarna för om masten dröjer hon längst. Ack, man har så många minnen gemensamt och det är så svårt att skiljas för alltid.

I midsommarnattens ljusdunkel stävar Saga ner mot Göta älv, slussar, Bohus fäste glider förbi, i arla morgonstund är båten vid Lilla Bommen. Ett hydroplan ligger startklart där. De nygifta ta farväl av släkt och vänner, stiga ombord på flygmaskinen, den lyfter omedelbart, vingarna gnistra, till London och stora världen går färden.



Fredrik Gideon

Av G. MARTINS

hava tidigare utkommit:

DEN GULA PAVILJONGEN

DEN TYSTA NÖDEN

HAMNEN

GRANIT

SÄNDEBUD

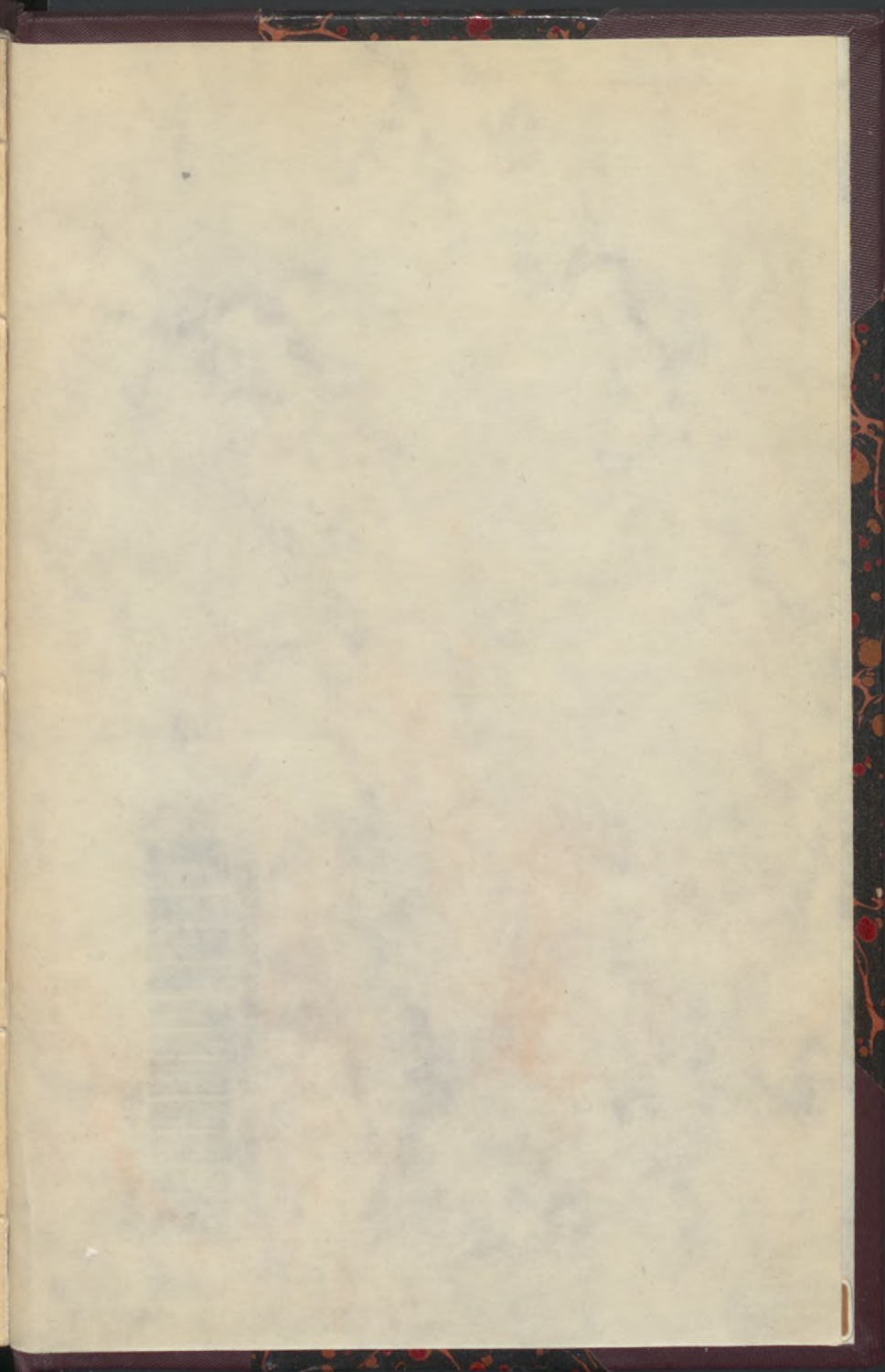
JÄRNVERKET

GIFTAS OCH SKILJAS

BROTTSJÖAR

KANALERNAS STAD

Pris kr. 5: 50



THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM
OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND ANATOMY
HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MASS.

6000347492



Göteborgs universitetsbibliotek

1.80
JOHN JOHNSON
BOKBINDARE
GÖTEBORG

